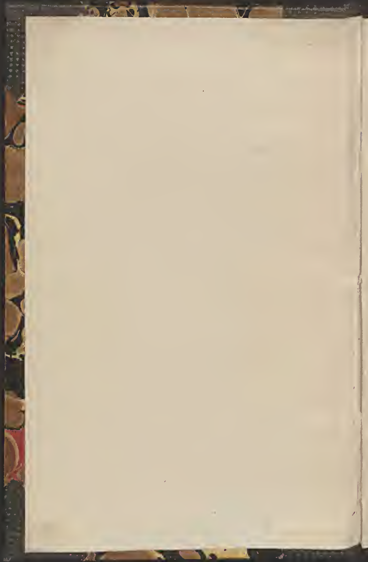
J.240
Mar.

Mariager.

Faðir vor.

Hólum. 1606.



3.248
Mor

Drottenleg Bæn
Fader wor

Asamt med Almennelegum og Gagnlegum Lærdome/

UM

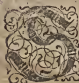
Christelegt Bæna Akall.

1. Pet. 5. Cap.
Vered sparneyter z vaked/ þuiad ydar Motstandare Dioffullen geingur j kring sem grenianda Leon/ leitande epter þeim hañ suelge/ huorium þier ørugglega mot standed j TRUne.

Utlagt wr Donsku Male/ Og Prentad a Holum:

ANNO.

M. DC. VI.



A Viise Salomon Kongur kiener øllum godum og Gudhræddum Mønnum/ huørt þeir skule flyia/ huar þeir skule Skiols og Nælis leita/ j huørskyns Neyd og Motgange sem þeim kann ad Hondum ad bera hier j Heime/ z seig er so. Prouerb. 18 Cap. Nafn Drottins er hid sterkasta Slot/ þangad flyr hiñ Riettlæte/og verdur holpen. Af þessare Grein hefur sa goode Lærefader Lutherus/ diktad þann huggunarsamlega Psalm sem vier syngium j christeligre Kirkiu/ Oviñande Borg er vor Gud/ agixta Skiolldur og Veria. Eñ marger finnast (þui verr) sem harla lijted huxa vm þessan Lærdom Salomonis/ Helldur treysta þeir vppa veralldlega Hlute/ og akta meir sijna Magt/sijnar Borger/og ram-

rambsa Slot og Kastala eñ Gud/ So
sem giørde sa Mekluge Nabugodonosor
Kongur/ þa hañ drambade/ og tok til ad
hrosa sier aþ sijnu mykla Magtar Vell-
de/og sagde/ Þesse er su stora Babylon/
sem jeg heþ vpp bygt med minne storre
Magt/til Konglegs Hws/og til Dyrd-
ar mijnum Heidre/ Eñ huørsu þungle-
ga hañ vard straþþadur aþ Gude þyrer
sijka drambsamlega Hrosan/ þ ma lesa
j Bibliuñe.

Marger treysta vppa Rijkdom/ stor-
ar ætter/og Vinaþiolda/ og a Heimsins
Lucku og Medlæte. Og a medan þetta
stendur og bregst ecke/þa eru þeir glader/
z med goodu Giede/ Eñ snue Luckan sier
þa eþast þeir/z vita ecke huar þeir skulu
Huggunar z Hialpar leita.

Þeir eru sumer/þegar þeim geingur j
mot/ þa leita þeir ecke til Guds/ helldur
til Dioþulsins/ so sem giørde Saul/ eda
til þeirra sem þara med Særingar/Sig
ningar/Risting"/Rwner z adrar Galld
ra Toþraner/edur Giørninga/ þesser z

þuilijker hafa siña Launa ad vænta/ mz
hinū auma Saul/a sijnum Tijma/ Þeir
Aumu og Fatæku sem ecke vita ad seigia
nema af Eymd og Armood/ j þessu Lijf-
fe/ þr hafa litla Nyrun vm þetta/ huri
ecke vm Gud/ akalla ecke hans Nafn/ li-
fa sem skynlausar Skiepnur/ þiker vel/
þegar þær fa j Muñ og Maga.

Eñ vier sem hofum Nafn af Chri-
sto/ og vilium vera þad sem vier heitum/
þad er/ riett Christner/ skulum fordast
slijkar Guds Spottaner/ so og ad setia
Traust a nockra Veralldlega Hlute/ eda
ad vera heimsker z athugalauser vm oss/.
Helldur skulum vier hafa Raad Salomo
nis/ z leita strax til Guds j ollum vorum
aliggiande Naudsyninm/ z flyia til hñs/
so sem a þad allra sterkasta Slot z Vij-
ge med voru Bæna akalle/ z vita ad vier
munum vera þar holpner/ epter hñs goo-
dum guddomlegum z Fodurlegū Vilia.

Eñ þetta Ord eda Maltæke skulum
vier vel merkia sem Salomon hefur hier
ad FLYIA/ Þeir ed flyia/ þeir hafa
Fiandmeñ

Fiandinen z Ovine/eda einhuorn Voda og Naska/vndan huorium þeir flyia og forda sier. Slijka Ovine þa hofum vier sem er Dioffullen/ Heimuren/ vort eiged Hollo/og allskyns Eymd Pijna z Plagur sem a oss Auma daglega strijder z stormar/ huar vndan vier villdum giarnan flyia z forda oss. Þui er oss Rad/og þ kienner oss hier Salomon/ad flyia/bijda ecke leinge/ helldur flyia jafnsnart til Guds/ecke med vorum Footum/ þui þad er oss omogulegt/ helldur med vorre audmiukre og aluarlegre Bæn/ vm huoria Syrach talar/ og seiger ad hun trode sier j giegnum Skyen/ og læte ecke af/ fyrr en hun kiemur sier fram/og sa Hæste lijtur til hennar.

Þetta er eitt z hid sama sem sa Konglege Spamadur David seiger j þm 55. Psal. Kasta þinne Ahyggiu vppa DROTTen. David visse vel af eigenlegre Reynslu/ad vier aumar Manneskiepnur erum mijklu veykare/ en ad vier kunnum ad hafa Styrk til ad bera allar Mannlegar

Eymder og Ahyggiur/Þar fyrer Rwd-
leggur hñ oss ad binda þær saman j eitt/
so sem Bagga/og kasta þeim vppa DR
DTTen/hñ sie nogu sterkz ad bera þær.
Þetta Kast skiedur med aluarlegre z
stødugre Bæn. Þuiad lijka so sem Mñ
dur lætur Stein j Slongu/z kastar hon
um þangad hañ vill/ So er og ein Gud-
rækeleg Bæn til ad japna/ so sem ein
Slanga/ j hana leggiũ vier allar vorar
Sorger og Ahyggiur/z køstum þeim mz
stødugre TRV/so sem med sterkum Ar
me/vppa Drottenn. Soddan Kast mun
ecke bregdast eda vera til onytis/Helldur
mun Drotten visselega hialpa oss/og for
sorga oss/so sem Dauid seiger.
Eñ ef nøckz seiger so/Være eg riett-
lætur so sem Salomon seiger hier/þa vog
ade eg ad bidia Gud/þa villda eg vænta
mier Hialpar af honum. Eñ eg þiñ hia
mier eckert Riettlæte/þui verr/helldz Sy
nd og Ranglæte/ Þar fyrer dirfest eg
ecke ad bidia Gud/eda vænta mier nøck-
rar Hialpar af honum.

Slijk

Freisting / hardur Steyker og ecke hn̄ minsta ap Diopulsins ellðlegū Steytum/ huorium han̄ er vanur ad skio ta j Niarta og Samuiskur aumra z syna ugra Mañá/og pyrer huoriumi vier skul um vel vakta oss. Puiad Salomon tal. ar ecke vm þañ Riettlæta sem er Synd. laus/ z pyrer Gude ostrappanlegur/ Þui ad sa er eingen/ z alldrei hepur hn̄ vered ad prateknum Jesu Guds Syne alleina/ hañ eiñ kuñe ad vera bæde sañur Madur og þar med Syndlaus/ so sem sa gamle Lærepader Tertullianus seiger. Helldur nepnest sa Riettlæte pyrer Gude/ ē riette lega medkienner sijnar Synder/ pegrar þær ecke/ helldur jatar þær/ med riettu Ni ar tans Angre og sañre Jdran/og pellur þo ecke j Mistraust/ Helldur medtekr mz stodugre Tru allra sijna Synda pyrergie pning ap Guds Nꝛad og Myskun/ pyrer Jesu Christi Medalgøngu z Forþienon alleina/ z hepur þar med gott z Gudlegt Aporm / og alla astundan / ad lipa vel z Gudlega/ og jdkar sig j Guds Otta/ z

 goodum

goodum Verkum/ so Lijß hans og Framferde meige Gude pocknast.

Nuør hañ er sijkur/ sa kallast og hañ er hallden pyrer Gude Riettlætur / eñ po mijkell z margpalldur Veykleike lode eñ nu vid oss aumar Mañeskiur so leinge å vier lipum j pessum Heime. Puiad pad allt saman hylur Gud vor Milldur og Myskunsamur Fader/ med siins Sonar Jesu Christi Riettlæte/ og lætur pad ecke koma j lios. Og po ad vier pøllum sio sinnum a Deigenum/ og liggium ecke j Syndeñe/ helldur rijsum vpp aptur so sim Salomon seiger Prouerb. 24. Ca. Pa hepur vor Elskulege Broder og Frelsare Jesus Christus dreiged ypper soddan Veykleika og Misgiørder med siinu Blode/ huøriu hñ vthellte a Krossenum pyrer all ar vorar Synder/ Og hepur sem Spamadomuren seiger/ kastad peim nidur j Nas sins Apgruñ/ so hann minnest ecke meir a pær/ Miche. 7. Cap.

Vm soddan Riettlæta talar Jacob Postule/ par hann seiger 5. Cap. Ad

Riettlæt

Rietkleiks mans Bæn meige myked/ f
ar hun er aluarleg/ Og pad sama bev
ar hañ jafnsnart med epterdæme E
Eñ vppa pad ad eingen skule hug /
være eg so heilagur sem Elias/ pa m
eg bidia/ par fyrer leggur hañ petta t
Elias var Madur lyka so sem vier/ z
So ad vier skulum hugga oss vid pad/
vera j vissre Von par vm / ad nær he
vier bidium Gud af Hiarta/og m si
fastre Tru/ pa fyrerlytur Gud ecke vo
Bæn/ helldur ma hun og megnar my
fyrer Gude/ lyka so sem Bæn Elie /
huorn vier lesu 3. Kongaña Bok 18.

So giørde sa goode og Gudhræ
Kongur Josaphat/ pa hans Oviner f
engdu ad hønum/ og ei var møgulegt
hñ kyñe med Mañlegre Magt edr R
dum ad standa j mote ovijgum Her sin
Ovina/ pa var hañ ecke esasamur/ hel
flyde hann til Guds/ so sem a eitt st
Slot/ og bad med aluarlegre Bæn vm
Hialp z Hiastod/ z fieck hana/ 2. Pa
ralip. 20. Capitula.

Eins giørde ASSA Kongr Juda
hañ leitade til Guds med siñe Bæn/ z
liet sig vppa hañ/ þa pteck hañ Dyrd
egn̄ Sigur a Blalands Kongr/ sem
þde tiusiñum hũdrad þusund Striðs
aña/ z þar ad auk þriu hundrud Vag
a. Eñ þegar hñ þorliet sig vppa Syr
nds Kong/ eñ ecke vppa Gud/ þa gieck
znum jlla/ og vard hardlega avitadur
þ Guds Spamañe Hanani/ sem lesa
i añarre Kroniku Bokeñe 14. z 16.
Þesse Epterdæme og oñur þleire sin
ilvida þiñast/ kieña oss liostlega/ ad þeir
m so eru RJETTlater/ sem nu var
n talad/ þeir meiga visselega jnþlyia til
uds med aluarlegre og riettre Bæn/ j
þorre hellst Neyd og Naudsyn/ sem þm
m til ad palla/ og þeir meiga vtsselega
nta og vona þar vppa/ ad þeir verda
ænheyrder/ þyrer Jesu Christi Naþns
er. Og þo ad so sie/ þeir verde ecke
alla tijma Bænheyrder epter siñe Villð/
þa verda þeir þo bænheyrder epter þui
sem Gud vill / z þeim kañ ad verda gagn
legast.

83. 3. Þuiad Gud bænheyrer off ecke all
nd (seiger Augustinus) epter vorte Villd
aþ þui ad hann vill bænheyra off/ off til
Sæluhialpar.

Og þo ad eingen ønnur Epterdæme
være/ þa eru þo til marger gooder Menn
og Gudhrædder/ sem aþ eigenlegre Reyn-
slu lært haþa/ j øllū sijnum stærstū Sorg
um z Neydum/ ad ꝼlyia til þessa Drott-
ins Naþns/ z akalla þad med Hiartans
brennande Bæn/ z medkienā huørsu Gud
heþur sierlega hialpad þeim/ þar ei var
neckrar manlegrar Hialpar ad vænta.

Enn þeir Ranglætu/ sem liþa j sijn-
um Syndum og Glæpum/ og alldrei jd-
rast Syndanna/ helldur vellta sier wr ein-
um Saurindum j annur/ so sem Suijn/ þr
haþa einskis slijks ad vænta/ Þuiad Gud
bænheyrer ecke soddan Syndara/ Johā.
9. Cap. Og þo þeir vpriette sijnar Hen
dur/ þa vill Gud þo byrgia sijn Augu ꝼyr
rer þeim/ so sem skriþad stendur Esaie 1.
Cap. Og þo þeir bidie mieg/ þa seigest
Gud ecke vilia bænheyra þa/ Þuiad þeir-

ta Nendur sie pullar med Blod.
Nu er augliost / ad par eru margar goodar z gudlegar Bæner/ sem Læreßedur heilagrar Christne og fleire adrer fromer z Gudhrædder Meñ a voru Døgum haßa diktad og samsett/ þo er øngre aß þeim øllum jaßnanda vid Drottenlega Bæn/huoria Guds Sonur heßr sialßur samsett. Þuiad hun er so sem ein Vpspretta/ aß huørre allar adrar haßa sinn Vpruna. Nun framsetur j stuttu Male allt huad vier høßum þørß ad bidia/ bæde andlegt z lijkamlegt. Þar ad auk heßur hun þær sierlegustu Greiner jnne ad hallda/ sm̃ Meñ skule vmhuxa/þegar þeir vilia nockurn mz þre Bon bidia/ad þr mune fa þad þeir bidia/Sem er þad fyrsta/Eß sa vill hialpa oß sem vier bidium/þad añad/Eß hañ gietur/þad þridia/ Eß hañ veit ad þ er oß gagnlegt sm̃ vier bidium. Þuiad/eß nockur vill hialpa/eñ hañ gietur ecke/Ellegar hañ gietur hialpad og vill ecke / þa stodade oß eckert. Sømuleidis þo hañ bæde villde z
giæti

giæte / enn visse ecke huort oss være pad gagnlegt eda ecke/ po vier þeingum vier bidium/ þa mætte skie ad slijk Hialp være helldur til Skada cñ Gagns.

Eñ allt þetta verdur oss kient strax j Formalanum pyrer Drottenlega Bæn/ FADER VOR sem ert a Himnum. Er hañ vor Fader/ þa vill hañ visselega hialpa oss/ Er hañ a Himnum/ þa giet- ur hañ hialpad oss/ þuiad hñ er Almætt ugur. Hañ veit og huort þ er gagnlegt eda ogagnlegt sem vier vm bidium/ þuiad hañ er sa allra Vijsaste.

Þetta z margt añad pleira/ sem huor ium christnum Mañe ber vel z vandlega ad hugleida/ þegar hañ les þessa Drotten lega Bæn FADER VOR/ þa heþur sa Frome og Gudhrædde M. Andres Mariager / Soknar prestur til S. Ni- cholai Kirkiu j Kaupenhaffn/ j sijnū Pre dikonum kient og vnderuijsad sijnum Til heyrendum/ z pad j stuttu Male samañ teked og skripad. Huort hans Erþide/ Meñ hallda/ ad allmørgum meige koma

til Gagns og Vnderuyſunar/ en allra hellſt Gude Almættugum til Lofs og Dyrdar.

Drotten Jeſu Chriſte Sonur Guds/ ſem ſialfur hefur kient oſſ þeſſa Bæn/ i ſkipad oſſ ad Bidia med þeſſum Ordum/ og þu veiſt beſt vorar aliggiande Nauđſynar: Gief þu og vppvek þu med oſſ þañ rietta Nadareñar i Bænareñar Anda/ſo ad vier j øllum Neydum i Haſkaſemdum vorum kyñum ad flyia til þijn/ med vorum Bænum/ ſo ſem a eitt ſterkt og oyfervinnanlegt Slot/ og fyrer þijna Guddomlega Hialp myſkunſamlega verda frelſader/ j øllum vorum Freiſtingum ſem oſſ aumum Moñum kuña til Handa ad koma. Og fa eina gledelega Sigurviñing a Syndeñe/ Daudanum og Dioflinum/ Og ad vier mættum fyrer þeñan liſſamlegan Dauda/ jnnganga j eilijft Lijf/ og med øllum Einglum Guds og Heilógum Vtuóldum/Lofa og Vegſama þig ad eilijfu/ med Fódurnum og Heilógum Anda/ Amen:

Drottinleg Bæn

Er skriþud aþ Gudspiallamañenum Mattheus j siötta / Og Lucas ellepta Capitula / Og er hun so lærande.

Fader vor sem ert a Himnum. Helgest þitt Naþn. Til kome þitt Riike. Verde þinn Vilie so a Jørdu sem a Himne. Gieþ oss j Dag vort Daglegt Braud. Og þyrergieþ oss vorar Skullder / sem vier þyrergieþum vorum Skulldunautum. Og leid oss ecke j Freistne. Helldur þrelsa oss þra Illu. Þuiad þitt er Riiked / og Krapturen / og Dyrden / ad eiliiþu / Amen.

Um Christelega Bæn stendr ur so skrifad/ Matth. 6. Cap.

Nær þu giører þijna Bæn/ þa skalltu ei vera so sem Hræsnarar/ huørium kiært er ad standa og bidiast fyrer j Samkunduhwsum/ og a Gatnahornum/ so ad þr siaest af Mønnum. Sannlega seige eg ydur/ þeir hafa þeinged sijn Laun. Enn nær þu bidst fyrer/ þa gack jnn j þitt Suefnhws / og ad lyktum Dyrum bid þu Fødur þinn leynelega/ Og Fader þinn sa j Leyne sier/ mun þier þad openberlega gialda.

Og nær þier bidied/ þa vered ecke margmællter/ so sem Heidingiar giøra/ þuiad þeir meina/ ad fyrer langar Bæn r/ mune þeir bænheyrder verda. Þar fyrer lijkest þeim ecke. Þuiad Fader ydar veit huørs þier hafed Þørf/ ædur enn þier bidied hann.

Hristeleg Kirkia/sem
er Sofnudur Heilagra hier
a Jördu/hefur TVENT/j
huöriu hun a sierdeilis ad jd
ka sig/Gude til Þionustu og Þocknunar/
sem er fyrst Guds Ords Heyrn og Predik-
un med reittre Tÿdkan Heilagra Sacra-
menta/Þa þar næst ein christeleg Bæn til
Guds/eda Bæna akalled. J þessu huör
itueggiu hafa aller sañer Guds Dyrkend
ur alla tÿma j fra Heimsins Vpphafe sig
jdkad/ so sem af Heilagre Ritningu verd
ur noglega biuÿsad.

Þetta tuent/sem er Guds Ord/ + Bæ
nen/ hefur vor liufe Lausnare og Lære
meistare Jesus Christur med Hönd hafe +
alvarlega þui fram fylgt/og þad fram
sett fyrer sÿna Læresueina/og boded þim
þad/og a Hendur faled/ so sem Nóglega
sia ma j Gudspiallegre Historiu/einkum
hia Gudspiallamañenum Mattheus / 5.
6. 7. Cap. Þar hñ ecke alleinasta fram
setur nær allan Lærdom christelegrar Re-
ligionis og Truar/helldur talar hñ þ r
eg eirnen vm Bæn og Akall til Guds/
sem er su hellsta og sierlegasta Jdkan og
Jdia eins christens Mans/huör ed Chri-

B . sti Vels

ſti Velgiörninga vill niotande verda:
Þar þyrer er og lijka tilheyrelegt/ ad vier ſem hroſum oſſ af Chriſti Nafne/ ꝛ köllust chriſtner/ jdkum þetta tuent/ og höfum þad med Hönd Daglega/ og þionum Gude/ ecke alleinaſta med Predikön og Heyrn Gudlegs Ords/ þad ad heyra/ leſa/ læra/ og jafnlega med Hönd ad hafa/ Helldur ad vier lijka eirnen med chriſtelegu Bæna hallde til Guds/ Biuïſſum og audſynum/ oſſ ad vera ſanna Gud Dyrkara/ og Tilbidiendur:
Til þeſſa þa þienar harla vel ſu agiæta Herrans Jeſu Chriſti Vnderuïſſun ſem ſtendur hia Mattheus/ 6. Cap. Vm chriſtelega Bæn/ huör hier verdur vtlögd Guds Heilaga Nafne til Lofgiördar/ eñ chriſtnum Naunga til gagns og gooda/ epter þeirre Nmd ꝛ Gafu ſem Gud hefur giefed. So ad vier aſamt med Guds Orde og Heilögu Euangelio/ huört vier nu höfum (Lof Gude) hreint og omeingad/ lærum ad akalla og bidia Gud riettelega og jduglega/ j þañ mata og med þeim Ordum ſem Herran Chriſtur hefur ſialfur kient ꝛ framſett/ Huö Bæna akall ef ecke verdur jdkad/ þa Ordſins Predikun til einſkis/ Gagnlaus og

mýt.

Enn ædur þyrre enn Herran Christur þ' ann þramsette þa Formulam eda þennan Bænahætt sem vier nefnum DROTTen lega Bæn/þa skilur hann þra henne + hrein sar aþ henne tuo Lóstu/med huórium Phari searner hóþdu Bænaakalled saurugt giórt sem var Hræsne/ og Mumþlapur/ huad tüent enn nu þinst hia allmórgum/ Og stir aþþar Christur og avijtar Phariseanna Hræsne og Metnad/ og þa Hegdan sem þr hóþdu/þegar þr giórdu sijnar Bæner.

Nu aþ þui ad eingen Idne er gagnlegre og naudsynlegre/ og þar med er eckert Verk og eingen Giórningur so vandur so sem þesse er/ ad Bidia riettelega / þa skal þyrst (ædur enn vier komum til Drottinlegrar Bænar/og hennar Vtskyringar) slad verda vm gamlan og goodan + al nennelegan Catechismi Lærdom sem hlyter vppa christelega Bæn. Og verda hier þramsettar VI. Spurningar / j stuttu Male/ sem hlioda vpp christelega Bæn.

I Quad er Bænen/ Eda huad er ad bidia. Og huar þyrer vier eigum ad haþa Orden vid j Bænenne ?

II Quorn vier eigum ad tilbidia og

akalla?

III Huør kann riettelega ad bidia?

IIII Huørt Bænen sie bunden vid Stund og Tijma/ edur nockurn sierlegan Stad/eda vid nockrar Ceremoniur/ Skickan edur Hegdan?

V Fyrer huøriũ eiga Meñ ad bidia?

VI Huørt Gud mun akta og alijta vorar Bæner/eda ecke?

Gud Almættugr giefe oss sijna Nad þar til/ ad vær mættum læra af þessu/ riettelega ad tilbidia Födureñ j Anda og Sañleika/so vier verdum sañer Tilbidien dur: O Herra Jesu Christe vor einka Medalgangare hia Gude Födur/ Veittu oss og gief Anda Nadareñar og Bænarenar/so vier mættum vita og skilia hua vier eigum ad bidia.

Fyrsta Grein eda Spurning.

Ad bidia/ada giöra Bæn til Guds er ad hafa Samtal vid Gud/og vpphefia Munn og Hiarta til hans/Og af hönum alleina ad girnast j Jesu Christi Nafne/ sem er vor Medalgangare/ allt þad gott er/Andlegt og Lijkamlegt/hu-
ad

ad hellst vier höfum þörf ad þiggia fyr er oss eda adra. Og ad bidia af oss þad sem er jllt og skadsamlegt/ og Gude ad þacka fyrer veitta Velgiörninga. S. Bernhardus seiger/ ad Bænen sie Gudrækeleg Hiartans Girnd til Guds/ ad hann giefe oss þad gott er/ en forde oss þui sem jllt er. S. Cyprianus, Þu sem hyxar annad en þad þu talar/ huornen kantu ad bidia Gud ad heyra þig/ þar þu heyrer þig ecke sialfan:

Slijkt Bænahalld eda Bænakall hefur mörg agiætleg Nöfn j Heilagre Ritningu/ og so lijka j Bokum þeirra Gömlu Gudhræddu Lærefedra/ af huörium Nöfnum jeg vil fa ein fram setia.

Dauid j þeim 141: Psal: Kallar Bænena Insensum, þad er Reykelsis Offur/ sem Gude vel þocknast. Þuiad þegar hann var j Fiarlægd vid Guds Tialldbwd þar Men attu ad frambera bæde Reykelse og annad/ þa bitalade hann þad Offur mz sinne aluarlegre Bæn til Gudz/ 7 meinte ad Bænen skyllde vera fyrer Gude j staden Offursins.

Salomon kallar Nafn Drottens/eitt Slot/ Kastala edur Vijge/ og seiger ad sa Riettlate flyie þangad med sinne aluar-

B iij. legr

legre Bæn/ verde þar verndadur og hialp en: Og j sama Capitula kallast Bænen ein fatæks Mans Suplicatia, Prouerb: 18: Capitula.

J Vijsinda Bokenne nefnest hun Scutum, þad er Skiølldur/ þar med Moyses stod j mote Guds Reide/og giørde enda a Eymdum Jsraels Sonar/18. Cap.

Hia Spamanenum Ezechiel klagar Gud þad/ad eingen giørde sig ad Mwrnegg/ad standa fyrer Landenu j mote Guds Reide/ þad er/ eingen bæde fyrer Folkenu til Guds/ 28. Cap. Soddan Mwrsneggur er Bænen.

Jesus Syrach 35. Cap. jafnar Bænene vid eirn Sendeboda / sa sier freynger j giegnum Skyen/og linner ecke fyrr enn hun kiemur fram med sijn Erinde fyrer Gud. Og hun lætur ecke af/ fyrr enn sa allra Hæste giegner henne. David seiger j Psal 88: ad Bænen gange inn fyrer Gud/ ad Gud hneige sijn Eyru til hennar.

Sa Heilage Augustinus seiger/ ad Bæn hins Riettlæta sie Lykill ad Himerijke/hun fare vpp/enn Naad Guds ofan til vor/ enn þo Himenenn sie hær/ Jørd en vijd/ þa heyrer þo Gud Mannanna Bæner/þegar Samuitskan er hrein. Og j ødrum

ǫdrum ſtad ſeiger hn̄ ſo/ Oratio eſt orandi Subſidium, Deo ſacrificium, Diabolo flagellum: Þad er/ Bænen er ein Hialp þeim ſem Bidur/ Gude Offur/ og Diofl-enum ein Plaga og Pijna.

Hinn Helge Chryſoſtomus jafnar Bæneñe/ vid þañ Stad eda þa Borg ſiñ rambygd er med ſterkum Mwrveggium og Vigſkordū/ en hvorra hun kañ aduello-lega ad verda yfervuñen/ og koma j Ovina Hendur. Og eñ j ǫdrum ſtad ſeiger hn̄ ſo/ Oratio jugis eſt jnfirmitas Hoſtis, Þad er/ Jdugleg Bæn giǫrer Ovinen vaͤmegna.

Gregorius Nyſsenus nefner Bænena eitt Band ſem oſſ Bindur vid Gud/ ſeigande/ A Deo recedit, qui per Orationem ſe ei non coniungit, Þad er ad ſkilia/ Sa ecke rækelega bidur/ hañ ſkilur ſig vid Gud/ eda fra Gude.

Gregorius Nazianzenus kallar Bænena Trauppur/ a hvǫrium vier vpp ſtijgum til Guds.

Hilarius ſeiger/ ad Bænen ſie Vopn og Veria/ hvar med vier ſtormum og ſtrijdum vppa Diofulen.

Heſychius jafnar chriſtelegre Bæn vid jlmanda Reykelſe/ þad ſem læknar Veykleik Augnañа og Heilans hid jñra/

 ſo:

ſo leſtne Bænen allar Sælareñar Meſn ſemder. Hun vpplyſer Skynſemeñar Au-gu/ + hun jlmar + lucktar vel ÿrer Gude.

Eiñ annar af þeim gömlu Læreſed-rum ſeiger/ad Bænen ſie ſo ſem eiñ Stal Boge ſpentur/huar med vier hrædum And ſkotan/ſo hñ þorer ecke ad koma nær oſſ.

Af þeſſum og fleirum ödrum Mals greinum meigum vier læra/huörſu merke legur Hlutur og ganglegur ad chriſteleg Bæn ſie/ huar ÿrer vier eigum hana ad elſka/og jduglega ad rækia.

Eñ huar ÿrer þurfum vier ad hafa Orden vid j Bænenne?

Bænen ſkiedur med tueñu mote/añad huört med Hiartanu alleinaſta/ ellegar bæde med Hiartanu og Muñenum. Vær vilium hier ei tala vm Bæner og Munn-gialþur þeirra Phariſeis/ + añarra Hræ-ſnara og heidña Maña/huörra Chriſtur gietur Matth. 6. Cap. + hia Gudſpial lamañenum Lucas j 18. Cap: vm Bæn Phariſearans ſem bad j Muſterenu: Hier verdur alleinaſta talad vm eina riettelega og chriſtelega Bæn/Hun ſkiedur optſiñis alleina med Hiartanu + Hugſkotenu/ Þui ad þad ſkiedur opt/ad Gudhræddar mañ

eſkiur

efftí + verda þaſtarlega yfirþallnar af Sótt og Siukdome/ ſtundum af Fradleg um og hryggelegum Tijdindum/+ ödrum þuilijkum Tilburdum/ſo þær kunna ecke Ordönum vpp ad koma / eñ Bidia þo og andvarpa j Hiartanu til Guds/+ ſoddan Bæner þyrerlijtur Gud ecke. Vier leſum vm Moyſen/ þa hañ var ſtaddur j ſtorū Hæſka/hia Hafenu rauda/þa kallade hñ j ſijnu Hiarta til Guds/ + vard bænheyr dur: Eñ ſoddan Eptterdæme Moyſis ſku lum vier ecke misbruka/og hyra/ad þad mune nægia ad bidia alleina med Hiart- anu. Helldur ſkulum vier og eirnen læra Muñen vpp / og akalla Gud bæde med Muñenum og Hiartanu.

Þad beuijſaſt med þeſſum eptterfylg- ande Greinum.

1 Fyrſt hefur Gud kient oſ/ecke all- eïnaſta hvad vier ſkulum hyra þegar vier bidium/ Helldur og ſo hvad vier ſkulum tala og ſeigia / og huör Ord vier eigum j Muñe ad hafa/þar hañ ſeiger Luc: 11. Cap. Þegar þier bidied/ þa ſeiged ſo/ FADer vor/ + ct. Lijka ſeiger David j Pſalm. 116. Þad er mier liuft ad Dr- ottenn heyrer mijna Rödd/ og mijna Gratbeidne.

2 Hier med høfum vier nøgleg Epter, dæme j Heilagre Ritningu/ þeim oss ber epter ad fylgia/ þar Guds Børn hafa Gud akallad/ bæde med Hiartanu + Munn enum. J þessa Meining eru skrifader Psalmar Davids/ + Bæner Moysis/ Daniels og añarra fleire Heilagra. Item/ Herran Jesus hefur sialfur med Hiarta + Muñe beded j Kvølldmaaltijdeñe/ j Grasgardenum/ Ja/ j tvær reisur hefur hann med hærre Røddu a Krossenum kallad vpp og beded. Þar fyrer skulum vier ecke læta oss leidast/ + ei skulum vier skammast vor ad læta vpp Muñen/ þegar vier bidium/ bæde j heimuglegum og almennelegum Bænum:

3 Þesse Bænahætttur/ ad bidia bæde med Muñenum og Hiartanu/ leider epter sig margfalldlegt Gagn + stora Nytsemd. Þviad þegar Madur giører sijna Bæn bæde med Hiartanu og Munnenum vnder eins/ þa vppueckiast Hiartans Gudlegar Girnder og Þel med Ordum Munnsins/ Þa hindrast og dragast Hugreñingarnar fra Hiegomanum/ + til þess Epnis hvar vm vier bidium Gud/ Þa lofum og dyrkum vier Gud ecke alleinasta med Hiartanu/ helldur og eirnen med Tungunne/ Þa

finnur

tunnur og Tungan asamt med Hiartanu
Guds Sæmleika/ So sem David seiger j
Psalmenum/ Smacked og siaed hvad sæt
ur ad Drottenn er/sæler eru aller þeir sem
vona vppa hañ. Hier ad auk er su munn-
lega Bæn ein openber Jatning vorrar
Truar sem añars er hulen j Hiartanu þyr
er Dióplenum/og Heimenum/og j Opsok
neñe. Daniel var vanur ad bidia j leynd ꝛ
heimuglega/eñ þegar Darius Kongur þy
rerbaud þad/þa vpplauk Daniel sijnum
Vindaugum/ꝛ giórde sijna Bæn med hæ
re Róddu/huar med hañ villde læta sia/
ad hñ være eingen Afgudadyrkare: Med
soddan Bænahætte giefum vier og so ód
rum af oss eitt gott Epterdæme/nær vier
jduglega bidium og akóllum Gud bæde
med Hiartanu og so Muñenum: Item/
med þessum hætte komum vier j Tal vid
Gud/þegar vier bidium med Hiartanu ꝛ
Munnenum: Þuiad nær þu les Heilaga
Ritning/edur heyrer Guds Ord/þa talar
Gud vid þig/ Enn nær þu bidur/ þa
talar þu vid Gud/ seiger hinn sæle Au-
gustinus:

4 J Fiorda mata hófum vier mórg
Guds Fyrerheit/ ad soddan Bæner sem
skie af Hiartanu og Muñenum/eru Gude

 þeck

þeckar og þægar/ so sem þar stendur/ Akalla þu mig a þijnū motgangs Tijma/ Item/ þesse hinn Fatæke kallade/ + Gud bænheyrde hann:

5 Ad sijdustu þa höfum vier nog Dæme þar til/ ad þeir sem eru obænrækner/ og hirdulauser ad bidia og akalla Gud/ þeir hafa opt orded Mallauser/ og med bradum Dauda burt kallader/ og med ödrum hættum plagader/ so þeir hafa ecke gietad akallad Gud/ so siñ skiede Pharao Kong/ Hann villde ecke akalla Gud þa hann mætte/ sijdan þa epter a j Hafenu rauda/ þa hañ (ma vera) villde/ þa gat hann ecke/ Soddan Dæme finnast nog: Af þssu er þad augliost/ ad Gud vill vier skulum bæde med Hiartanu + Muñenum hañ akalla. Enn verde þad so ad vier ecke gietum talad Orden med Muñenum/ Þa heyrer þo Gud samt Bæn + Andvarpan Hiartans.

Auñur Grein eda Spurning.

Huorn eigum vier ad tilbidia og akalla?

Þesse Spurning er bæde naudsynleg gagnleg: Þuiad huör hañ veit ecke huö hañ eige ad akalla/ sa bidur forgiefins

o

og hans Børn verdur hönum ad Synd/ so sem David seiger Psalm. 109. Ja/ hann bidur og þar ecke/ þuiad hann bidur jlla. Þar þyrer sie þad öllum vitanlegt/ ad vier eigum önguan ad akalla nie tilbidia/ nema Gud alleina / sem er FADER og SONur + HEJLAGe ANDE/ Þuiad þar vppa höfum vier alleina Bod + Bifalning j ödru Guds Bodorde/ og vijdar annarstadar j Heilagre Ritningu/ Þar vm höfum vier Fyrerheit Guds/ og nogleg Epterdæme Heilagra/ þeir ed bænheyrder hafa vered. Gud talar þyrer Munn Davids j Psalm. 50. + 145. Akalla þu mig j þinne Neyd: Item/ Drottenn er nalægur þeim sem hann akalla af Hiarta.

Þetta eigum vier vel og vandlega ad merkia / j giegn þeim sem nöckrar Skiepnur tilbidia / og þeim veita og til leggia þa Dyrd og Æru sem Skaparanum alleina ber ad hafa. Og j giegn Bæna akalle Heilagra/ eda annarra Skiepna/ þa merk þesse epterfylgiande ARGVMENTA + Bevijsingar.

1 Vier höfum af Gude huörke Bod nie nöckra Bifalning/ad tilbidia Heilaga eda nöckrar adrar Skiepnur:

Gud hefur ecke nöckur stadar þyrer-
heit

beited nie lopad/ ad Bænheyra þa sem Skiepnurnar akalla.
3 Vier hößum eingen loßleg Epterdæme/vm Bæn og Akall til Heilagra/ edur til nóckra annarra Skiepna/ Helldur eru nog Dæme þar/ huert a mote. J Openberingar Bok S. Johañis lesum vier/ 22. Cap. ad Eingellen vill ecke vera tilbeden aß Johañe/ Helldur seiger hañ/ Giör þ ecke/ þuiad eg er þiñ Samþion. J Postulanna giörningum/ 14. Cap. stendur/ ad Prestur Iupiters/ villde ßæra Forner Paulo og Barnaba/ eñ Postularner villdu þad ecke lijda/ + sögdu/ Vier erum daudleger Meñ eins og þier/ og bodum ydur Evangelium/ og ad þier skulud snua ydur ßra þessu Hiegoma til lißanda Guds.
4 Offer auglioslega ßyrerboded j Heilagre Ritningu/ ad tilbidia nóckra Skiepnu: Þuiad so seiger Gud/ j ßimtu Bok Moysis/ 6. Cap. Þu skallt tilbidia Drotteñ Gud þiñ/ og þiona hónum alleina.
5 Eß ad vier athugum og hugleidum Tegund og Natturu Heilagra/ þa vitum vier/ ad þeir eru ecke Almættuger/ þar ßyrer kuña þeir ecke ad gießa off þad vier þurßum/ Þeir þurßa sialßer vid Guds Hialpar/ lijka so sem vier. Esai. 64.
Cap

Cap: ſtendur ſo ſkrifad / Abraham veit ecke af oſſ/og Jſrael þecker oſſ ecke/Enn þu Drottenn ert vor Fader og Frelſare. Jtem/Heilager gieta ecke vered allſtadar j øllum ættum nalæger/En Gud er allſtad ar/Heilager kunna ecke ad ſia Hiartans Þanka ꝛ Hugreñingar/en Gud er ſa ſem ranſakar Hiørtun/ꝛ veit ꝛ ſier allra Man na Hugreñingar/ꝛ hañ verdur ecke a Tæ lar dreigen/Þar fyrer eiga Menn hañ all eina ad akalla og tilbidia.

6 Bænaakall til Heilagra/ eda nøckra annara Skiepna/ þad er j mote øllum Catechiſmi Lærdome. J Guds Løgmale er fyrerboded ad elſka þa yfer alla hlu te og af øllu Hiarta. J poſtulegre Truar jatningu ſtendur þad ecke/ ad vier ſkulum trua a Heilaga framlidna/Vier eigum ønguañ þañ ad akalla eda tilbidia/a huørn vier eigum ecke ad Trua. Þuiad huørnen vill nøckur akalla þann a huørn hañ truer ecke ? Nu meigum vier ecke trua a Heilaga/ helldur alleinaſta a Gud Fødur/og Son/og Heilagan Anda/ þar fyrer meigum vier ecke helldur tilbidia þa. Ecke helldur finſt þad j Drottenlegre Bæn/ad vier ſkulum tilbidia Heilaga: Og ecke helldur erum vier ſkyfder j þeirra

ra

ta Nafne/ Og ecke finst þad nie beuijsast
af Sacramente Heilags Alltaris/ ad þr
skule tilbedner verda: S. Augustinus be-
uijsar med þessu mote/ad Menn eige ecke
ad akalla framlidna Heilaga. Þeir Fram
lidnu(seiger hann) hafa annad huort lifad j
þessum Heime vel eda jlla. Hafe þeir ott
ast Gud ꝛ elskad/ þa er enn nu þeirra stær-
sta Girnd og Glede þad/ ad Dyrd ꝛ Heid
ur ꝛ øll Þionusta se veitt ꝛ tillógd þeim
huørn þeir hafa sialfer hier j Heime elsk
ad og dyrkad/ þad er sialfu Gude/ enn ecke
sier: Enn hafe Framliinder lifad ogud-
lega/ þa eru þeir tapader: Þar af er aug
liost/ ad j ønguan mata hæfer þa Fram
lidnu ad akalla/eda tilbidia.

7 Þar er ecke nema einn Medalgang-
are mille Guds ꝛ Mannanna / sem er Mad-
uren Jesus Christus. Af hønum eigum vi
er alleina ad fa þad/ad vera vor Arnad-
ar Madur/ og Medalgangare/ hia Gude
Fødr/enn ecke af Heilógum Framlidnum
Huør hann vill nu riettelega bidia / sa a-
legge þa hrædelegu Afgudadyrkan Pau-
domsins/ vm Bænaakalled til Heilagra:

Þridia Grein eda Spurning.

Huør kann riettelega ad bidia?

Herran Jesus seiger Johñ. 4. Cap.
Ad sanner Tilbidiendur bidie Födurenn j
Anda og Sañleika / og ad Fadereñ vilie
þuilijka Tilbidiendur hafa / Og eirn af
þeim gömlu Læreferdrum seiger / ad ecker
sie vandara og torvelldara eñ ad bidia ri-
ettelega / Þar fyrer skal huör Madur hu-
ra til / sa sem rietttelega vill bidia ad ford
ast þessar epterfylgiande Synder.
1 Fyrst Ofrijke og Grimd vid siñ Na-
ungan Naunga / Þuiad so seiger Gud /
Esa. 1. Cap. Þo ad þier vtbreided ydar
Hendur / þa byrge eg mijn Augu fyrer yd
ur / Og þo þier margfallded ydar Bæn-
er / þa vil eg þo ecke heyra ydur / þuiad yd
ar Hendur eru fullar med Blod / Þuoed ꝛ
hreinsed ydur / taked j burtu fra mijnu Aug
lite ydar vonda Breytne / ꝛ c. Gud giefe
ad þeir Rijku og Micktugu villdu hura
vm þetta.
2 Hann skal og fordast Myskunarley-
se vid Naungañ / þuiad þad hindrar Bæn-
ena til Guds / so sem Salomon seiger /
20. Cap. sinnar Ordskuida Bokar / Huör
sem byrger sijn Eyru fyrer Fatæks Mans
Bæn og Akalle / sa mun kalla og verda ei
bænheyrdr. Jacob Postule seiger / 2. Cap.
Ad Myskunarlaus Domur / skule ganga

yþer þañ sem öngua Myskun veiter. Þad reyner nu sa Rÿke Madur j Helvijte: Og Actor. 10. Cap. seiger Guds Engell til Cornelium / Þÿnar Bæner og ölmösur eru vpp komnar til minnis þyrer Gud.
3 Heipt og Hatur spiller og Christelegre Bæn / Þar þyrer / huör hellst sem Bidia vill riettelega / hañ þorlÿkest ꝼdur vid siñ samchristen Naunga / so sem Christur byd ur / Marc: 11. Cap. Nær þier standed og Bidied / þa þyrergieþed / eþ þier haþed nöck ud til ad tala ödrum / vppa þad ad ydar Fader a Himnum þyrergieþe ydur ydar Skullder. Þeir Heiptugu syndga / huört sem þeir Bidia eda Bidia ecke / Eþ þr þor sooma ad Bidia / þa Briota þeir a mote ödru Guds Bodorde / Og þo þeir Bidie hafade Heipt + Hatur a ödrum / þa oska þeir sialþum sier Guds Reide. Þar þyrer þo eingen Orsök være öñur til / ad leggia aþ Heipt og Hugmood / Hatur og öþund til Naungans / enn þesse / þa er huñ ær nog / vppa þad ad Bænen þorhindrest ecke.
4 Dramb og Mÿkelæte skadar + so Bænena. Þuiad Gud alÿtur ad eins auꝺmiuk / Lÿtelat og Sorgþull Hiörtu / enn stendur j mote þeim Dramblatu. S. Augustinus seiger / Þo þu siert hiñ Rÿkaste /
þa

þa skalltu bidia so sem Fatækur. Þar fyrer er hafa þeir Gömlu fyrr meir hafft had til Sids/ þa þeir hafa viliad bidia alvarlega/ ad þeir hafa ecke alleinasta fastad/ helldur og einnen/ til meira marks Jdran ar ⁊ Audmyktar/ þa hafa þeir klædt sig Seckium/ ⁊ aused Osku yfer Hófud sier. So giörde Achab 3. Reg. 2. Cap. Ezechias/ Josias/ 4. Reg. 19. ⁊ 22. Cap. So giörde og Judith/ ⁊ þeir j Ninive: Slijk audmykt er Gude þægeleg/ þegar hun er ecke af hræsne.

5 Vantru hindrar ⁊ so gudlega Bæn/ Þar fyrer seiger Christur/ Marc. 11. Cap. Allt hvad þier vm bidied j ydarre Bæn þa TRVed ad eins/ og þad skal ydur veitt verda. S: Jacob seiger/ 1. Ca. Bidied af Trunne og efed ecke/ Þuiad sa sem er efasamur/ hann er so sem Sioarbylgia/ sv sem af Vindenum verdr drifen. S. Hieronymus seiger/ Non orarem nisi crederem, Ef ad eg tryde ecke/ þa vill da eg ecke bidia.

6 Forsomun/ Lete og Bænrækfarleyse er og so miög skadsamleg/ ad lata af Bænenne jafnsnart/ þo vier verdum ecke Bænheyrder strax þegar vier viliū/ Þad kiener Christur oss/ Luc. 18. Cap. j Eptirdæme

 erlijk

erlijktingu vm þañ ranglata Domara, og eina þatæka Eckiu/ ad hann vill vier skul um oaþlatanlega bidia/ þangad til vier verdum bænheyrder.

7 Jdranarleyse þordiarþar Bæna a⸗kalled/ Þuiad sa sem liggur j sijnum Syn dum og Glæpum/og giörer önguа Jdran huörnen ma sa verda bænheyrdur? Þar stendur/Johañ. 9. Cap: Ad slijka Syn dara bænheyrer Gud ecke. Aller erum vier synduger/og overduger ad Gud skule bænheyra oss/eñ huör hañ vill verda bæn heyrdur/ sa hlytur þyrst Syndaña ad jd⸗rast/ og bidia þyrst vm Syndaña þyrergieþ ning/þa sijdañ vm annad þad hañ girn⸗ est aþ Gude:

Slijka Löstu og adra þleire/ hlytur sa ad þordast og aþleggia sem vel og christe lega vill bidia. Og hier ætte huör Chri sten madur ad hugleida/ huörsu marger þeir munu þiñast sem so riettelega bidia. Þar þyrer/huör þu ert sem þiñur mz þier eitthuad aþ þyrneþndum Löstum og Lyt um/eda ödrum þuilijkum/þa lat þar aþ og giör jdran j tijma/þyrer Guds skylld eþ ad þu villt verda bænheyrdur/ þegar þier liggur a/huört þad er til Lijþs edur Sælar. Sa nadugе Gud/þyrer sin Elsk⸗ ulegā

alegan Son/ giefe d vær mættum rett lega akalla og tilbidia Gud/ Amen.

Fiorda Grein/eda Spurning.

Er Christeleg Bæn bunden vid Stund eda nockurn Tijma?

Nær eigum vier fierdeilis ad bidia?

Vijst er þad/ad þeir Gömlu pordum höpdu tilsettar Horas, Stunder z Tijma/ a huórium þeir komu til samans ad bidiast pyrer. Eñ vier skulum vita/ad christeleg Bæn hun er ecke bunden vid nöckurn sierlegan akneden Tijma. Vier meigū bidia huónar vær vilium/ þegar Neyd og Naudsyn kallar. Gud vill a öllum stundum og tijmum verda akalladur/og hep ur lopad ad bænheyra þa hann akalla. David seiger j Psalm. 5. Drottenn/Arla morgunis heyrer þu mijna Rödd: Og j ödrum stad seiger hū/A Dagen kalla eg til Guds/og þeige ecke helldur a Næturnar/Psa. 82. Item/ A Næturnar hupa eg vm þitt Napn.

Gydingar höpdu sierlegan Tijma ad koma saman og giöra sijnar almeñlegar Bæner. huórn Dag/a Kuölld og Morgun oppbrudu þr z badust pyrer/til ad miñ-

 ast a

afl a jdüglega Guds Dyrkan og Pionu-
stugiörd sem þeir voru skylldnger Gude
ad veita. A Mornana þöckudu þr Gude
fyrer myskunsamlega Verndan a Nott-
ene/ og badu vm luckusamlegan Dag:
So er og tilskickad af Fromum Gudhr-
æddum Mönnum/ad Men akalla + bid-
ia Gud/ bæde a Mornana þa Menn styn
da vpp/ædur þeir ganga til sinar Vinu/
og a Kvölldin ædur enn Menn ganga til
Huijldar. A Sabbatz dögönum þock-
udu Gydingar Gude/sierdeilis fyrer sköp
un allra Skiepna/+ badu Gud ad vernda
og vardveita sijnar Skiepnur/ofſtil gag
ns og gooda/ Pad sama eigum vier eirn-
en ad giöra vm Sunudagana/ þa vier
komum til samans j christelegre Kirkiu:
A hvörium Manude ad nyknyknudu Tung
le komu Gydingar til samans/ þackande
Gude fyrer Födurlega Fyrerhyggiu/ og
fyrer Sköpun Solar og Tungls og þeir-
ra Verkan/og badu Gud vm Nad og
Blessan framveigis. Sliku ættum vier +
so ad giöra/ Enn Gud nade/vier erum
miög forsomunarsamer/bæde j þessu og
ödru. A þeim þremur storhatijdum ar-
lega/sem Gud baud Gydingum ad hall-
da/höfdu þeir mörg Exercitia, Tijdagiz-
örder

ördur og Þionustugiörder / Offraner og Forntæringar / til ad bidia Gud / ꝛ þacka hönum fyrer hans marga og mykla Velgiörninga / huar epter vier ættum ad heg da og breyta a vorum Hatiþdum. Hier ad auk og endrar nær mættu Gydingar giöra sijnar Bæner nær helst þeir villdu / lijka sem vier. Þuiad so sem vier meigũ Syndalaust ꝑa oss Mat þegar oss lyster / og drecka þa oss þyster / syngia og kueda þa vier erum glader / og grata þa vier erum syrgiande / So meigum vier lijka eirn en bidia ꝛ giöra vorar Bæner alla tijma / einkum þegar Kross og Motgangur kiemur oss ad Höndum. Krossen kienner einum og sierhuörium best ad bidia. Og mz þui þad er sialldnast ad ecke gange eitt huad a mote þeim sem gudlega lijꝑa vilia / þa eigum vier opt og jduglega ad giöra vorar Bæner / Þetta er þad sem Herran Christur meinar / Luc. 18. Cap. þar hañ seiger / Ad Meñ skule alltijd bidia / ꝛ læta ecke aꝑ / Þad haꝑa nöckrer so vtlagt ad Meñ mættu alldrei añad giöra eñ bid ia. Enn Meiningen er þesse / ad j Neydenne ꝛ Motgangenum / þa skulum vier ecke j nöckurn mata þreytast eda læta aꝑ ad bidia / enn þo ad Gud giöre þrest a sinne

C iiij: Hialp

Hialp og Hiaſtod/ Helldur ſkulum vier Bliüƿa ſtadƿaſter/ og lata ecke aƿ ad Bidia og akalla/ allt þar til Gud Bænheyrer oſſ/ Þad er ecke nog ſem margur giörer/ Þegar hañ heƿur Beded tuiſuar eda þryſ-uar/og verdur ei ſo ſnart Bænheyrdur/þa lætur hann aƿ ad Bidia/og margur talar ſo/Huad ſkal eg Bidia? Eg heƿ Beded þar vm/og þad er ſamt og ádur/Þar er eing en Von ad ſlijker Meñ verde Bænheyrder/ Act: 12. Cap. Leſum vier ad Söƿnudur þeirra truudu Bad oaƿlætanlega ƿyrer S. Petre/þa hañ var j Myrkuaſtoƿunne S. Pall ſeigeſt minnaſt a Timotheum j ſijn-um Bænum oaƿlætanlega:

Er og ecke helldur Bænen bunden vid nockurn Samaſtad? Eda Huar eigum vier ſierdeilis ad giora vorar Bæner?

Chriſtur talar vm Jeruſalems Muſt ere / Matth. 21: Cap. ſeigande/ Mitt Hws er Bænahws: So og ſtendur/ Act. 3. Cap. Ad Petur og Johannes geingu vpp j Muſtered ad Bidiaſt ƿyrer. J þeſſa Meining eru og Kirkiur Bygdar/ad Meñ ſkule akalla Gud þar og þiona hönum/ huar aƿ margur ma leida/ ad Meñ eige alleina-

alleina ad akalla Gud j Kirkium/eñ hu-
orge añar stadar: Eñ vier eigum ad giæ-
ta ad þui/ ad Gydingar hỏfdu sierlega
Bifalning ad bidiast þyrer j Salomons
Mustere. Þuiad Gud h.fde vtualed sier
hañ sierlegan Samastad/huar hañ vill-
de lata sier veita þa ytre + synelegu Þion-
ustugiỏrd Bænaakallsins/Ecke aþ þui ad
sa Stadur være heilagre enn adrer/Helld
ur vppa þad/ad vid Magr skyllde blijfa
gudlegt Samþycke bæde j Lærdomenum
Religione/Sacramentỏnum/Truarbrỏgd
ỏnum + ỏllum ỏdrum Sidum + Ceremon
ium/So sem vier og þyrer sỏmu Greiner
hỏfum enn j Dag vorar Soknarkirkiur.

Enn Herran Christur kienner oss hia
Mattheum j 6: Cap. huar vier eigum
ad giỏra vorar Bæner/Nær þu villt bid
ia (seiger hañ) þa gack jnn j þitt Sueþn
hws/og lat aptur Dyrnar epter þier/og
bid þinn Fỏdur j Leynd/ Med huỏrium
Ordum Christur kieñer oss/ad vier meig-
um vel giỏra vorar Bæner heima j Hws-
um vorum og Leyne/lijka,sem j Kirkium
og Capellum/ Enn þo so/ad þad Heila-
ga Predikunar Embætt og Kirkian/ver
de þyrer þad ecke þorlỏgd/Joh. 4:Cap.
Heþur Christur Samtal vid eina Samuer
C v. ska

ſt a Bruinnu vm Þetta/ hvar vier ſkulum
bidia/ huórt Gydingar hóf du riettara/ ſiñ
villdu ad Jeruſalem ſkyllde vera ſa rietre
Bænaſtadur / eda Samuerſker/ ſem bædu
a Fiallenu Garizim: Eñ Jeſus gaf heñe
Þad Andſuar/ Su Stund kiemur/ ⁊ er eñ
nu alla reidu/ ad ſanner Tilbidiendur mu-
nu bidia Fódurenn j Anda og Sannleika.
Med Þeſſum Ordum kieñer Chriſtur oſſ/
ad Jeruſalems Muſtere var ecke Þar fyr
er vtvaled til ad vera Bænahws/ad Bæn
en ſkyllde bunden vera vid Þad alla daga
helldur ad eins vm akveden tijma/ huórn
hañ ſeiger nu komen vera/ fyrſt ad hñ var
nu j Heimenn komen/ og Þar fyrer meige
Menn nu bidia huar hellſt Þeir vilia:
Gydingar hófdu Bifalning ad bidia j Je
ruſalems Muſtere/ Þeir hófdu og Fyrer-
heit af Gude/ ad Þeir ſkylldu verda Þar
Bænheyrder/ Eñ Þetta misbrukudu Þr/
Þeir ſtoludu vppa Helgedom Muſtereſins
og voru Hræſnarar. Samuerſker hófdu
og bygt Muſtere a Fiallenu Garizim/ af
Hatre vid Jeruſalems Muſtere/ huar til
Þeir hófdu huórke Guds Bod nie Bifaln
ing/ helldur giórdu Þeir Þad til Ovilldar
vid Gydinga/ ſo ad Þeirra Folk ſkyllde
ecke fara vpp til Jeruſalem. Þar fyrer
kienner

kleñer Christur heñe þañ rietta og sanna Bænahætt/sem er/ad akalla ꝛ bidia Gud j ANDA og SANNLEEJKA. Andeñ merker þa jnnre ꝛ andlegu Hiartans Gud rækne og Dyrkan/og hana setur Christur j mote Sidum ꝛ Ceremonium ꝛ marg þættadre Bæna breytne Gydinga. Enn Sañleika setur hañ j giegn Hræsne/ꝛ vill ad Meñ skule aþ øllu Hiarta/ꝛ pullu truenadar Trauste akalla Gud/ þyrer vtan alla Hræsne:

S. Augustinus talar merkelega þar hañ seiger/Ep þu villt gióra þijna Bæn j Mustere eda Kirkiu/þa bid þu mz sialþ uni þier/og haga þier alla Tijma so/ad þu meiger vera Guds Mustere. Ibi enim exaudit Deus vbi habitat, Þuiad þar bænheyrer Gud sem hann byr: Þar þyrer ma christen Madur akalla Gud huar hañ vill/vte ꝛ jnne/a Eing ꝛ Akre/til Lands og Sioar. Þuiad huar hellst vier erum j heimenum/þa erum vier j Auglite Guds. David seiger/ ad þeir sem sigla og þara Landa a mille/ þeir þare stundum vpp j Himeneñ/stundum j Apgruñen/ þr tumbe og dette so sem druckner/og rædlauser/ Enn þegar þeir kalla til Drottins j sinne Neyd/þa stille hann Stormen/ og leide

þa

Þennan Lærdom skulum vier vel merkia/ j mote Heidingium/Gydingum + Papistum/ sem þikiast sialþhelger/ + meina ad su Bæn sem Menn bidia þyrer Alltare/ þyrer Myndum og Lijkneskium/ og j ødrum Heilógum Stódum sie kroptugre/enn su sem annarstadar er beden/ Enn vier vitum/ ad Staduren helgar ecke Bænena/ helldur Bænen Staden:

Enn vm Sidu + Ceremeniur j Bæna akallenu?

Er Christeleg Bæn bunden vid nockra sierlega Hegdan/ eda Breytne/ eda Skickan?

Enn þo ad huór christen Madur meige giora Bæn med þui mote sem hann vill + þeirre lijkamans Hegdan sem hónum sy nest/ þa ber hónum þo ad haþa þa Hegdan og Skickan sem hæþeskleg er/ + huxa ad hann stendur þar ecke þyrer nóckrum daudlegum Manne/ helldur j Auglite lißan da Guds/ Þar þyrer ber hónum ad haþa og hegda sier so/ ad hans Hegdan sie samur Vitnisburdur vm þa jnnre Hiartans Audmykt og sannarlegt Lijtelæte þyrer Gude. Þar þyrer haþa Heilager haþt ym islega

Sijna Sidu og Ceremoniur j Bæna akall enu til Guds. J fyrstu Moysis Bok j 24 Cap. stendur/ad Abrahams Sueiñ beyg de sig edur laut allt ad Jördu/ og bad. Jsaach giörde sijna Bæn gangande. Jacob lä a sinne Sottar sæng og badst fyrer/Gene. 47. Cap. Moyses stod m3 vpp riettum Hondum/ + bad Gud/Exod. 17. Cap. Elias sat vnder Einebertrie + badst fyrer/3. Reg. 19. Cap. Huör kañ ad tel ia vpp adskilianlegar Hegdaner sem Hei lager hafa hafa/j Bæna akallenu til Gu ds? Tollheimtareñ j Euangelio giörde sijna Bæn standande/+ vard bænheyrdur. Vier christner Meñ hofum þa Skickan + Hegdan/ad vier föllü nidur a vor Knie/ þegar vier vilium bidia/til Merkis sañ rar Audmyktar fyrer Gude/og vier vpp lyftum vorum Hondum og Hiörtum til Guds/epter Radum Jeremie Spamans j Harmagrat hans/ 3. Cap. Enn þeir ed standa sem Staur eda Stolpe/þeir giefa til Kyñingar/ad þeirra Audmykt er ecke mykel/og ei helldur þeirra Hiartans Del gott fyrer Gude. Þeir ed krupa a añad Knie og bidia/ giöra alyka sem þeir ed krupu nidur fyrer Christo med hædne/ + [illegible] honum/m3 Spotte. Nu þo ad þad

gilt

gillde eins / med hvörre Sidseme og Hegd an Madur giörer Bænena / þa liggur þo öll magt þar a / ad vier Bidium Gud j Anda og Sañleika / sem ädur var sagt / Og ad vier Bidium til Gudz / j Hellögum Skriwda / sem David rædleggur / Psalm. 29. þad er med riettre Jdran / sañre Tru / og af öllu Hiarta.

Fimta Grein eda Spurning.

Fyrer hvorium eigum vier ad bidia?

Vier eigum ad Bidia fyrer öllum þeim sem oss er skylldugt ad elska. Nu skipar Gud oss ad elska ecke alleinasta vora Frændur og Vine / helldur og so vora Ovine / Ja ad vijsu alla Menn / Þar fyrer er oss skylldugt ad Bidia fyrer öllum þeim / Og skulum vier Bidia.

Fyrer Veralldlign Yfervallde / þad er Guds Vilie / + þad er storlega naudsynlegt / so sem S. Päll kienner / 1. Timoth. 2. Cap. Þar hann seiger / Ad yfer alla hlute fram skule skie Bæner og Fyrerbæner og Beidsnr / fyrer öllum Mönnum / fyrer Kongum og öllu Yfervallde / ad vier mættum lifa med Spekt + Fride j allre Gudrækne og Sidsemd / þui þad er

...re/ og þar med þægelegt fyrer Gu-
...orum Frelsara.
2 Fyrer Predikunar Embættenu / Gu
ds Þionustugiörd/ og fyrer Guds Ords
Þienörum skulum vier trulega bidia. So
og eiga Predikarañer ad bidia fyrer Til-
heyröndum. Pall Postule oskar og bidur
allvijda j sijnum Pistlum/ ad fyrer hönum
sie beded til Guds j Christelegum Sþg-
nudum/ Til Coloss. 4. 2. Thessal: 3:
Ephe. 3. Cap.
3 Vier eigū ad bidia fyrer öllum Hei-
lögum/ sem eñ nu lifa hier j Heimc/ þad
er/ fyrer öllum Riettrundum/ allre Guds
Christne/ Þad kieñer oss S. Pall/ Ephe.
6. Cap: seigande/ Bidied jdugleg a j allre
Naudþurfft/ med Bænum og Beidne/ j
Andanum/ / vaked til þess med öllu Stad
feste/ og Akalle/ fyrer öllum Heilögum/
og fyrer mier/ Vppa þad ad mier giefest
Guds Ord/ med dristugre Opnan mijns
Muns/ so ad eg mætte kunnugan giöra Le
yndardom Heilags Evangelij.
4 Vier skulum og so bidia fyrer vor-
um Ovinum / Offsoknörum/ so sem Chr-
istur bydur/ Matth. 5. Cap. seigiande/
Bidied fyrer þeim sem ydur illt giöra/ /
ydur offsækia/ og elsked ydar Ovine. Je-
remias

remiae ſkrifar, þeim Gydingum til/ḣu
ia þeir Caldei hófdu herteckna plutt fra
Jeruſalem til Babilon/ ✝ ſeiger/29.Cap.
Leited þeſſ Stadarins hid beſta/til huórs
jeg liet j burt flytia ydur/ og bidied fyrer
hónum til Drottins/ Þuíad a medan hón
um geingur vel/þa geingur ydur ✝ ſo vel.
5 Vier eigum ad bidia fyrer aullum
Mónnum/ſo ſem adur er ſagt/1.Timot.
2. Cap.

Meigum vier bidia fyrer þeim ſem Synduger eru?

Viſſulega ſkulum vier bidia fyrer Syndugum/ ad Gud vilie ſnua þeim til ſañrar Jdranar. So bad Moyſes optſiñ is fyrer Jſraels Sonum/ þa þeir hófdu ſem meſt ſtygt og modgad Gud/ og vard bænheyrdur. Og med þeſſu mote hafa marger Heilager beded.

Meigum vier bidia fyrer Framlidnum?

Þeir gómlu Lærefedur ſkrifa/ ad Menn j fyrre Tijdenne hafe minſt þeirr. Framlidnu/og hallded þeirra Minning j ſijnum Ceremonium. Og ſkrifad ſtendur vm hiñ Heilaga Auguſtinum/ ad hñ hafe minſt a ſijna Moder j ſijnum Bænum, til Guds/ Soddan Miñing þeirra Framlidnu

hafa þr Gömlu meint ad vera lijd
ar[illegible]ga fyrer þessar epterfylgiande Greiner.
1 Til ad þacka Gude fyrer þad / ad
hañ giörde þa Framlidnu Saluholpna.
2 Þeir hafa og hier med viliad befa-
la Sal og Lijf þeirra Framlidnu Almatt-
ugum Gude/ hafande önguan efa vm þr-
ra Saluhialp.
3 Þetta hefur og giört vered Vinum og
[illegible]aungum þeirra Framlidnu til Huggun
ar/ sem syrgdu og grietu sijna Astuine.
4 Med þessum hatte hafa þeir og vil
iad j liose lata sijna Trwarjatning ad
vera eins og þeirra Framlidnu/ þar med
og sijna Girnd og Forleinging/ ad skilia
vid þennan Heim/ og koma til þeirra j
Himerijke. Ja/lijka eirnen hafa þeir bed
ed Gud/ ad giefa sier slijkan christelegan
Afgang/ so sem hañ gaf þeim Framlid-
na/sem þa var j Gude sofnadar.
5 Þeir hafa og hier med viliad beuij
sa þeim Framlidna þa seinustu kiærleiks
Þionustu/ sem þeir gatu hönum veitt j
þessum Heime.
Eñ af þui ad þad er vijst og satt/af
Heilagre Skrift/ Apocal: 14. og Luc.
16. Cap. Ad þr Framlidnu sem j Drott
ne burtu sofna / eru j afnsnart Saluholp

ner/

ner/ sem Aunden lijdur af Lijkamanum. Og lijka j sama mata verda þeir Og und legu strax hafder j Kualastade/ Þar fyrer er med ollu onytsamlegt fyrer þeim ad Bid ia. Þviad huor Madur sofnar hier med sinne eigen Seckt og Byrde/ seiger August inus/ Og med þeirre Sekt rijs hann vpp aptur. Alla þa Stund sem vier lifum hi er j Heime/ þa kann huor ad hialpa od rum med sinne Bæn til Guds/ enn anna. s Heims j onguan mata. Huorke Noe/ Jos nie Daniel kan ad Bidia fyrer nockrum/ so ad nockur Vmbreytne verde a hans Hag epter þetta Lijf vmlided/ Þa hefur huor og eirn þad hann hefur sier Bakad j þess um Heime/ sie þad illt/ sie þad gott.

Eñ ef nockur vill giora Miñing ein um eda odrum Framlidnum/ sem christe legan Affgang hefur feinged af þessum Heime/ þa ma hañ giora þad med þess um hætte.

1 Fyrst skal hañ Bifala Gude Lijf Sal þess Framlidna/ og hugga sig med stadfastre Von vm hañs gledelegu Vpris...

2 Skal hañ þacka Gude/ fyrer alla þa Velgiorninga sem Gud hefur veitt þeim Framlidna.

3 Ma Madur vera hryggur j Holld enn

...vegna Dauda + Abgangs þess Fram... ...s/eñ gladur j Andanum. Vorn Skaa... ...og Misser meigum vier vel græta/ eñ þar j gien skulum vier gledia oss vegna þeirrar Sælu og Sæluhialpar sem vier ab Guds Orde vitum ad sa Framlidne heþur alla reidu þeinged + ödlast:

4. Vier skulum og so bua oss vid Da... ...ndanum/ og daglega bidia Gud/ vm Sæl... ...uga Stund/ og christelegan Abgang ab þessum Heime.

Þar þyrer eigũ vier ad vita/ ad þar er stor greinarmunur/ a mille þess ad hall... da og haþa Minning vorra þramlidenna Vina/ + ad bidia þyrer þeim/ þad eina er loþlegt + sæmelegt/ eñ añad er onytsam... legt/ + þuert j mote Guds Orde.

Meigum vier nockud giøra Bæner j mote einum eda ødrum?

Hier skulum vier giöra Greinarmun a mille Personu hins Ogudlega/ og hans Embættis/ og hans Synda + Illgiörda. Skylldugt er oss ad bidia þyrer öllum Ogudlegum Mönum/ þad þeirra Personur ahrærer/ ad þr mættu snuast til Guds þra Ranglætenu/ og verda Sæluholpner. Nu eþ þeir haþa nöckurt Embætte/ þa er þ

 vissu...

vissulega af Gude/so sem S. Pall kiñer/Rom: 13. Cap. Ad eingen er su Valldstiett/hun sie ecke af Gude. Þar eru marg er Valldsmeñ ogudleger/so og lijka Prestar og Predikarar/Bændur og Borgarar og Almwgameñ/ Eñ þeirra Embætte er gott og naudsynlegt/ þar fyrer eigum vier ecke ad bidia j giegn þra Embætte. Eñ j mote Syndum og Glæpum eigum vier alla Tijma ad bidia/ad þeir mætte fara minkande og leggiast af: J þessare Meiningu syngium vier ✝ Bidium j mote Tyrkianum/Pavanum og öllum ödrum Christneñar Ovinum· Ad Gud villde añadhuort snua þeim til sannrar Truar myskunsamlega/edur fra vernda þeim og hamla volldugleqa/ so þeir skade ecke Guds Christne:

Meigum vier bidia/og giora Bæner med ollum þeim sem Gud akalla ?

Þui er langt fiærre/ Þuiad ein christelegz Bæn er sa hellste og sterlegaste Partur/af þeirre Þionustugiörd ✝ Dyrkan siñ vier eigum Gude einum ad veita / Þar fyrer er oss ecke leyfelegt ad blanda vorum Bænum saman vid þeirra Bæner siñ ecke eru Riettruader/Sem eru heidner Menn/ Tyrk-

Cyrkiar/Gydingar/Papistar/og adrer Afgudadyrk, rar/ huórsu mikelega sem þeir hrosa sier af Gude/ þa hæfer ecke ad nóckur christien Madur giöre sig hluttakara j þeirra fals Þionustugiórd og rangre Guds Dyrkan.

Siötta Grein/ eda Spurning.

Mun Gud alljta z acta vorar Bæner? Bænheyrer hañ oss alltijd?

Ad Gud vilie alljta vorar Bæner/ z heyra þær þegar vier riettelega bidium/ þ reynum vier Daglega/ þad biufsa Guds guddomleg Fyrerheit/ þad sannast af noglegum Epterdæmum j Heilagre Ritningu. Fyrer Spamannsins Munn talar Gud so/ Esa. 65. Cap: Þad skal skie/ ad ædur enn þeir kalla/ þa vil eg ansa þeim/ Og a medan þeir tala/ þa vil eg bænheyra þa.

Þa Moyses var fyrer Pharaone/ j Egiptalande/ þa bad hann til Guds/ ad taka j burt þær stor Plagur sem þuingudu þa Egiptsku/ huad epter añad/ z Gud bænheyrde hañ. Huórsu opt bad Moyses til Guds j Eydemórkeñe/ og stillte hans

Aeide/þegar Gud straffade Jsraels Sö-
nu/fyrer þeirra Vantru/ Möglan og O-
þackløte og adrar Synder ? Vm Josua
lesum vier/ ad fyrer hans Bæn stod Sol
og Tungl kyrr/vm heilan Dag/so leinge
ad Folked hefndist a sijnum Ovinum/
Josu. 10. Cap. Hvad vilium vier seigia
vm David / huørs Bæner Gud aleit og
heyrde alla Tijma / so sem hans agiæt-
er Psalmar noglega vtvijsa. Salomon
Bad til Guds/og Gud heyrde hans Bæn/
so sem skrifad stendur/ 3. Reg. 8. og 9.
Cap. Jacobus Postule setur fram̄ Dæme
Elie/vm Krapt og Verkan Bænarennar/
og seiger/ad enn þo Elias være ecke Gud
ecke Eingell/ helldur ein̄ daudlegur Mad-
ur eins og vier/þa hafe han̄ þo med sin̄e
Bæn byrgt Himenen̄/so ecke kom Regn a
Jördena j halft fiorda ær/ og med sinne
Bæn opnade hin̄ Himenen aptur/ so Dögg
og Regn kom a Jördena. Med sin̄e Bæn
liet Elias Elld koma af Himnum/ sa ed
vpp brende hans Ovine. Med sinne Bæn
liet hann Elld koma af Himnum/ sa ed
vpp brende Fornena/Ellldviden/Steina-
na/Auskuna/Alltared/Vatned/Jördena
og allt þad j nand var. Eliseus bad Gud
ad Pilltarans Augu mætte opnast/ so hin̄
s

sæ Guds Hialp og Hiastod. Ezechias bad Gud ad lengia Alldur sinn/ og Gud bænheyrde hañ. J Postulaña giorningum j 4. Cap. Lesum vier/ huornen ad Postularner bædu/ r sa Stadur hrærdest þar þeir voru saman komner/ og þeir vrdu aller fuller af Heilogum Anda/ og toludu Guds Ord alldiarflega: Huor kann oll þuilijk Dæme fram ad telia ? Eñ þetta er Merg: mals/ siñ Jacob Postule seiger. Ad Riettferdugs Mans Bæn/ hun ma myked/ þegar hun er aluarleg/ Cap. 5.

Nu þo ad vorar Bæner sie mykels virtar fyrer Gude/ fyrer Christi saker/ so sem sagt er/ þa bænheyrer Gud oss þo ecke alla tijma/ Ja ad vijsu/ hann heyrer þijna Bæn/ enn ecke alltijd epter þui sem þu villt/ helldur epter þui sem hañ vill: Þegar Gud bænheyrer oss ecke epter vorum Vilia/ þa eigum vier ad kienna þad Guds Fodurlegre Giæsku/ og ad hañ mu ne giora þad oss til Besta. Vier bidium stundum oskynsamlega vm þ oss er skadlegt/ ef oss veitterst þad. S. Pall bad j þriar reisur/ ad sa Fleiñ sem hañ nefner andskotans Eingel/ og hañ med Hnefum slo/ skyllde verda fra honum teken/ eñ hañ vard bænheyrdr/ þo ecke epter sijnum Vilia/

ia/helldur bleck han þetta Andsuar/ Ad hier nægia mijna Nad/ þuiad min Kraftur han er mattugur j þeim Veyku. Christus Bad sialfur ad Pijnunnar Kaleikur mætte verda fra hönum burtu teken/ huad ei var gagnlegt fyrer vora Saluhialp/ Þar fyrer seiger han/ Oh Fader/ Verde ecke min/ helldur þin Vilie.

Marger Bidia a þessum Deige þad sem þeir þa ecke af nema Hiartans Sorg og Skada/ sem er/ Rijkdomur/ Fie og Peningar/ Vólld og Metord/ langer Lijfsdagar. Margur oskar og bidur sier opt Dauda/ Ofrifa/ Skammar/ ja/ stund um Diöfuls + Heluijtis. Augustinus seiger/ ad Gud neite optsinnis vegna sinnar Myskunar/ sem han stundum veiter + giefur af Ovillo. So lesum vier vm Israels Sonu/ Nume. 11: Cap. Ad þeir bædu Gud/ þeir mættu fa Kiöt ad eta/ þa fr mögludu/ Enn þad skiede so/ þa Kiöted var nu a mille Tannanna a þeim/ þa slo Gud þa mz Plagu/ so þeir drapust/ Þar hefde betra vered fyrer þa/ ad Gud hefde ecke Bænheyrt þa/ Margur Ogudlegur suer sig og seiger/ fae eg þa skamm/ dryf eg þa alldrei/ fare eg þa til Vijtis/ eige mig þa allan N. ef þad er ecke satt sem

jeg

...indeige. Og Gud hañ er so þolenmod-ur og Nadugur/ ad hann Bænheyrer þa ecke/þo hñ stundum straþþe slijkt/ódrum til Vidvórunar/og Hræslu. Gud Blezad-ur giefe oss sijna Nad og sinn Anda til Þss/ad vær mættum alla tijma bidia vm þad sem oss er naudsijnlegt og gagnlegt/ bæde til Lijþs og Sælar/ Amen.

Fyrste Sermon/ eda Predikan
Vm Formælan j Drottenlegre Bæn/ sem so er lÿtande.

Fader vor a Himnum.

Med Þssum Ordum vppbyriar Christur Bæn þa er vier kóllū Drottins Bæn/ eda Drottenlega Bæn/ huória aller Meñ christner eiga ad bidia/ þegar þeir vilia sijna Bæn giöra. Og ma Drottenleg Bæn eda Fader vor/vel kallast ein almeñelig Bæn eda Suplicatia, huória Christur heþur sett sram̄ þyrer sijna christelega Kirkiu j Nyatestamentenu/ huór Bæn j̄ne heþur ad hallda/ huórnen/ huar vm vier eigum vora Bæn ad giöra til Guds j Christi Naþne/og huórnen vier eigum þyr-

 er hñ

er hann fram ad fetia vora freyngia-
Neyd og Naudsyn / og allt þad oss er
gagnlegt til Lijfs og Salar / So og hu-
ørnen vier eigum ad bidia Gud / ad vard-
veita oss og vernda fyrer øllu þui sem oss
er skadsamlegt til Lijfs ꝛ Salar.

J vorum Catechismus eda Barnalær
dome / stendur Drottenleg Bæn j midiuñe.
Fyrer framan hana standa Bodorden / og
vor christeleg Truarjatning / Epter hana
standa Sacramentis Orden vm Heilaga
Skijrn / ꝛ Alltaris Sacramentum / Siaid
stendur hun j midiuñe: Þetta kiennir oss /
ad Guds Bodord / ꝛ Trwen / eru alijka so
sem tuær Guds HURDur. Med þeirre
fyrre Hendeñe vijsar Gud oss til ad þeck-
ia vora Eymd ꝛ Synd / ꝛ forþienta Ref-
sing / epter Løgmalsins Hliodan. Med añ
are Hendeñe sem er CREDO / edur Tru-
arjatningen / vijsar hañ oss ad / huar vier
kuñum ad fa Hialp og Huggun / og ver-
dafrelsader fra Løgmalsins Bøluan og
Fyrerdæmingu / sin̄ er fyrer rietta Tru a
Gud Fødur / Son ꝛ Heilagan Anda: Þa
kiemur DROTTENleg Bæn / huør ad
er alijka so sem vort Andsuar / j huøriu
vier supplicerum og giørum vora lijtelat-
lega Bæn til Guds fyrer Christum / ꝛ bid

ium

so ad eingen skyllde meiga afsaka sig med ...ettu/ad hun være so lỏng/hũ giøre ecke l..rt hana/helldur ad vier skylldum meiga jduglega lesa hana/ecke so sem Papist ar/ad lesa hana nidur j hrægu a Tólur og Rabla/helldur aluarlega x med good re giætne. Og ad vier ecke skylldum læta ...ss hana leidast/ Item/ad þad skyllde ecke vera so vandamÿked/hana ad lesa/ ...de med Hiartanu x so Munenrm/Fyrer þessar Greiner hefur Christur giỏrt hana so ...tta sem nu er sagt.

Eñ vier meigum medkiẽña aller med S. Bernhardo/ad þad er vanda mÿked x torþellt ad lesa þessa Bæn so ad Madur hure ecke añad. Þad er skrifad vm hiñ Heilaga Bernhardum/ad hũ eitt siñ setre ...der Hest vid nỏckurn annan/ad hũ skyll ...ecke lesa so Pater noster vt/ad hañ hur ... ecke eitthuad annad a medan/Hiñ añ ...ok til ad lesa/eñ strax sem hañ hafde ...sed nỏckur Ord/ þa kom hỏnum þesse Þancke j Hug/huỏrt hañ ætte ad fa Beisl ...ed med: Þañen er vor Nættura aum og veyk: Vm eirn Einsetu mann sem het Macarius stendur skrifad/huỏrsu ad hũ sa Diỏfulen fara vm kring med ymeßleg ar Mynder/og syna þær Einsetu mỏñum

þa

þa heir voru ad giöra ſijnar Bæner/ Og ſo ſem Diöƒullen ƀormade Myndena/ ſo vrdu Hyræner hŭs ſem ſijna Bæn giörde.

Pad er ſkriƒad epter S. Bartholomeo/ ad hann haƒe ſagt ad Euangelium være Longum & breue, So er og Drottenleg Bæn/ Hun er ſtutt j Ordum og Atkuæd-um/ eñ löng j Vnderſtödūñe og Skilninge-num/ Þar er eiñ Gimſteiñ ſem neƒneſt Adamas/ hann ſkal vera liettur j Vikt/ enn miög dyrmætur ad Verdaurum/ So er Drottenleg Bæn/ hun ber aƒ öllum Bæn-um ſo ſem Morgunſtiarnan aƒ ödrū Stiörnum/ Solen aƒ öllum Planetum.

3 Drottenleg Bæn er algiörd og ƒullkomen/ þuiad hun heƒr jñe ad hallda allt þad ſem vier þurƒum vid/ og ſkilur eckert nöckurn Hlut vndan/ og þar ƒyrer gieƒur Lutherus heñe þad Naƒn/ ad hun ſie Oratio Orationum/ Pad er Bæn allra añarra Bæna Beſt:

Eina miög agiætlega Skickan heƒur Chriſtur haƒt j Samſetningu þeſſarar Bænar/ þar hañ ƒramſetur ƒyrſt ſein eſt þad Guds Dyrd ahrærer/ vora Saaluhialp/ eñ j midiuñe ſetur hñ ƒrañ j eine Bæn alla lijkamlega Hlute/ þa ſem tilheyra þeſſu ſtundlega Lijƒe.

Pad

Pad fiorda og sijdasta/huar fyrer
)d vier meigum hæla og hroosa Drottens-
egre Bæn / þa er pad mykla og merkele-
a Gagn sem hun leider aff sier/ Sem er
petta/ Ad med þui Christur sialfur heff-
ur diktad þessa Bæn/ og lagt oss þesse
Ord j Muñ/og heffur þau so sem vnder-
skrifad med sijnum Eide/ + mz sijnu Blo-
de/þa meigum vier fullkomlega vera viss
er þar vppa/ ad vier munum verda Bæn-
heyrder/þegar vier riettelega fram komum
med þessa Bæn. Huiad þegar Gud heyr-
er Ord sijns Sonar/ þa er liklegast hann
mune þau hellst bænheyra. Petta er miög
huggunarsamlegt/ og motlijkt so sem eff
ad nöckur heffde trulega og sterka Loffan
af einhuorium Herra + Höffdingia/Muna-
de sa ecke meiga diarflega bidia? Myklu
ramar ber oss diarflega fram ad ganga
med vora Bæn/ sem Sonur Guds heffur
kient oss/og þar med loffad ad vier skylld
um verda Bænheyrder: Göngum þui fre-
am j fullu Trunadar trauste fyrer Nadar
stolen Guds/og effum eckert/so sem Post-
ulen̄ bydur/ Ebre. 5: Cap.

Enn j þessum Formæla framan til
Bænarennar/ þa eigum ad hugleida þriu
Ord/ eda þria Titla/sem hier standa.

Ad

1 Ad Gud kallast FADER
2 Ad hann kallast VOR Fader.
3 Ad hañ kallast HIMNESkur Fader.

Vm þad fyrsta Orded.

Þetta fyrsta Ord FADER/ heyrer ecke sierdeilis til einne Personu Guddomsins/ so sem j CREDO/ þar vier seigum/ Jeg true a Gud Födur/ Helldur heyrer þetta Ord til öllum Guddomsins Personum/ allre Heilagre Þreñingu. Þuiad Christur og Heilagur Ande eru og eirnen vor Fader/ og þeir hafa noglega synt og liose læted sitt Födurlegt Hiarta til vor/ i Sköpuneñe/ Vtvalninguñe/ og med ödrū fleirum Gafum + Velgiörningum til vor Þar med verdur j þessare DROttenlegri Bæn talad ecke alleinasta vm Guds Födurs Velgiörninga/ helldur og so lyka vm Velgiörninga Sonarins og Heilags Anda/ vm Helgan Guds Nafns/ vm Guds Ryke/ vm Syndaña Fyrergiefning / + ct.

Nu mætte einhuör spyria / Huörnen kiemur þad til ad Christur byriar þessa Bæn med þuilykum Ordum/ Þui framsetur hañ ecke Nafn og Titel syns Almættis/ Riettlætis/ og siñar Maiestatis Dyrdar/ lyka so sem hañ giörer j Bodordönum ?

um ? Andsuar/ Vier skulum vita/ ad naadarfulle og giæskurijke Gud/ vill m[illegible] þessu miuku Almtæke/ og Blijdu Födurs Nafne locka oss til ad Bidia/ So ad vier skylldum ecke hrædast eda skielfast fyrer hans Ognarvellde/ Helldur hyra/ ad hañ er vor Fader/ og vier erum hans Börn. Og ad ecke aköllum vier eda Bidiū oriett ferdugan Domara/ eda Hardrædan og ognarlegan Herra/ helldur vorn Nadugā i Himneskan Födur/ Huar fyrer vier eigū ad lofa og vegsama Gud eilijflega/ fyrer soddan Huggan/ Ellegar mættum vier vera med rietru hrædder og hrygguer/ og sialldan eda alldrei giöra vorar Bæner til Guds.

Hier skalltu nu fyrst standa vid/ þu goodur christen Madur/ og hugleida med sialfum þier/ þegar þu les þ fyrsta Ord i Pater noster/ ad þetta Ord FADER a minner þig Bæde vm Gud/ og so lijka vm sialfan þig.

J fyrstu/ þegar þu seiger FADer/ þa er so sem þu amiñer Gud vm VII Födurlega Velgiörninga/ huoria hñ sierdeilis og einkum skylldugur er/ epter sijnu Födurlega Nafne/ ad veita sijnum Sonum i Dætrum/ Og hañ veiter þa daglega.

Fyrst þecker hañ þig/ so sem Fader sitt Barn. Þu ert hönum ecke okiend ne okuñugur/ helldur so sem Christur seiger/ Johañ. 10. Cap. Jeg þeke miñ na/ og jeg þeckest af mijnum/ Lijka so sem Faderen þecker mig/ og jeg þecke Födurenn.
2 Añar hans Födurlegur Velgiörning er er sa/ ad hañ elskar þig so sem goodur Fader Barn sitt. Hañ hefur elskad oss j vorum fyrsta Födur Adam/ af huörium vier erum aller komner/ þa hañ skapade hañ epter Guds Mynd og Bilæte: þad var eirn stor Velgiörningur. Þar næst/ þe gar Adam var fallen j Syndena og Dauð añ/ þa elskade Gud Heimen so miög/ ad hañ gaf sinn eingieten Son vt fyrer hañ. Jtem/ hañ elskar oss eñ nu j Christo/ so ad vier erum sem S. Pall seiger/ Eph: 1. Cap. Dilecti jn dilecto, þad er/ Vier erum Gude kiærer j hans Elskulega Syne Þesse Kiærleike er þo eñ stærre: Ad sijd ursu vill hañ elska oss j eilijfu Lijfe/ þar mun hañ giöra oss Dyrdarlega/ so ad vier munum lijker verda Jesu Christi Dyrdar= fullre Mynd og Lijkingu/ og Gud mun þa sialfur vera allt j oss öllum. Þesse Vel= giörningur er hiñ allra stærste og Haleita ste/ huar af vier meigum fullkomlega vi= ta ad

ta ad hañ er vorr FADer.

3 Þriðie Guds Velgiörningur er þad ad hañ fostrar off og fæder / og veiter off allt þad sem vier vid þurfum / so sem Faderen giörer sijnum Börnum. Aadur enn vier fæddunst j Heimen / þa tilreidde hañ off Hws og Bwstad j Modurlijfe. Þa vier vorum nu j Heimen komner / þa hefur hañ forsorgad off fyrer Mat og Dryck / Skiæ og Klædum / Ellde og Vatne / og veiter hañ allt þad annad sem vier þurfum til þessa Lijfs Uppehelldis:

4 Fiorde Guds Velgiörningur er sa / ad hañ kienner og vnderwijsar þier / so sem Faderen Barne sijnu. Þad skiedur / þa hañ lætur predika fyrer þier sitt Ord / edur j aññan mata kieñer þier þad / huort helldur þad giöra þijner Forelldrar / eda adrer Lærefedur. Þuiad Predikunar Embættid ma vel kallast Schola Agnitionis Dei, þad er / Guds Skole / þar vier lærum Gud riettelega ad þeckia / og j þessum Guds Skola erum vier aller Guds Skola börn og Læresueinar.

5 Fimte Guds Velgiörningur er sa / ad hañ agar off og tyftar / eins og Fader en Barn sitt: Slijkt er Födurlegur Velgiörningur / Þui huad er agalaust Barn ?

E ij: Þetta

Þetta medkienner David j Psalm 118. þar hñ seiger/ Fyrer goo... er miþad Drottē/ ad þu lijtelæckader mig. Item/ Psalm: 32. Þiñ Vondur/ og þiñ Stafur eru mijn Huggun. Um soddan Guds goodan og gagnlegan Vana/ talar S. Pall j Pistlenum til Hebreos/ og tek' ur epter Ordum Salomonis/ Prouerb. 3. Seigande/ Ef þier lijded Tyftanena/ F... mun Gud tia sig vid ydur so sem vid Børn/ Þui huør Sonur er sa sem Fader en ecke tyftar?
6 Hañ verndar og vardueiter oss/ hñ skyler oss og hlijfer/ hann forsuarar oss so sem Faderen Barned/ fyrer øllum þm sem oss vilia skada giøra/ So ad huør sem kiemur vid þig (til hins vonda) s... snertur hans Augasalldur/ so sem G... talar/ hia Spamannenum Zacharia ...
7 Ad sijdustu/ epterlætur hañ og ... ar þier eirn Himneskan og eilijfan Arf. Þuiad lijka so sem Bønen taka Arf ep... er sijna Forelldra/ so erfum vier Gud/ s... sem S. Pall lioslega kienner oss/ Rom. 8. Cap. Ef vier erum Børn/ þa erum er og Erfingiar Guds/ og Samarfe Jesu Christi.
A alla þessa Fødurlega Velgiørning am...

aminner oss þetta fyrsta Ord FADER/ z kienner oss ad seigia so mz Hiarta z munne/ Jeg vil diarflega akalla þig/ Þuiad mz þui ad þu ert minn Fader/ þa þecker þu mig/ þa elskar þu mig/ þa fæder þu og fostrar mig/ þa kiennir þu mier/ þa tyfltar þu og agar mig/ þa verndar þu mig/ og þa mun eg verda Erfinge þinn/ z þar fyrer muntu Bænheyra mig.

Hier mun Gud fullkomlega verda ad Bænheyra oss/ z hialpa oss/ þegar vier af soddan trunadar Trauste Hiartans akóllum hann/ so sem vorn allra kiærasta Fódur/ og hölldum oss fastlega vid hann. Joseph hiellt sier leinge fyrer Brædrum sijnum / og liest ecke þeckia þa/ Enn med seinasta vtbraut sig hans Broderlega Hiarta / so ad hann griet vt af/ og vard ad læra þa þeckia sig. Eins mun og giöra vor gode Joseph / vor Broder Jesus / fyrer huörs Forþienan Gud er vor Fader orden: Nær eitt Barn kann ad vera stadt j Ellde eda Vatne/ eda einhuörium ödrum Voda og Lijfs haska/ og kallar a sinn Födr/ seigande/ Æ Fadder/ Fader/ hialpa þu mier/ Þa mun Faderen fullkomlega hialpa þui/ sie þad mögulegt. Huad mykl

E iij. lu fram=

In þramar mun þa vor Himneskur Fader giöra vid oss/ þegar vier aköllum hann af Hiarta.

Þar næst aminner þetta Ord FADER þig a þitt Sonarlegt Embætte/ og hvad þu att Gude ad veita/ þar þyrer ber þier so ad hyxa/ Sie Gud min̄ Fader/ og jeg hans Barn / þa ber mier ad syna honum sonarlega Þionustu z Hlydne/ Aast og Elsku/ Heidur og Virding Þolenmæde/og allt annad sem eirn godur Sonur er skylldugur ad veita sijnum Elskulegum Fødur/ So sem min̄ goodur Broder Jesus amin̄er z rædleggz/ seigāde Matth: 5. Cap: Vered þullkomleger/ so sem ydar Fader a Himnum er þullkomlegur. En̄ Gud næde/Gud næde. Aller vilium vier þa og þiggia Guds Fødurlega Velgiörninga/ enn þeir eru þaer/ eda næx önguer sem hönum vilia syna Sonarlega Hlydne/og skylldugan Heidur/ so han̄ ma vel klaga þad han̄ klagar hia Spaman̄enum Malachia 1. Cap. seigande. Sonurenn a ad heidra sinn Födur/ og Þienaren sinn Herra/Er jeg nu FADer/ hvar er þa min̄ Heidur? Er jeg Herra/ Hvör ottast mig

nig/ segir Drotten Zebaoth:
Þar fyrer lærdu af Þessu Orde JAD
r/ ad seigia so med Hiarta og Munne.
Fader/ ovmrædeleger eru Þijner Velgior
ningar mier veitter/ Þu giorder mier gott
adur enn jeg kom j Þenan Heim/ Þa jeg
var nu a Modur Briostenu/ adur eg kun
ne ad tala eda mæla/ z adur en jeg Þeck
e Þig/ Þa giorder Þu mig Þitt Barn/
Þar jeg var adur Reidenar Barn/ z Þu
gafst mier Þinn Heilaga Anda. O Fad
er/ hrædelegt hefur mitt Opacklæte vered
z mijn Ohlydne/ mijn Opolenmæde/ mijn
Forsomun/ og minn Vanheidur sem jeg
hef veitt Þier/ Fyrergief mier Þad Fader
Fader/ og veit mier Þijna Nad Þar til/
ad jeg meige Þacka Þier/ og hlyda Þier/ z
verduglega ganga fyrer Þier/ so sem Þitt
hlyded Barn/ Amen.

Vm Þad annad Orded
sem er VOR.

Þetta Ordkorn VOR er miög sæt-
legt z huggunarsamlegt: Giæfe Gud ad
vier kynnum riettelega ad fara med Þ.
1 Fyrst j voru Hiarta: Þuiad Þ giör
E iiij. er oss

r off þuþ ꝥſſa þar vppa/ad Gud er vor Fader/ eñ vier erum hñs Børn. Eiñ Fód urleysinge heþur ecke neitt gagn aþ þui/ þo Kongureñ sie Fader/ vtan hañ sie Fad er hans/ So er hattad a mille Guds og vor. Eñ nu vitum vier/ ad hñ er vor Fad er/ og ad hañ heþur giezed þeim Valld ad verda Guds Børnum sem trua a hñs Na þn/ Johañ. 1. Cap. So og seiger S: Pall/ Rom. 8. Cap. Þeir sem aþ Guds Anda leidder verda/ þad er/ þeir sem þiña Jnnblastur eda Hræringar hins Heilaga Anda j Hiartanu/ og skicka sier epter Fód ursins Vilia/ Huad eru þeir ? Þeir eru GUDS BAURN seiger S. Pall: Og j Gudspiallenu seiger Christur/ Matth. 11. Cap. Huór sem giórer Vilia mijns Fódurs a Himnum/ sa er minn Broder/ mijn Syster og Moder: Þetta er mióg huggunarsamlegt j óllum Krosse ⁊ Mot gange/ j Sorg og Samuiskuñar Kuijda: ad Gud hann er VOR Fader/ þar þyrer meigum vier hraustlega og diarþlega seig ia med S: Pale/ Rom. 8. Cap. Huór vill skilia oss vid Guds Kiærleika ? (vid þa Aast ⁊ Elsku sem Gud heþur til vor) Hrygd / Angist / Oþsokn / Kulde eda Hungur ? Jeg er viss þar vppa/ ad huór

ke

Dauden nie Lijþed kañ að skilia oss við Guds Kiærleika/ sem er j Jesu Christo vorum Drottne. Hia Spamanenum Esaia/ 49. Cap. jafnar Gud sijnum Kiær leika við eina Modurlega Aast og Elsku. Og j Psalmenum 103. jafnar hañ sinne Miskun við eins Fødurs Miskun til sijns Barns. Hvørsu aumlega bar David sig/ epter Dauda sijns ogudlega Sonar Absa lon/ 2. Reg. 18: Cap. Su Lausakona kiende j Briostie vm sitt Barn/ þa Salo mon Kongur liest vilia læta skipta þui j sundur/ 3. Reg. 3: Cap. Huad mijklu framar mun Gud þa vilia sia aumur a oss sijnum aumum skiepnu Børnum?

2 J vorum Dagleguni Bænum þa a minner oss þetta Ordkorn VOR/ að bid ia lijka eirnen fyrer ødrum. Þui nær hellst vier lesum Fader vor/ þa bidium vier fyr er allre Guds Christne j Heimenum/ fyrer kuñugum og okuñugum/ fyrer Vinum og Ovinum/ og fyrer øllum Mønnum j Heimenum:

3 Þa oss geingur vel/ þa høfum vier storan Lærdom j þessu Ordkorne VOR. Sem er. Nær þu les Fader vor/ þa sia þu vel til (ef þu villt añars riettelega bid ia) að þu forsmaer ecke nøckurn af þijne

 um

um Samchristnum / Hugleid þu ad einn Gud hefur skapad oss alla / Hura þu um ad þu ert ecke rijkare komen j þenan Heim enn sa Aumaste ꝛ. fatækaste / Hura þu ad þu hefur ecke helldur Brief eda Innsigle fyrer þijnum Lijfdögum en̄ þeir / Hura þu ad epter Daudan verdum vier aller Madka matur / Aller erum vier þa jafn rijker / Þa er eingen mismunur a mille þess Rijka og Fatæka / Aller skulum vier vpp rijsa og koma fyrer eirn Domstol og fyrer eirn Domara / huör ed þa mun straffa med eilijfre Pijnu sem adra forsma ꝛ fyrerlijta. Þessa Virding höfum vier aller saman̄ jafnt Rijker og Fatæker / Smær og storer / ad vier höfum eirn Födur / sem er Gud a Himnum. Þu hinn Rijkare / forsma þu ecke þan̄ Fatæka / ellegar þu verdur burt skafen̄ vr Guds Barna Tölu. Huradu hüad þeim Rijka vard sem forsmæde þann auma Lazarum.

4 J Morgangenum þa höfum vier ꝛ so Hugguñ j þessu Ordkorne VOR / Min̄ stu / ad med þui Gud er VOR Fader / þa höfum vier frijan ꝛ frialsan gang til Guds vors Elskulega Födurs / lijka so sem öll Systkinen̄ / so þau siuku og Veyku sem hin̄ hraustu og sterku / meiga alla tijma gan-

ga

Ba pyrer sinn lijkamlegan Fódur. Þetta er miøg hugguuarsamlegt/ad Gud vill ecke burt kasta þier/þo ad þu siert siukur/aumur/ patækur ꝛ pyrerliten. Hugleid þu þ ad þu ert ecke alleinasta eirn a medal Guds Barna sem ligg: vnder Krosse ꝛ Motgange/ Soddan Kross haba og aller adrer þijner Brædur ad bera j Heimenum/ Pet. 5. Cap. Hura þu ad þijner Medbrædr bera medaumkañ med þier ꝛ þiñe Neyd/ Ja aller Samchristner j Heimenum bidia med þier og pyrer þier/ þegar þu ert vnder Krossenum: Allar þær Pater noster/sem ap Hiarta bednar verda ap Guds Børnum/ þær verda bednar pyrer þier/og þierra verdur þu hlutrakande/ So skalltu og eirnen haba j sama mata medaumkan med ødrum aumum og patækum sem vnder Krosse ꝛ Motgange ligg-ia/og bidia pyrer þeim til Guds.

J Daudans Stund og Tijma hößu þier ofeiganlega Huggan ap þessu Orde ad vier vitum Gud er VOR Fader/ þui kulum vier hañ med Sonarlegu Traustе akalla og tilbidia/so sem vorn Elskuleg an Fódur/og haba pullkomlega Von þar a/ad vier munum visselega pa þañ Himneska Arp sem oss er pyrerheitem/vm huørn

ðrn Christur talande verdur til vor og all ra sinna Barna / a þañ sijdasta Dag seig ande / Komed Blezóð Bórn mijns Fódurs og eignest þad Rijke sem ydur var tilreidt fra Veralldareñar upphafe / ꝛ ct.

Um þad þridia Ord sem er HIMNE SKUR / eda a Himnum.

Huar fyrer Herran Christur hefur kient oss / ad nefna Gud HIMNESKAN Fódur / þar hñ er þo j óllum ættum / ecke alleinasta a Himnum / helldur ꝛ so a Jórduñe / þar til eru V. Greiner:

1 Og er su hin fyrsta / Ad vier skulum med þessum Title / jata og med kieña hañ ad vera eiñ Almættugan Fódur / hvór ed veita og giefa kann / ecke minna enn vier: vm bidium / helldur meira og frekara. Vor Gud er a Himnum / hañ kañ ad giöra huad hann vill / seiger David. Item / Himnarner eru hñs Sæte / ꝛ Jórden Skör hans Fota / Hann er j óllum ættum / Hann er ei bunden vid nóckra Skiepnu / ed ur vid nóckurt Hws / Mynd eda Bilæte / Himentungl eda Stiórnur / Helldr eru Skiepnurnar bundnar vid hañ / og hañ rædur þeim óllum / epter sijnum Vilia / og þær hlyda hónum.

Þeñañ

Þ:nan Mismun skulum vier vel merk-
ia / a millum Guds Födurs/ og holldleg-
ra Fedra/ sem stundum vilia giarnsamle-
ga hialpa/ en gieta þad ecke/ Þuiad þeir
hafa huörke Matt nie Efne þar til/ so
sin sa Himneske Faderen hefur. Christur
seiger j Gudspiallenu/ Luc. 12. Cap. Ef
þier sem iller erud kunned ad giefa ydar
Börnum goodar Giafer/ Huad myklu
framar mun min Fader a Himnum gie-
fa þeim Heilagan Anda sem hn bidia.

J anan mata nefnest Gud Himnesk-
ur Fader þess vegna/ ad han hefur optast
af Himnum ofan synt + opinberad sijna
Dyrd og Magt/ sijnum aumum Börnum
til verndar og hialpar hier a Jördunne.
Af Himnum hafa komed Guddomlegar
Opinberaner/ Gudleg Andsuör/ Sioner
og Teikn og adrar Plagur yfer þa Ogud-
legu. Af Himnum kom Vatzfloded yfer
þa ogudlegu Verölld. Jtem/ Elldur og
Brenesteirn/ Hagl og Steinar. Af Him-
num eru komner hr haleitustu Guds Vel-
giörningar/ Guds eigen Sonur/ Heilagur
Ande/ Einglarner/ Himnamiöled/ Af Him-
num kiemur Regn og Dögg: Snögt ad
seigia/ Himenen er sa ypparlegaste + Dyr-
darlegt

darlegaſte Stadur Guddomlegs Haſæt-
þar ſem Chriſtur ſitur til Guds F[illegible]
hægre Handar j Dyrdeñe/ hvadan hn
og koma ad dæma Lifendur og Dau[illegible]
3 J þridiu Grein nefnum vier hñ vo
rn Himneſkan Fódur/ vppa þad/ ad Hi
arta vort og Hugſkot kuñe ad hafa viſſ
an Mæta/ eda ſo ſem Mæl/ til hvóro [illegible]
ſkal Huganum reña j Bæneñe/ ſem er H
meneñ/ og vpphefia þangad bæde Hi[illegible]
tun og Augun og Hendurnar/ og bidi
vm Himneſka Hlute/ myklu meir ⁊ [illegible]ar
ar eñ vm Jardneſka/ Og læta vor[illegible]
tu Hug ⁊ Siñe vera þar ſem vor F[illegible]eſiod-
er/ ſo ſem Chriſtur ſeiger j Gudſpiallenu[illegible]
4 J fiorda mæta giefur oſſ þetta
Ord HJMNEſkur Orſók og Efni
til ad hafa Aſtundan ⁊ forleinging hei[illegible]
til vors Himneſka Fódurlands/ og fara
varlega og forſialega/ hier j Heime/ m[illegible]
þeſſa jardneſka Hlute/ ſo ad vier miſſum
ecke þa Himneſku/ Og ad vier hegdu[illegible]
oſſ ſo j þeſſa Heims Bwſkaparlage/ [illegible]
vier villdum giarna helldur vera j Him[illegible]
rýke/ þar ſem er vort Heimele ⁊ ſa riett[illegible]
Bwſtadur. Vier vitum ſeiger S. Pall[illegible]
2. Cor. 5. Cap. ad alla þa Stund vier
Bwum j þeſſu Hollde/ þa erum vier fiær-
lag

... Drottne/ Ja vissulega/so sem j vor Aegd/ Þar þyrer eigum vier alla stund þa sem vier lifum/ ad lata oss langa heim/ eliþka so sem einn edur annar sem er j fram anda Lande/ hia ollum okunnugum/ hann langar heim j sitt Födurland til Forelldra Frænda og Vina.

Nær vier hugsum riettelega vm þessa heims Eymdarlag og vora Fatækt og Vesölld/ þa meigum vier seigia so sem sa Fortapade Sonuren/ Luc. 15. Cap. O huörsu marger Daglaunarar eru j mijns Fodurs Hwse/ sem hafa nægd Brauds/ enn jeg þyrerferst j Hungre: Huörsu mörg Guds Börn fagna nu og glediast j Himerijke/ enn vier aumer Stafkallar lijdum Hungur og Neyd hier j Heime. Þar þyrer skul um vier so seigia. Oh Himneske Fader/ vier hofum syndgast j Himenenn og þyrer þier/ og erum ecke verduger ad kallast þijn Börn/ samt vertu oss Nadugur/ og tak oss til þijn j Himerijke/ so ad vær mætum komast j vort Födurland. Vier hö fum hier ecke fastann Samastad/ Hebre. 3. Cap. Helldur leitum vier epter Tilkomanda/ O Fader lattu oss þa hann og ödlast/

ødlast/ helldur þyrt enn seirna.

5 J þimta mæta aminner oss þetta Ord HJMMESKVR/ ad lifa himneskañ Lifnad/ þad er so sem S. Pall seiger/Tit. 2. Cap. Sparlega/Rietferduglega og Gudlega hier j Heime/ so sem Gu[d]s Himneska Fødurs Børnum hæfer/ Eg vita þad/ ad so sem Gud byr j Himnenum/ so byr hañ j riettruadra Mañahiørtum/ sem ad elska og astunda þ sem þar vppe er / eñ ecke þad sem er jardlegt. Eñ j Ogudlegra mañahiørtum / sem lifa epter Holldsins Girndum/ og ecke astunda nema þetta sem er Jardneskt/ þar hefur hañ huørke Vist nie Veru.

Gud giefe oss sijna Nad/ so ad lifa/ og so ad bidia/ ad vier mættum þa z ødlast vorn Part j Himerijke/ med Christ vorum Elskulega Brodur/og øllum hñ Blezødum Vtuøldum/ Amen.

Añar Sermon/ eda Predikan vm þa fyrstu Bæn j Fader vor.

Helgest þitt Nafn.

N ꝥ, þessa/vm Guds Nafns Helgan/hefur Herran Christur sett fyrst i Faďer vor/ fyrer tueggia Greina saker/ sem eru þessar.

1 Hann vill ad vier fyrst og yfer alla Hlute fram̃ skulum vidleita og astunda ad Gudz Nafn verde Helgad/þad er/Lofad og Dyrkad og Heidrad/ Sierdeilis ⁊ einkum af þui/ ad vier nu fyrer stuttu/ j Formalanum hofum jatad og medkient oss ad vera Guds Börn/ enn Gud vorn Himneskan Födur. Þar fyrer hæfer vel ad vier fyrst j vpphafe Bænarennar audsyn̄um þad ⁊ Beuijsum/ ad vor Ahyggia ⁊ Astundan/vm Gudz vors Himneska Födurs Dyrd og Heidur/ sie meire/ en̄ vm vort eiged Gotz/Lijf ⁊ Sal/ Þar fyrer bid ium vier allra fyrst og fremst vm þ sem ahrærer Dyrd ⁊ Heidur og Helgan Guds Heilaga Nafns.

2 J annan Mata/ þa meigum vier jata og medkien̄a/ad af oss sialfum til/erum vier blinder/ofram syner/treger og laster til alls þess sem ahrærer Gudz Dyrd ⁊ Heidur/En̄ til sundlegra Hluta/þa erum vier skarpsyner og skygner/ sindug er/ pliotter ⁊ simer/og fuser til ad bidia vm þa/ Þar fyrer hefur Christur kient oss/ad bid

ſa pyrſt vm Guds Dyrd/ad hun meige ... aſt og eplaſt.

Miøg ſkickanlega eru þeſſar Bæner i Fader vor ſamſettar. Helgan Guds Nafns geingur pyrſt Vndan/Pad er ad ſkilia/ Vier eigum ad Byria Bænena aþ hreinſe og ſannre Kyñingu Guds/pyrer huória vier praſkilder erū öllū Vantruódū Mönnum j Þſſum Heime/J þeſſare Kyñingu er kom en vor Saluhialp/ſo ſem Chriſtur ſeige j Gudſpiallenu/Joh. 17. Cap. Petta ... þ eilijfa Lijþ/ ad Meñ þecke þig Fade ... ad vera ſañan Gud/Peſſe Kyñing/hu ... ſo ſem Dyr og Jngangur j Guds Rijki og þann Himneſka Konunglega Sal. Par pyrer Bidiū vier ſtrax epter þa pyrſt Bæn ... ad Guds Rijke kome til vor/ad hañ vi ... ie medtaka oſſ j ſitt Nadarrijke/vier ſem lært hoþum riettelega ad þeckia hañ. Hu ... ad eigum vier þar ad giöra? Skulum ... er vera þar jdiulauſer? Langt pra þui: Par pyrer Bidium vier pramladis/ad Guds Vilie meige ſkie aþ oſſ/ Þad er/ Ad vier mættum alla Tijma þiñaſt Gude hlydner/og giöra jaþnan hans Vilia. Nu þurþum vier vid Næringar og Vpphelldis Lijþs og Salar vegna/ Par pyrer Bidium vier j piordu Bæn/ vm Naudſynia Lijks

amans:

am~ns. Og strax þar epter vm Smlaren̄ er Fædn/sem er Syndan̄a Fyrergiepning. Huad þa meir? Er þa Bræd? Langt er pra þui. Þar koma þa en̄ Freistingar/og margpalldlegar Haskasemder a allar sijdr huar pyrer oss ligg: stor Magt a/ad Gud veite oss Hialp og Hiastod/og læte oss vm sijder pa Sigur/Þar pyrer bidium vi er seinast i Nidurlægenu/ad Gud vilie væ ra veita oss i Freistingonum/ og prelsa oss pra Illu

Til Skilnings þessarar þyrstu Bæn-ar/ þa pramsetiast hier V. Spurningar/ ad huorium vier skulum vel giæta.

I. Huad er/ Eda huad kallast Guds Napn?

II. Huad er ad helga Guds Napn?

III Kan̄ nockur ad helga Gudz Napn?

IIII Huornen vdr Gudz Napn helgad?

V Huornen skulum vier bidia/ eda tijd ka þessa Bæn?

Fyrsta Greinn eda Spurning.

Fyrsta Spurning er/ Huort ad Gud hepur nöckud serlegt Napn/ ellegar ecke? Ap Skiepnonū hepr huor ein sitt Napn/

og af þeirra Nöfnum vitum vier opt fy=
ra Art og Edle. Slijkt Nafn hefur Gud
ecke þörf ad hafa/med þui hañ er eirn/
þar fyrer þarf hañ ecke þess Nafns vid/
ad verda so þrastkileñ: Hañ er alleinasta
eiñ/ciliffur/oseiganlegur/ovmrædelegur/
Og þo ad hans Guddomlega Maiestat=
is Essentia og Vera kuñe ecke med nöckru
Nafne ad nefnast eda vtseigast (so sem
vier lesum/ad Eingell Drottins sagde til
Manuach Samsons Födurs/Þui spyr þu
ad mijnu Nafne sem er vndarlegt/ Jud.
13. Cap: Myklu framar mun þa Guds
Nafn vera vndarlegra) Þo samt kallest i
Heilagre Ritningu Guds Nafn/allt það
sem Dyrdlega + vndarlega kañ ad hugast
og mælast/syngiast og seigiast/lesast ed=
ur skrifast vm Gud Födur/Son og He=
lagan Anda/Vm Guds Vernd/vm G[illegible]
ds Vilia/og vm Guds Verk og G[illegible]
ga/Af þessum fremur Titlum/meigum
vier med nöckru mote fa Skilning huad
Guds Nafn er:

1 Guds Nattura/Það er/Hans Es=
sentia edur Vera/Giefur hönum það Na
fn/ad hañ sie eiñ og þreñur/eiñ In Essen=
tia og Veruñe/eñ þreñur i Personönam.

2 Guds Ord kieñer oss og so huilijkt
ad

ad ſie Guds Nafn/ j hvöriu hann hefur Nafn + Titla epter ſijnum adſkilianlegū Giórningum + Dygdum. So nefner Gud ſig/Exod. 20. Sterkā + Vandlætara/ſa er hefner Illſku Fedrañā a Sonōnū/ꝛ ct/ Moyſes nefner Gud/Exo. 34. Myſkūſa man/Nádugan/ Þolenmodan/+ Trufaſt an/ ſa ed fyrergiefz + Illſkur/Ofertrodſlur og Synder/ og fyrer hvörium ad einges er ſaklaus. Slijk Nöfn til leggiaſt Gude vijda j Guds Orde.

3 Guds Verk læta eirnen j lioſe hans Nafn/ſo ſem David ſeiger j Pſalmenum 78. Gud er kuñugur j Juda/hans Nafn er ſtort j Iſrael. Hier ſkulum vier hyxa u Verk Skōpunareñar/Endurlauſnareñ Helgunareñar/ Þau kieña oſſ hvört + lijkt ad ſie Guds Nafn.

J ymſum Tungumálum hefur Gud ad. lianleg Nöfn: J Hebreſku Máле/ nefnir Gud ſig Scaddai, j þui Samtale ſem hañ hafde vid Abraham/Gen. 17. Cap. Þad þydeſt Almættugur/þuiad hū kañ ad giöra allt huad hañ vill: Annar ſtader vijdaſt j gamla Teſtamentinu nefn, eſt hañ Iehoua, Þuiad hañ er eilijfur/og huad allar adrar Skiepnur eru/þa hafa þær þ af hönum. Hañ kallaſt + Elohim,

vegna síns Guddomlegs Styrkleika/ Magtar og Velldis. Adonai kallast hn̄ og eirnen/ Aþ þui ad han̄ vid Mágt hell dur óllum Skiepnum/ fæder þær og fóst rar/ so sem Moderen Barned. Han̄ nefn- est og so Drotten̄ Zebaoth/ þ ed er alls heriar/ huad han̄ er sem ein̄ striðs Hófð inge/ og hónum þiona allar Skepnur/ ꝫ allur Himensens Her/ til ad stáda a mote Dióflenum ꝫ óllum ódrū hans Ovinum.

J Griksu Mæle heþur Gud Naþn þar aþ/ ad han̄ er sa aþ huórium vier hó þum Lijsed/ og sa alla Hlute veit og sier/ ꝫ nálægur er j óllum ættum. Hans Augu eru klarare en̄ Solen/ seiger Jesus Syrach 23: Cap. Og han̄ sier allt huad Mad en̄ giórer/ ꝫ han̄ sier huad j heimuglegū Fylsnum er þolged.

J Latinu Mæle meina sumer ad Gud haþe sitt Naþn þar aþ / ad hann gieþur og veiter / en̄ heþur þo obriotanda eþter.

J Þysku ꝫ Dónsku Mæle kallast hn̄ GVD/ vegna þess/ han̄ er good: en̄ eingen an̄ar/ so sem Christur seiger/ Luce. 18. Cap. Eingen er goodur nema Gud ein̄/ ꝫ allt huad gott er þ hóþū vier aþ hónum.

Vier nefnum hn̄ ꝫ so DROTTEN/ þuiad hn̄ ein̄ rædur ꝫ drottnar yþer Him ne og

ꝛc og Jördu / og öllum Hlutum sem þar iñe eru. Med einu Orde ad seigia / Guds Nafn er Guds Ord / i hvöriu jnnefaled ꝛ jñeluckt er allt þad sem talast og seigast ma vm Gud.

Aunur Grein / eda Spurning.

Huad er / eda huad kallast ad Helga Guds Nafn?

Ad Helga eda Heilagan ad giöra nöckurn Hlut / er ad skilia hañ fra Almeñelegre Handteran edur ytre medferd Mannaña og ad Helga eda vijgia hañ Gude / hönū alleina til Þionustugiörðar og Dyrdar: Og þad sem so er fraskiled almeñelegre Medferd / og Gude sierdeilis giefed ꝛ eignad / þad kallast ad vera Helgad. So er nu ad Helga Guds Nafn / ad heidra og dyrka þ med allre Virdingu / og ecke fara mz þ / ꝛ ecke hafa þad nie nefna þ / nema alleinasta til Guds Dyrdar ꝛ Heidurs og Þionustugiörðar / eñ ecke til neins añars.

Guds Nafn er j sialfu sier hid allra Heilagasta / Ja / sialfur Heilagleiken: Þo epter þui þad skiedur so / ad þad þeckest ecke nie heidrast sem skyllde / helldur van helga þad allmarger mz Afgudadyrkan /

 onyt-

onytſamlegum Eidum og Snardögum/ þa bidium vier hier/ ad Gud villie forſua ra Heidur ſijns Heilaga Nafns/ og hefna a þeim ſem þad misbrwka/ ꝛ þad onytſamlega ſier j Munn taka/ eñ veita og gie fa/ ad aller þeckiu þad riettelega/ ꝛ þad akdöllodu ꝛ dyrkodu/ ſo ſem Gud heimter ꝛ ſkipar j ödru Gudz Bodorde/ þar hñ ſo ſeiger/ Þu ſkallt ecke leggia Nafn Drottins vid hiegoma/ þ er/ Þu ſkallt helga þ.

Þridia Grein/ eda Spurning.

Quør kan̄ ad helga Guds Nafn.?

1 Þeir fyrſt ſem þeckia Gud/ Þuiad an ſañrar Gudz Kyñingar kuña Mañſins/ Huraner vm Gud ecke ad vera hreinar/ ſo ſem þær ſkylldu/ Myklu ſijdr kan̄ þa Gu ds Pionuſtugiörden/ og hans Dyrkan vera hrein fyrer Gude ſem hun ſkylldi. Pharao Kongur hafde ecke Kyñing a Gu de/ þeckte hañ ecke/ þar fyrer ſpottade hñ Gud/ ſeigande/ Huör er ſa Drotten/ ad eg ſkule hlyda hönum? Exod. 5. Cap. Señacherib Kongur var ſo galen/ ad med þui hañ hafde yfervuñed þau Skurgod/ ſem hañ meinte ad være ſterkare eñ Gud Gydinga/ þa hyrade hañ ad hañ munde and-

andvelldlega yferviña Jerusalems Gud. Þetta Tradz og Spott kom þar af/ ad hañ þeckte ecke Gud riettelega:

2 Þeir sem predika vm Guds Nafn ꝛ hans Ord/ epter riettre Guds Kynningu / þeir Helga og eirnen Guds Nafn/ huórium Esaias Spámadur vijsar/ Ad Legem & Testimonium, þad er/ til Lögmalsins og Vitnisburdarins/ eñ ecke añar stadar. Oh/ huórsu harla lijted mundum vier vita af Gude/ hefdum vier ecke hans eiged Ord ꝛ Euangelium/ Huar fyrer vær aumer eigum Gude ad þacka.

3 J þridia lage helga þr Gudz Nafn/ siñ meir akta Guds Heilaga Nafns Lof ꝛ Dyrd/ eñ siñ Heidur/ ꝛ seigia mz David j Psal. 115: Ecke oss/ ecke oss Drotteñ/ Helldur gief þu þijnu Nafne Dyrdena.

4 Þeir Helga og eirnen riettelega Guds Nafn/ sem flyia og fordast/ og forbiuda allt þad huar af Guds Nafn kann ad vanheidrast/ þeir ed nidur kefia öllum röngum Lærdome/ epter megne/ og ford ast allar Villur/ alla Vantru/ allar rangar Meiningar/ j mote Guds Orde/ og sañre og riettre Tru.

Fiorda Grein/ eda Spurning.

Hvørnenn verdur Nafn Guds Helgad?
Pad skiedur fiordeilis m. V. Hættum.

1 Pegar vier medtökum til vor m. all re Virdingu allt pad sem oss er til sagt vnder Guds Nafne/ellegar Guds vegna/ og hlydum pui/ og briotum ecke af pui. Vier holldum eins Kongs Bod og Skipan/sem tilheyrelegt og skylldugt er/ hvad myklu framar erum vier pa skylldugar/ pad Gud lætur til seigia + bioda oss/ ad hallda pad/+ par epter ad giöra:

2 Vier helgum og eirnen Guds Nafn/ Pegar vier med voru Lijferne + Framferde lätum sia og merkia pad sama a oss/ sem Gud hefur boded og bifalad/og lätum vort Lios skijna fyrer Mönnönum/ so ad Guds Heilaga Nafn eda hans Ord verde ecke lastad/vegna vorrar illrar Breytne. Hier vm talar Gud hia Spamanenum Esaia 52: Cap. seigande/ Jeg helga mitt hid mykla Nafn/enn pier vanhelged pad/fyrer Heidnum Piodum.

3 Vier helgum og so Guds Nafn med pui mote/ Pegar vier erum polennmoder vnder vorum Krosse og Motgange/ og hölldum oss fast vid Gud m. stödugu trunadar Trauste vm hans Hialp og Hiastod/pa oss allra mest aliggur.

Vier

4 Vier helgum † eirnen Guds Nafn/ Þegar vier jatum og medkiennum þad j Offsoknenne/þa vier annad huórt verdum ad falla j Manaña Hendur/† missa Lijf ed/ellegar ad afneita Gude/ Ad vier ecke fa hrædust Hoot og Ognaner þeirra Ofmillou/helldur glediunst med Gudz Postulum/Actor.5:Cap. Ad vier erum verdûger þess/ad lijda nóckud fyrer Gudz Nafns saker/so sem giórt hafa aller Guds Pÿstlarvottar þeir ed med Vthellingu Blods sijns/hafa Guds Nafn helgad:

5 Vier helgum † so Guds Nafn/Þeg ar vier ecke alleinasta heidrum þad sialfer/sem nu er sagt/helldur † so/þegar vier til styrkium/og komum þui til vegar/ med Ordum eda Aminingum/med Hoot ónum eda Hardindum/ad adrer gióra hid sama. J þessa Meining hafa marger Heilager giórt mÿkel Afreks verk/ til ad efla og vtbreida christelega Tru/ † Guds Nafns Dyrd og Heidur/ So og þeir sem vanlætt hafa vm Guds Nafns Dyrd og Heidur/So sem ad giórde Phineas sonur Eleasari/Num.25:Cap. Vid þañ Jsraelita sem opinberlega lagdest mz eiñe Madianiteskre Kuinnu/j mote Gudz Bodorde huórsu ad hñ lagde þau bæde j giegnum.

A sodde

A soddan Vandlætingu Guds Nafns veg ne-gære ecke Vanhörþ a þessum vorum Dögū. Moyses brende til ösku þañ Gull Kalf/sem Aaron vpreiste Guds Nafne til Hædungar/Exod. 32. Cap. Dauijd kuñe ecke ad lijda/ad Goliath hædde Guds Nafn/1. Reg. 17. Cap. Vm Eliam Spa mañ lesum vier/huad hañ giörde vid A chab/ꝛ Baals Presta/til ad þorsuara Gu ds Nafns Dyrd og æru. Christur sialfur/ Matth. 22. rak vt af Mustereñu þa sem sellðu ꝛ keyptu/Guds Nafns Dyrdar veg na. Nu þessum hætte eigū vier alla hlute ad giöra/Gude ꝛ hans allra Heilagasta Nafne til Lofs ꝛ Dyrdar/og Helgunar.

Fimta Grein/ eda Spurning.

Nuærnen eigum vier ad brwka/eda tijd-ka þessa Bæn?

1 Fyrst j vorum daglegum Skriptar-mælum fyrer Gude/ Þar eigum vier ad jata og medkieña oss fyrer fakunnugar/ aumar og blindar Mañeskiur/ j þui öllu sem Gud og hans Dyrd ahrærer/ Þuiad vier þeckium huörke Gud nie sialfa oss/ nema ad vier lærum þad af Guds Or-de/og nema Heilagur Ande oss vpplyse/

So

So Gud ma næda vorn Blindleika. Eñ
aþ þeim gömlu Lærefedrum S. Cyprias
nus hann gieþur þessum Bænum vndar=
legt Nafn/ og kallar þær SALEMNDS
AR TJTLA/ aþ þui ad vier vtmælum
oss j þeim sialþer/og j liose lætum huad
vier j Skillde berum/ þad er/vier lætum
j liose vora eigenlega Skom̃ og Vanþru.
Vier eigum (seiger hann) alla Tijma ad
bidia/ so sem þeir ed stadder eru a mille
allmargra þeirra sem þallner/ iggia/enn
allþarra þeirra sem standa/ og bidia vm
Nad/bidia vm Hialp og Hiastod j öllū
Eymdum/Hæska og Voda. Þetta ættum
vier ad hugleida hia sierhuörre Bæn j
FADER VOR/ og þarina vora Synd=
umspillta og þordiarþada Nattúru. Eñ
j þessare Bæn jatum vier og klögum vo=
rn andlegan Blindleika þyrer Gude. Lijk=
amlegur Blindleike er mikel Plaga/ þo
er Sælarennar Blindleike mykln skadsam=
legre: Þeñan vorn Blindleika eigum vier
hier ad græta/ad vier myklu meir + þram
ar höþum alla Daga vanheidrad Guds
Naþn/ eñ helgad og heidrad þad.
2 Med þessare vorre daglegre Bæn +
Supplicatiu/bidium vier aþ oss Guds Na
þns Vanhelgan/huöria vier höþum drygt
og

og framed alla vora Daga/og oskum ad hun skule ecke skie/ Þar fyrer bidium vier um Heilagan Anda/ ad hann styre oss og stiorne/og vpplyse vor Hiörtu/ so ad vier hier epter alla tijma/ mættum riettelega þeckia/ helga/ lofa og dyrka Guds Nafn j Heilsu og Siukdome/ j Medlæte og Motgange/ j Fatækt og Rijkdome/ j Lijfe og Dauda/ Og ad hann villde auka og efla med oss Kynning sijna + sijns Vilia/ So ad vier mættum betra oss/ + vera sijn good Skola börn nær vier heyrum hans Ord/ so ad vier leggium Eyrun til ad heyra þad/ Hiörtun til ad varduelta þad/ Skynsemena til ad skilia þad/ Tunguna + Munnen til þess ad tala þar vm/ Vilian og Mætten til þess ad breyta og lifa þar epter. Og med þui/ ad slijkt kann ecke skie an Predikunar Embættesins/ Þa bidium vier þig/ Herra Jesu/ Gief þu trulynda Erfidara j þijna Kornskieru/ Þuiad Kornskieran er mijkel/ en truer Verkamenn eru faer. Og med þui Predikunar Embætted kan ecke vid magt ad halldast/ nema christeleger Yfervalldemenn vernde þad/ þui bidium vier þig

z þar

z þar med Himneskur Fader/ad þu vard
ueiter alla christelega Konga Herra og
Hofdingia/so ad Kongarner sie Foostur
fedur þinar Christne/enn Drottningar
nar Fostrur/so sem þu hefur lofad fyrer
Muñ Spamañsins/ Esa. 49. Cap.
Nu mz þui ad aller Meñ/j huørre hellst
Yfervallds stiett þeir eru/ eru daudleger
og falla fra/optast þeir fyrre enn adrer
sem nytsamaster eru/huad ed skiedur vor
ra Synda vegna/þa bidium vier þig vor
Fader/ad þu vilier vera med øllum christ
elegum Hwsfedrum og Forelldrum/z gi
efa þm Rad þar til/ad vppala sijn Bø
rn j Guds Otta/so ad þau mætta seirna
meir verda duganleg til Andlegra z Ver
alldlegra Stietta/j þiñe Christne/ so ad
[illegible] yrd og Heidur þijns Heilaga Nafns
halldest vid magt/ og fare ecke med oss j
Grøfena. Eñ af þui ad þitt Heilaga
Nafn hefur ætijd marga Ovine z Mot
standara/a þssum Døgum/sem eru Tyr
kiar og Papistar/og marger adrer Ogud

leger

leger Yfervallds menn/jafnvel a medal
þeirra Christnu/þui bidium vier þig aud
miukleg a elskulege Fader/ Ad þu annad
huort hepter og afstyrer þeim/ ellegar
snuer þeim til Jdranar.
3 J Daglegu Framferde voru/þa eig
um vier og ad leggia allt Kapp og alla
Astundun a allt þad huar med eda huar
af Guds Nafn kan ad Helgast/ en flyia
og fordast allt þad af huoriu eda huar
med þad kan ad vanhelgast/sem er rang-
ur Atrunadur/Vantru/ Fiolkynge/Eidar
Forbæner/ Ofolenmæde/ Hædne/Spott
og allskyns Hneyxlaner j ollu voru Fram
ferde og allre Umgeingne.
Slijk Helgan Guds Nafns er harla
naudsynleg/j ollu Stiettum hærre og lægre.
1 Fyrst j christelegre Kirkiu/So ad þ
Heilaga Predikunar Embætte/og oll gud-
leg Pionustugiord meige vid Magt hallde-
ast/efflast og aukast j Christnenne.
2 J Veralldlegre Valldstiorn eiga Hof-
fdingiarner ad kosta Kaps þar a/ad þar
sett verde good og christeleg Log/ og ad
christeleg Disciplina Straff og Refsing
vid Magt halldist epter Logum/ So ad
Gudz Nafn meige þui betur helgast/ Þui-
ad

ad hvar ecke er Age * Refsing/ þar er ein-
gen Æra. Þetta ættu Valldmen̄ vorer
vel ad hugleida/ ef ad þeir vilia ecke
vera Hræsnarar fyrer Gude/ ellegar kun
na þeir alldrei ad lesa eitt Fader vor
riettelega / Hvórnen kann eirn Vallds
madur ad seigia/ Helgist þitt Nafn/
enn lætur þo allskyns Synder og Glæ-
pe orefsta hia lijda/ þvert j mote Gu-
ds Lögmaale og Lögönum/ Guds allra
Helgasta Nafne til Vanhelgunar og
Stygdar/ þui er Raad þeir hugse hier
vm riettelega/ Ad Skullda týmanum
og Reikningsdeigenum kiemur.

3 J Hessstiornen̄e edur Bwskaparlag-
enu eiga Forelldrar * Husbændur ad legg
ia alla Astundan a/ ad Nafn Guds verde
Helgad af þeirra Börnum/ þeim sialfum
og öllum þeirra Hiuum/ Ellegar er þad
ecke nema Spott/ þo þeir Daglega bidie
og lese þessa Bæn/ og giöre önguan hlut
epter hen̄e/ Hvad marger slijker eru/ þad
ma Gud nøda og betra. Þar fyrer gein-
gur þad so til/ ad so sem þeir hirda vm
Gud og Helgan hans Nafns/ so hirder
Gud vm þa aptur a mote/ So sem han̄
seiger/ 1. Reg. 2: Cap. Hvór han̄ heid-
rar mig þan̄ vil eg heidra/ og hvór mig

 þor

Forsmaar/ hann skal Forsmaadur verda.
Þetta er visselega Søken/ huar fyrer mørgum so jlla og Bagt geingur j Buskapar lagenu/ og j øllum ødrum Stiettum/ Af þui ad Menn vilia ecke hyra vm Guds Dyrd og hans Heilaga Nafns Helgan/ þar fyrer vill Gud ecke giefa þeim Heidur og Blessan/ huørke þessa Heims nie annars.

Ad vær mættum hans Heilaga Nafn af øllu Hiarta Heidra og Helga/ þar til giefe oss vor Himneskur Fader sijna Naad/ fyrer Jesum Christum/ Amen.

Þridie Sermon/ edur Predikã.

Vm adra Bæn.

Til kome þitt Riike.

Þesse Bæn hanger saman vid þa fyrstu/ Þuiad Guds Nafn kañ ecke ad Helgast af oss aumum Syndørum/ ef ad Gud rijker ecke j oss fyrer siñ Anda. Þar fyrer seigum vier so. Himneskur Fader/ Þad er ad vijsu vor Skyllda ad helga þitt Nafn/ad þeckia lofa og dyrka/ z akalla þig/

þig/ og ſtyrkia til/ ad Menn þecke þig. Enn vier erum til alls þſſa oduganleger/ vanſkickader/ veyker og overduger/ Kom þu þar fyrer oſſ til Hialpar/ og ſtyrk oſſ til alls hins Gooda.

So höfum vier nu ad hyra/ fyrer hu-ðriar Greiner ad Chriſtur hefur innſett þeſſa Bæn j Fader vor/ Og eru þær ſier-deilis þriar:

1 Huenar ſem hellſt ad vier leſum þſſa Bæn/ þa ſkulum vier renna Huganum til þeſſ Rijkis wr huðriu vier vorum burt ſteytter og rekner fyrer Syndena/ J þui Rijke var Riettlæte/ Fridur/ Fögnudur og Meinleyſe/ enn nu erum vier ordner Rang-læter/ og aumer Syndaþrælar:

2 Oſſ ber ad hugleida/ Huðrſu ad vi-er nu erum fæddver og borner/ ecke j Gu-ds Rijke/ helldur j oðru Rijke/ ſem er Di-öfulſins/ og erum j þui Synduer og Herte-ner. Enn j þeſſare Bæn bidium vier og öſkum/ ad vær mættum wr þeſſu Rijke verda leyſter og frelſader/ ſo ſem Fangar wr Myrkuaſtofu/ og Fuglar wr Snörn:

3 Þridia Grein/ Huar fyrer þeſſe Bæn er hier ſett/ er þeſſe/ Ad vier ſkulum læta oſſ j Hug og Hiarta falla vora Eymd og

vorn Vanmætt/Vier kuñum ecke med oa
rum Kröptum / Styrkleik / Mætte eda
Megne wr Diöfulsins Rijke ad briotast/
eda burt þadan ad komast / inn j Rijked
Jesu Christi/þad er oss omögulegt. Þar
pyrer liggur oss Magt a / ad vier oaflæt
anlega bidium / seigande / Til kome/ Til
kome þitt Rijke.

Enn vppa þad/ ad þesse Bæn verde
oss liosare od skilianlegre/ þa skal vel gi
æta ad V. Spurningum/eda Greinum/
sem hier verda pramsettar.

I Huørsu margra handa Rijke ad
eru j þessum Heime ?

II Huad Guds Rijke sie ?

III Huør ad sie Mismune a mille
Guds Rijkis og annarra Veralldle-
gra Rijkia ?

IIII Huørnen Guds Rijke kome til vor?

V Huørnen vier eigum þessa Bæn ad
bidia/ eda tijdka ?

Fyrsta Grein/ eda Spurning.

Hier j Heime eru sierdeilis þriggia
handa Rijke/ Þad pyrsta er Diöfulsins Rij
ke/

ke/ Annad er Guds Rÿke/ Þridia er Veralldlegt Rÿke/ Þuiad med þui ad vier bid ium vm Guds Rÿke/ad þad meige koma til vor / Þa medkiennum vier/ ad þar er eitt annad Rÿke/huörs Magt og Valld ÿ Oprÿke vier pinnum og pormerkium:

Vm Dioþulsins Rÿke.

Talar Heilög Ritning/ og skyrer oss þrá/ huörnen þui Rÿke er vared/ sem er j þann allra versta Mata/ sem vera kann.

1 Hyggium þyrst ad Upphaþe þessa Rÿkis/ þa verdum vier ad jata og medkienna/ad hañ heþur þeinged þad j Fyrstune med Suikum og Slægdum / enn ecke med Magt eda Vallde/ þa ed hann sueik vora þyrstu Forelldra. Þessu Rÿke vill hann sijdan ecke auduelldlega sleppa/Þar þyrer kallast hañ Princeps Mundi huius, þad er/ Höþdinge þessa Heims/ Johañ: 14. ꝛ 16. Cap. Ecke so sem hañ haþe rekeð Gud þra Rÿke/ sem m3 riettu er Heimsins Höþdinge/ Helldur aþ þui/ad hann þinnur daglega þa allmarga / sem lata hañ styra og stiorna sier hier j Heime/huad Gud lijdur og lætur so skie/ þeirra Jll sku og Hreckvÿsse þar med ad straþþa.

2 Aþ huörin Tileþne Dioþulsins Rÿke er komed j Heimen/ þad kienner oss S.

 Pall

Pall/Rom. 5. Cap: þar hañ seiger/ Ad
pyrer Syndena/ eda ap Syndenne sie bæde
Dauden og allt illt iñkomed j Heimen/
þ pyrer þessa skulld ætte Synden ad vera
oss med riettu andstyggeleg.
3 Ep þu villt vita/ huar med Diöp-
ulleñ helldur sijnu Rijke vid magt/ og eyk-
ur þad og epler hier j Heimenum/ þa er
þad þetta tuent LYGAR og MORD/
Þar med vppbyriade hñ þad/ þ þar ap ver
þad/og þar ap eykst og epleft þetta myrk
rañ Rijke/ j huöriu ad allskyns Synder
og grimleger Glæper Daglega drygd-
er verda:
4 Ep þu spyr þar ad/ huört Sath-
an hepur Luckn og nöckurn Framgang j
sijnu Rijke? Þa meigum vier jata þ med
ganga/ad hans Lucka og Framgangur er
mijklu meire eñ vera skyllde/ þui midur:
Þuiad Heimur þesse hañ er nu plycktad-
ur vnder hañ/ Og soddan yperualld hepr
Diöpulsins Rijkt þeinged/ ad huar hellst
Diöpullen hepur heila Kirkiu/ þar hepur
Gud naumlega eina litla Capellu:
5 Vilier þu pramar vita/ huör ender
verda mun a Diöpulsins Rijke? Þa ligg-
ur þar til soddan suar/ Ad þetta Rijke
vill hapa eitn sargrætelega illan Enda/
Þuiad

Þuiad Syndareñar Laun ꝛ Kaup er Dauden/ sem skrifad er til Rom. 6. Cap. Þeir ed hönum þiona þeim launar hann med eilijfum Heluijtis Kuölum ꝛ Pijslū/ alijka so sem skiede Jsraels Sonu j Egipt talande/ þeir ed þionudu Pharao Konge og huöria hañ þrælkade sem skynlausar Skiepnur/ med Leirburde og ödrum omögulegum Þrældome/ þa voru þeirra Laun ecke önnur eñ Högg og Slög/ Plagur og Pyntingar/ og hryggelegt Drap meinlausra Smabarna. Slijkra Launa mega þeir aller vona og vænta sier sem þiona þeim grima Pharaone Diöflenum. Þar þyrer er Rad ad læta af Syndönum giöra saña Jdran/ vera ecke Syndareñar Þionar og Þrælar/ og lia ecke Limu vora Syndeñe til þionustu/ Þuiad Endalok slijkrar Þionustu er Dauden/ Rom. 6:

Vm Guds Rijke.

Talar Ritningen allvijda (ꝛ þar vm skal seirna meir pleira verda talad) ad Gud hafe vppreist og byriad eitt Nadar Rijke j giegn Reideñar rijke/ Eitt Liosins Rijke j giegn Myrkrana Rijke/ Eitt Riettlætis Rijke j giegn Syndareñar Rijke/ So ad Diöfulsins Magt og Valld sem hñ hafde feinged yfer Mañkynenu vegna

 Synd

Syndareñar/mætte minka og aptakast/ ✝ ad Mañskiepnan mætte ad nyiu þorlÿkast vid Gud/ verda frelsud og leyst wr Dióþ-ulsins Rÿke/til ad þiona Gude j Heilag leik og Riettlæte alla Æpe/ so sem skrip-ad er/ Luc. 1. Cap. Vm þetta Rÿke sien dur skrifad/Psalm. 2. 45. 72. Esa. 9. Jerem. 23. Cap. og einkum hia Daniele Spamañe. Og S. Paall/ til Coloss. 2. Cap. Prÿsar ✝ lofar Gud ✝ Födur vors Herra Jesu Christi pyrer þad/ ad hñ heþ ur leyst oss aþ valldi Myrkrañs/ ✝ sett oss j Rÿke sijns elskulega Sonar/ j huöriu vi er höþum Endurlausnena pyrer hñs Blod sem er Syndañ a pyrergiefning.

Vm Veralldareñar Rÿke.

Þad eru þau synelegu Imperia Mundi a Jördune/ ad eitt er Keisare/ añar er Kon gur/ ✝ cet. Þesse Rÿke eru aþ Gude jnsett og skickud/ og hañ giefur þau þeim sem hann vill. Og j önguan mata heyra þau Dióþlenum til/ so sem hñ skamlega laug Matth. 4. Cap. þa hañ freistade Chri stz. Vppa þsse Rÿke skulum vier ecke þor læta oss/ og ecke bidium vier par vm þau j þessare Bæn. Þau vmskiptast og breyt-ast/ og verda teken þra einum ✝ giefen öd-rum/ epter Guds Vilia/ so sem Daniel

talar

talar þyrer Nabagodonosor Konge/ vm þiógr einuallds Rijke a Jórdunñe/ Dan. 2.

Aūnur Grein/ eda Spurning.

Quad er þa Guds Rijke?

Heilóg Ritning talar vm þreþallt Rij ke/ sem Gude til heyrer:

1 Pad þyrsta er Rijke Gudlegs Almæt tis/ Pad Rijke heþur eckert vpphaþ/ ꝛ ei helldur nóckurn enda/ Petta Rijke er Hei lagrar Þreñingar/ þra Eilijþd til Eilijþd/ ar/ so sem Dauid seiger j Psalm. 145. Pitt Rijke er eilijþt Rijke/ og þitt Valld varer vm Allder og ad Eilijþu/ Þar þyrer kallar S. Pall Jesum eirn sælan ꝛ all eina Vollduganñ Kong yþer óllum Kongū/ og eirn Herra yþer óllum Herrum/ siñ all eina er odaudlegur/ 1. Timoth. 6. Cap. Pessu Rijke stiornar Gud med þeim hætte sem hañ heþur til sett og skickad j vpp haþe. Vnder Vallde þessa Rijkis eru bæ de iller Meñ og gooder/ jaþnvel Dióþull eñ sialþur/ allt hans Rijke/ og aller obrei ner Andar/ Hann heþter þeim og j Taume helldur/ so ad þr kuña ecke minsta skada ad giora/ nema Gud leyþe þeim þ.

2 Pad añad Rijke Guds kallast hans Mysk

Myskunar Rijke og Madar Rijke/ Vid Fyriadest med Jesu Christo/ og nu þyrsta Fyrerheite vm hans Tilkomu/ þegar hañ barst j þenan Heim/ liet sig vmskiera og skijra/ Þa vpphofst aluarlega hans Nadar Rijke/ einkum þa hañ tok til ad predika Euangelium Rijkesins/ og giora sijn ar Jardteikner. Vm þetta Rijke talar Christur j Gudspiallenu so/ Fra Døgum Johañis Skijrara/ og allt til þessa/ lijdur Himnarijke valld/ og ofrijkes Menn taka pad til sijn/ Pad er so ad skilia/ Nu er sa tijme komen/ ad Meñ briotast wr Rijke og Fangelse Andskotans ꝛ Heimsins/ og þreyngia sier jnn j Guds Rijke med sañre og riettre TRW. Hugleidū huórsu Dyrdarlega Herran Christur heþur drottnad j þau þriu ar sem hann vmgiegst hier a Jordu/ ꝛ predikade/ og giorde sijn dasemdar Verk/ Huórsu volldugleg drottnade hañ yþer Syndeñe/ Daudanum ꝛ øllum Stiukdomum/ lijka eirnen yþer Discipulenum sialþum/ huórn hañ med Magt ꝛ Vallde vtrak aþ Fatækum og aumum Moñum er setter voru aþ Diofflenum/ so sem Gudspiallegg Historia noglega vtuijsar.

ar. Um þetta Rijke talar Gabriel Eing il til Mariä/ ꝛ seiger/ Ad þar skule eing en Ender verda a hans Rijke: Og j David s Psalm. 2. seiger Gud Fader so/ Jeg heff sett minn Kong/ yfer mitt Hel gä Fiall Sion. Med þessum hætte rijk er Herran Christur a þessum Deige j sinne christelegre Kirkiu/ Og þad skiedur eñ nu sem hann sialfur seiger/ Luc. 17. Cap. Regnum Dei jntra vos est, Guds Rijke er hio jnnra med ydur. Med tueimur hattū er Guds Rijke med oss enn nu a þessum Deige/ Fyrst Almeñelega j Heilagre Guds Christne/ og Söfnude Riettruadra/ þar Christur sialfur Drottnar og Verkar med Guds Ords Predikun/ ꝛ riettre Handtier ingu Sacramentanna/ fyrer Styrk ꝛ Kr apt hins Helga Anda. Þar næst er Guds Rijke og eirnen j hvörs Mans Hiarta sim ottast Gud/ Þar situr þesse Nadar Kong ur Jesus/ so sem j sijnum Konglegū Sal/ og byr j hans Hiarta ꝛ styrer hans Sælu og Lijkama hid jnnra og ytra/ og öllum hans Limum/ eins ꝛ eirn Kongur sijnum Undersatum/ og lætur þa þiona lifanda Gude. Christur seiger Johañ: 14. Cap. Huör hañ elskar mig ꝛ geymer mijn Ord jeg og Faderen skulum koma til hans/ ꝛ hafa

hugs Víst hia hónum. Þetta er miög hug-
gunarsamlegt/ad þu veist/ad ecke alleina
sia Guds Rijke er med þier/ef þu ottast
Gud/ helldur og Gud sialfur/ Þar fyrer
ættum vier Gud ad elska/og skicka oss so
sem Guds Börnum ber og hæfer.

Guds Dyrdar Rijke.

Er eilijft Lijf og Saluhialp/i huör
iu ad Christur mun afhenda Födurnum
Rijked/ 1. Corinth. 15: Cap. Þad er so
ad skilia/ Hañ mun leida christelega Kirk-
iu/þad er/alla Guds Vtualda og Blessa-
ada/fram fyrer Gud Födur/glada + feg-
na/vegna þess Sigurs sem þeir þa hafa
feinged a öllum sijnum Ovinum/og seig
ia so/ Elskulege Fader/ hier hefur þu
þa christelega Kirkiu/fyrer huöria eg hef
lided Pijnu og Dauda j Heimenum/ + er
vpp aptur risen/Hana hef eg verndad og
geymt/og komed heñe j giegnum Daudan
til Lijfsins. Medtak þu hana nu Fader/
+ giör hana eilijflega Saluholpna.

Vid þessa Rijkis ofalluallta Von/ sku
lum vier iafnlega hugga oss j þessa Hei-
mis Eymdum + Þrældome/+ þessa Hugg
un giefur oss sialfur Christur/ Luc. 18.
Vertu ohrædd/þu hin litla Hiord/ Þui-
ad þ

ad þad pockn ist yðar Fødur/ad giefa yd ur Rijkeᴗ.

Enn huør Giæde skulu vera j þessu Rijke ꝛ Margpalldlega mijkel og mørg.

Fyrst mun þar vera pullkomlegt Rietlæte / Þar mun huørke vera Valld nie Oprijke/sem opt Ber til j þessum Veralldlegum Rijkium/huar Magtengeingur yfer Rietten/og þar þeir rada sem Rijked hafa meira; Þar næst hafa Vtvalder j þessu Rijke/ pullkomen Frijheit / og eru þa prij pra ollu Illu/enn allrar Hindranar: Epter þessu Rijke porleinger eck: all einasta oss Mennena / sem erum þionar ꝛ Þrælar j þessum Heime/helldur ꝛ so eirnen allar Skiepnur/sem vanbrwkast/og Hiegomanum eru vnderokadar j mote sijnum Vilia/þær hafa ꝛ so Vmhygginsamlega Forleinging / og Bijda med oss epter Opinberan Guds Barna/Rom. 8. Cap.

Framar meir mun þar vera yperpliotanleg Nægd allra Himneskra Giæda / ꝛ Gud mun sialpur vera þar allt j øllum/ 1. Cor: 15. Cap.

Gud mun og sialpur j sine Guddomlegre Dyrd/og sijnu Maiestatis Vellde eilijplega vera þar nalægur/og Guds Vt-

nald-

vaxder munu / ſi. og ſkoda hann / Andlite til Andlitis:

Þann mun og vera j þui Guds Dyrdar Rijke / oendanleg Dyrd og Sæla / pyrer Guds Vtvalda / huör alldrei mun bregdaſt nie þriota / og alldrei vmbreytaſt / nie leidaſt / eda minka / helldur blijfa og vera ein og hin ſama ad eilijfu.

Gud Himneſtur giæfe / ad vier aller / einn med ødrum hefdum Girnd z Aſtun dan a þeſſu Lijfenu / huar ad er Lijf an Dauda / Lios an Myrkra / Vngdomur an Elle / Fridur an Oſridar / Rijke þyrer vtan allan Enda / ſeiger hinn Heilage Auguſtinus.

Þannen bidium vier j þeſſare Bæn / vm Guds Nad og Dyrdarrijke / ad þad mætte koma til vor. Eñ þad ſkulum vier vita / og vakta oſſ þar pyrer / ad huör hann er ecke trwr og Gude vndergiefen og hlyden j þeſſu Nadarennar Rijke / ſa fær alldrei ad eignaſt Dyrdareñar Rijke / Huör hann er ei godur Þegn j Guds Nadar Rijke / þeim giefſt alldrei Nad nie Megn ad vera j Dyrdar Rijke.

Þridia

Þridia Grein/ eda Spurning.

Huer er Mißmunur a mille Verallðar Rijkia hier j Heime/ z Guds Rijkis?

Hañ er halen j V. epterfylgiande Greinum.

1 Fyrst eru Personur Kongañna miög olijkar/ Þuiad j Guds Rijke er Christur Gud og Madur Konungur: Eñ aller adrer Kongar eru Menn daudleger/ og vndergiefner allskyns mannlegre Veyke/ z Teg und/ Syndarennar vegna/ Þeir þuingast med Sottum og Suikdomum/ þeirra Lucka er hallvöllt/ þeir kunna ecke ad hialpa sialfum sier/ auk helldur ödrum: Þa Alexander Magnus fieck Sar j einum Bardaga/ og hans Augnaþienarar stodu j kringum hañ/ z köllu du hañ Son Iouis/ þad er Son Guds: Þa suarade hañ/ seigiande/ Þetta Sar bevijsar mig ad vera daudlegan. Sagt er vm Kong Christian loflegrar Miñingar/ ad hann hafe eitt siñ so talad j sijnum Veykleika/ Menn skrifa z kalla oß oyfervinnanlega/ eñ þo slær litel Kölldu sott oß nidur/ og vm Koll.

2 Ef ad vier alijtum og ockrum Eflsing eda Aukning beggia þessara Rijkia/

og hvörnen han vid Magt halldaſt/ þa
vitum vier/ad optaſt vinna Menn under ſig
Lönd og Rijke/med Strijde og Hernade/
og ſtyra þeim ſijdan med Magt og mann
legum Vijsdome: Enn Rijked Chriſti hef
ur önguna veralldlega Magt ſier til Styrk
ks og Eflingar/helldur alleina þad Hei-
laga Predikunar Embætte/ huört ed Hiẽ
rtun Manna hrærer/og ſtyrer þeim/fyr-
er Krapt og Verkan hins Heilaga Anda.
So ſem Chriſtur ſeiger/ Joh. 18. Cap.
Mitt Rijke er ecke af þeſſum Heime.
3 Ef vier hugleidum/huad beſt ⁊ dyr
mætaſt er j bädum þeſſum Rijkium/ þa
meigum vier medkienna/ ad j Veralldleg-
um Rijkium er eingen hlutur betre ⁊ æſke
legre enn Fridur og Spekt/Huad þo ſtun-
dum ſkamma ſtund varer. Enn j Rijkenu
Guds/þar er ſa Fridur huörn Veröllden
kann ecke ad giefa/ þar er og oendanleg
Dyrd/⁊ aller adrer goder Hluter eru þar.
4 Ef vier viltum akta og alijta þa
ſynelegu Dyrd/Hefd og Heidur/Magt og
Maieſtat beggia þeſſara Rijkia/Þa hef-
Chriſti Rijke harla lijted Alit fyrer Hei-
me þeſſum. Þad er eitt Kroſſins Rijke/
ſo ſem S. Pall ſeiger / Rom: 5. Cap.
Vier ſtærum ⁊ hrooſum oſſ af Hörmung
unne

Eg[?] ...ed þui ad Jörmungen aplar Polen-
mæde/ og Polermøden aplar Reynslu/ og
Reynslan aplar Vonarenar/ Enn Vonen
verdur ei til Skamar. Tertullianus einn
ap ellstu Lærepedrum seiger so/ Blod hei-
lagra Pijslarvotta er Sæde Christenna
Mana/ þad er ad skilia/ Ap þeirra stöd-
ugre Jatningu/ sem Daudan lijda pyrer
Christi Napns saker/ pa adrer Styrk Tru
ar og Medkienningar og Stödugleiks/ allt
til Daudans.

5 Ep ad vier vmhugsum/ huad leinge
þesse huörutueggiu Rijke vara og blijpa/
þa er Christi Rijke Eilijpt og oendanle-
gt/ Enn þessa heims Rijke/ þau hapa viss
an asettan Tijma/ huörsu leinge þau sku
lu standa/ Og þegar sa Tijme er vte og
endadur/ þa palla þau og poreydast/ Syn
dana vegna. Su pyrsta og ellsta Monar-
chia edur einualldz Rijke j heimenum/ sinn
var þeirra j Assyria/ stod leingst/ sem var
vm 1536: Aara bil/ pra Nino sem py-
rst bygde Ninive Borg/ og allt til þess
ad su Babiloneska herleiding var vte/ sij
dan piek þad Enda. Rijke Persanna og
þeirra j Babylon/ pra pyrsta Konge Cy-
ro/ og allt til Alexandrum Magnum stod
vm 200. ar. Sijdan hopst Rijke Grick-

ia/ allt til Augustum þess Romverska Keisara / og stod þad ecke meir enn 280. ar: Þetta hid Romverska Rijked sem er þad seinasta/ þad stendur a veykum Beinum/ og er so sem walled/ Eins er um öll önnur Konga Rijke a Jördunne/ ad þau standa ecke leinge/ Enn Rijked Christi þad varer eilijfflega/ og hefur önguan Enda. So er skrifad um Alexandrum magnum/ þegar hann heyrde/ ad Aristoteles hns Læremeistare disputerade um þad/ ad fleire Heimar være enn eirn/ þa hafe hann grated ut af/ af þui ad hann hefde ecke einn unned einn Heim allan under sitt Valld. Enn hönum hefde mijklu meire Magt leiged a þui/ ad grata epter Christi Nadarrijke/ og girnast þad/ og leggia sig epter ad fa þad og ödlast.

Fiorda Grein/ eda Spurning.

Huornen kiemur Guds Nadar rijke til vor?

1 Vier skulum fyrst hyra um Upphaf Guds Nadarrijkis/ þad byriadest ✝ þad openberadest m; þui fyrsta Fyrerheite sinn Gud gaf Adam og Euu/ þar hann sagde/ Kuinnunar Sæde skal sundurmelia höggormé

Srmisins Höfud / Sem villde Gud so seig
ia / Kunsded ecke / Dioffullen skal ecke alla
tijma drottna yfer ydur / þar skal sa ko-
ma sem er Sonur Guds / hañ skal briota
nidur Dioffulsins Verk / 1. Johñ. 3. Cap.
Eñ huörnen oss ber ad ganga j Guds Rij
ke / þad kiener oss Guds Lögmal.

2 Þar næst skulum vier hyra vm En
durnyan Guds Nadarrijkis / hun er ord-
en fyrer Christum sialfan / huör ed allar
vorar Synder hefur teked vppa sig / + gie
fed oss sitt Riettlæte / og hefur yfer unñed
Dioffulen / og vtreked hañ / So vier meig-
um nu med fullu Trauste seigia / sem S.
Pall seiger / Rom. 8. Cap. Huör vill gio
ra Guds Börnum nöckurn Hlut?

3 J þridia mata skulum vier hyra
vm Stadfesting Guds Nadarrijkes / Hun
skiede a Huijtasuñudag / þegar Heilagur
Ande var synelega vtsendur / sem er Ande
Feterheitesins / og Pantur vorrar Sælu-
hialpar og Arfleifdar a Himnum / so ad
vier verdum hans Eign / + ad hañ giöre
oss bikuæmelega + duglega til allra good
ra verka / Ephe. 1. Cap:

4 Jfiorda mata kiemur Gudz Rijke
til vor / þegar þad eykst og vtbreidest j
Heimenum / þad er / þegar Guds Ord og

Rijkesins Euangelium verdur kient og pre-
dikad vm allan Heimen/med huöriu Chri-
stur drottnar ⁊ rijker/ jafnvel a mille sin-
na Ouina.

5 Guds Rijke kiemur og eirnen til vor ad sijdöstu/ Pa vier epter þetta stundlega Lijf verdum Sæluholpner/ vier sem nu erum hans Nadar rijkis Borgarar ⁊ Jnbyggiarar/ Þuiad Guds Rijke er ecke komed j Mat nie Dryck/Helldur er þad Riettlæte/ Fridur og Fögnudur j Heilögum Anda/Huör hñ þionar Christo j þssu Rijke/sa er Gude giedþelldur/⁊ Mönnönum þægelegur. Þessa Ordu eda Reglu Guds Rijkis skulum vel merkia. Christi Riettlæte þad geingur þyrst vndan/ Þar næst kiemur Fridur vid Gud/ eda hia Gude/ Þar strax kiemur epter Glede og good Samuiska. Þetta er huggunarsamlegt/ einkum þegar vier berũ saman Guds Rijke vid Veralldarēnar Rijke og þeirra Dyrd. Enn Dyrdar Rijke Guds/med öllum sijnum Himneskum Audæfum og Giædum/ þ er þo myklu Dyrdarlegra ⁊ ædra.

So bidium vier nu j þessare Bæn/ vm miög merkelega ⁊ mykla Hlute/Ecke vm Godtz nie Gard einhuörn/ ecke vm Kauptun nie Kastala/ Gull nie græna

Skoga

Skoga / helldur Bidium vier vm heillt Kongsrijke / ecke þessa Heims / helldr vm Guds Nadar og Dyrdar Rijke / ad þad mætte koma til vor / og ad vær mættum j þui lifa og vera.

Fimta Grein / eda Spurning.

Huernen skulum vier færa oss þessa Bæn j Nyt / og bidia eda lesa hana ?

1 Fyrst skulum vier þad giöra j vorre daglegre Jatningu fyrer Gude / Vier jatum og medkiennum med þessare Bæn / ad vier erum Fatæker / framande / og vtlæg er vr Guds Rijke: Vier erum aumer hertekner Men og Fangar / j Dioffulsins Rijke / þadan sleppum vier ecke / og vr Dioffulsins Rijke kunum vier ecke ad komast jnn aptur j Guds Rijke / af vorum Mætte eda Megne / eda fyrer nöckra vora Forþienstan / vtan so sie / Gud a Himnum villie styrkia oss / og hialpa oss / m3 sijnum Heilaga Anda / j vorum Hiörtum. Enn hialpe hann oss / þa meigum vier seigia / sem S. Cyprianus sagde / Exul non erit qui Deum in Corde habebit; Þad er / Sa Gud hefur j sijnu Hiarta / hann er ecke Vtlendur

Hiñ nie

nie framande fra Guds Rijke.
2 J voru daglegu Bænaakalle til Gu
ds/ þa meigum vier jdka og lesa þessa
Bæn/ ꝛ bidia Gud/Ad hñ læte sitt Nåd-
ar rijke openbert verda fyrer öllum Heim
enum/ ꝛ nidurbriote þesse jardnesk Rijke/
þegar þau setia sig vpp j mote hans Rij
ke: Item ad hann vilie byggia og bwa j
allra Gudhrædddra Manña Hiörtum/ stio
rna þeim og styra. Item/ ad hañ villde
foreyda Diöfulsins Rijke. Item/ Ad hañ
vilie vardueita alla trulynda Guds Ords
Pienara/ og opna þeirra Muñ ꝛ Mal ör
ugglega/ so ad þeir kuñan giöre Leyndar
dom Heilags Evangelij/ ꝛ tale diarflega
þad þeim ber ad tala. Item/ ad Gud vil
ie vardueita Veralldlega Valldstiornar
Meñ/ so framt sem þr Vilia haþa Rad
Davids Kongs Psalm. 24. þar hañ seig
er/ Lated Porten open fyrer Kongе Dyrd
arenar/ ꝛ ct. Item/ ad Gud vilie snarle-
ga koma til Domsins og vppbyria sitt
Dyrdar rijke. Hier vm bidia marger Gud
hrædder/ a þessum Dögum. Ja/ hañ kie
mur visselega snart/ hañ er komen a Veig
en/ og duelur ecke leinge. Vm allt þetta
bidium vier/ þegar vier lesum þssa Bæn.
3 J voru Framferde og daglegre Vm
geingne

geingne/skulum vier alla tijma hyra vm
þessa Bæn/ z seigia so. Minn Kongur Je
sus er jafnan mier nalægur/ þar fyrer er
tilheyrelegt ad jeg skicke mier hæfeskle-
ga Neidarlega/ so honum lijke / myklu
framar eñ j nockurs Veralldlegs Kongs
Auglite og Naueru/ Jeg vil vera hans
trur Þion/ og ganga fram vnder hans
Merke/ og afneita Dioflenum/ og ollu
hans ogudlegu Athæfe/ z c. Gud giæ-
fe ad Meñ villdu þetta aluarlega hyra/
z epter Christi Rædū/ leita fyrst Gudz Rij
kis/ Eñ Gud næde/ Meñ breyta nu þar
þuert a mote/ og vmsnua Christi Ordū/
Meñ leita nu fyrst alls añars/ enn Guds
Rijkis harla seint eda alldrei. Jsodorus
einn af þeim gömlu Lærefedrum seiger
so/ Huör hañ kann vel ad temia sinn eigen
Lijkama/ sa ma med riettu kallast Kong-
ur/ Sa sem kañ ad spekia sitt Holld/ og
hallda þui vel j Taume/ hañ ma vel hei
tā Jardstiornare: Sia þig þui vel vm/
miñ goodur Vin/ ad þu siert Kongur yfer
þijnum Lidum og Limum/ Vite z Skil-
ninge/ Ordum og Giordum/ z hegda þui
ollu Gude til Dyrdar/ sialfum þier z Na-

 ungan

ungannm til Gagns og goođa þa mættu heita Kong:/huørſu þarækur ſem þu ert!

4 J Kroſſenum og Morgangenum mættu hugga þig vid þeſſa Bæn/ ad Christur ſem er þiñ Kongur mune þig all dreí yfergieſa/eda hialparlauſan vera láta. Ja þo Heimur þeſſe være af Dióflū full:/ ⁊ villde þig allan ſuelgia/ þa ver tu obrædduz/ þui Gud kañ þeim ad hamla/ og huórnen ſem þeir víd oſſ hóndla/ þa behólldum vier þo Guds Ríke.

5 J Daudans Stund og Tíma/ þa minſtu a þeſſa Bæn/ j þañ mata/ ad þu þacker Líffins Hófdingia Jeſu Christo þad/ad þu hefur vered eirn af hans Þegnum j hans Nádar ríke/ og bid af óllu Hiarta/ þñ Opphafda Dyrdarlega ⁊ for klarada Jeſum/ad hañ giefe þier Dyrdareñar Ríke/ og ſeigdu med Ræningianum a Kroſſenum/huór ed þañ Kroſfeſtá alblóduga ⁊ adframñ komna Jeſum medkiende fyrer eirn Kong ſeigande/ Herra minſtu mín j Ríke þínu.

Ad ſídnſtu/þa ſkulu aller Jardareñ ar Hófdingiar aſamt med óllum ſínum Vndergiefnum/hafa Rád Davids Kongs þar hañ ſeiger j Pſalm: 24. Þier Hófdingiar/

ingiar/læted Porten open/ + Dyrnar hætt opp/ j Himeneñ/ so ad Dyrdareñar Kong-ur meige þara þar jnn/ Eñ eþ þeir suara mz Spotte/ og seigia/ Hvör er sa Dyrd-ar Kongur ? og vilia ecke læta vpp þyr-er hönum þeirra Slotz Port + Hiartans Dyr/ Þa mun Drotten sem er sterkur j Strijde/ læta aptur Nadareñar Dyr þyr-er þeim j staden/ og til lykia Himerijkes Port/ ad eilijþu/ Þa verdur þeim riettele-ga lannad og endurgollded.

Vor Himneskur Fader hann sie oss Nadugur/ og gieþe ad vær mættum þetta Dyrdar Rijke þa ad ödlast og eignast ad eilijþu/ Amen.

Fiorde Sermon/ eda Predikã.

Vm þa þridiu Bæn j Fader vor.

Verde þinn Vilie so a Jørd unne sem a Himnum.

Þier höþum þriar merkelegar Grein er til þess/ ad Bidia þessa Bæn dagl\-ega.

1 Fyrst þess vegna/ ad an þessarar Bænar/ þa eru hinar Bænernar til onyt-

16 /Þar fyrer hefur ſa Guddomlege Mei
ſtare Jeſus/ſett þær ſo ſkickanlega til ſa-
mans/ ad þar er huór fóſt vid adra/ ſo
þær verda ecke adſkildar: Helgan Gud-
legs Nafns er Grunduóllur allra Bænan
na/ þar fyrer ſtendur hun fyrſt. Nu kan̄
Gudz Nafn ecke ad helgaſt af oſſ/ þ er/
ad verda þeckt/lofad og dyrkad/alla þa
ſtund ſem Sathan hefur Rÿke yfer oſſ/
huór ad er Þiofur og Ovinur Gudlegrar
Dyrdar/ Þar fyrer bidum vier j annare
Bænenne/ ad Guds Rÿke ſkule koma til
vor. En̄ med þui/ad Gud kan̄ ecke ad rÿ
kia j oſſ/neme þuiad eins/ad vier giefū
oſſ med óllu vnder han̄/og buum oſſ til
ad vera hónum heyruger + hlyduger/þar
fyrer bidium vier nu hier ſtrax epter/ ad
hans Vilie meige verda.
2 Aun̄ur Grein/ huar fyrer vier eigum
daglega ad leſa þeſſa Bæn/hun er þeſſe/
Af þui ad vier hófum med ſialfum oſſ
eirn jllan heima alen Ovin/huór ed ſtend-
ur og ſtrÿder j mote Guds Vilia/ Þad er.
Vilie vors Holld s/huórn vier kun̄um ecke
ad þuinga/en̄ ſÿdur ad yfervin̄a/nema ef
verda ma med þeſſare Bæn: Jeg finn/
ſeiger S: Pall/ Rom. 7. Cap. eitt an̄-
ad Lógmal j mÿnum Limum/ſem ſtrÿd-
er ſ

er j mote mijnu Hugskots Lögmæle/ og helldur mier Hertefnum j Lögmæle Syn dareñar/ sem er j mijnum Limum: Þar pyrer giörum vier so sem Forplictan vid Gud j þessare Bæn/ og loþum ad vera hönum hlyduger/ bæde med Aund og Lijkama.

3 Vier Bidium þessa Bæn jduglega/ þuiad vier erum skapader til þess ad hly da Gude/ og giöra hans Vilia/ + ad heid ra hañ og dyrka/ Huad vier j önguañ mæ ta gietum giört/ nema Heilagz Ande vpp lyse oss og veite oss Hialp + Hiastod þar til. Þer þyrer Bidium vier hier/ Verde þinn Vilie·

Fim Greiner eda Spurningar skulu hier verda pram settar j Vtskyringu þess arar Bænar/ sem eru.

I Huad er Guds Vilie?

II Huar þyrer bidium vier ad Guds Vilie skule skie/ eñ ecke vor Vilie?

III Huort nockud kann ad skie/ an Guds Vilia?

IIII Huornen Guds Vilie verdur?

V Huornen ad vier eigum riettelega ad þara med þessa Bæn?

Fyrsta

Fyrsta Grein/ eda Spurning.
Quad eda huor er Guds Vilie?

Heilög Ritning talar med tvennu mote vm Guds Vilia. Fyrst vm þann Eilijfa Almættuga oransakanlega heimuglega og hulda Guds Vilia/ epter huórium hann hefur bistillt og asett/ og giórer og giórt hefur alla Hlute fra Eilijfd. Þesse Guds Vilie skiedur alltijd/og hañ kañ eingen ad forhindra/ Hñ er hulen fyrer oss/allt þar til hañ kiemur frañ/ og opinberast j Guds Verkum og Giórdum. Vm þeñan Guds Vilia talar David j Psalmenum 115. seigande/ Vor Gud byr a Himnum/ og giórer allt huad hañ vill. Og Esaias Spámadr seiger so/ 46. Cap. Hans Asetningur stendur stódugur / og hañ giórer allt þad hónum þocknast/ Huad hañ tal ar þad lætur hañ skie/og huad hañ hur ar þad giórer hañ. Þeñan Guds Vilia skulum vier ecke ransaka/ og ecke grafast epter hónum/ framar eñ oss er hñ opinberadur j Guds Orde/ ecke mógla j mote Gude/ecke disputera huar fyrer Gud gióre so eitt edur annad. Helldur seigia med S. Pale/Rom. 11. Cap. O huilijk Dyp Rijkdom-

pf. Rik domsins/ bæde a Guds Speke og [...] zu/ Huorsu ovmrædeleger eru hns [...]ngar og oransakanleger hans Veiger/ [...]t.. Alla Hlute hefur hn̄ vel giört. Sa-mon seiger Prouerb: 5. Cap. Huör hn̄ [...]tur ofmyked Hunang/ þ er hönum ecke heilnæmt/ So fer þeim sem grefst epter Guds Rædum/ þad er hönum offþungt. Sa Lærefader Hesichius seiger so/ Eins Ellduren er gagnlegur til ad verma Hen-d[...]rnar/ þegar Madur helldur þeim mö-gulega nærre Elldenum/ enn ef þu lætur þ[...]r vtij Ellden/ þa brennet hn̄ þig/ Eins hættad vm Guds heimuglega leynd-Doma/ huör hañ vill þa ransaka.

Þar næst j ödrulage talar Heilög Rit-ning vm Guds Vilia sem j liose er læteñ og huörn vier aller eigum ad vita/ og ne-ma so sie ad vier vitum hañ/ þa kuñum vier ecke ad verda Saluhólpner. Til ad openbera þeññan Guds Vilia/ þa er Guds eigenlegur Sonur komen j Heimen/ so sin̄ Johañis Baptista seiger/ Eingen hefur neckurn tijma sied Gud/ enn hans eingiet-en Sonur sem er j Födursins Fadme/ hn̄ hefur kuñgiert oss þad/ Johñ. 1. Cap.

So

So z talar Christr/ Matth. 11. Cap.
Eingen pecker Fødurenn nema Sonurenn/ alleina/ og huørium Sonurenn vill þ. openbera/ Vm þenan Guds Vilia/ ad vñ mætte openberast/ z verda øllum kuñugt ur/ þar vm bidium vier fierdeilis j þessare Bæn:

Nu þo ad Heilög Ritning tale allvil da margt og mïked vm þenan Guds openberadan Vilia/ Þa kañ þ þo sem Guds Vilie er/z huar vm vier bidium j þessare Bæn/ad hans Vilie verda meige/ inne ad helast j VI. epter fylgiande Greinum.

1 Fyrst vill Gud ad vier skulum jata og medkieña vorar Synder/og jdrast þe ra/ Ad vijsu/ hann vill ad sa Ogudlege skule snuast/ so hann meige lifa: Ezech. 33. Cap.

2 Þar næst er þad Guds Vilie/ad vier truum a hañ/og setium allt vort trunadar Traust á hans Son Jesum Christum. Þetta er Fødursins Vilie sem mig sende (seiger Christur) ad huør sem sier Sonen z truer á hañ/sa skal hafa eilijft Lijf.

3 J þridia mata er þad Guds Vilie ad vier hølldum øll hans Bodord/ z sieum þeim hlydner/og ad vier skulum orr

...og elska / loþa og dyrka hañ / og ...ra hónum j Forn bæde Lijþ + Sal / elska vora Samchristna / liþa sparlega og Gudlega / so sem S. Pall seiger / Til Thessalo: 4. Cap. Pad er Guds Vilie / (seiger hañ) ad þier sieud Heilager.

Hier skulum vier hugleida / huórsu jll og orækelega þeir lesa þessa Bæn / sem eru Aþgudadyrkarar / og þeir sem þiona Heime...am þramar eñ Gude / Þeir og sem sig saurga med Hordomum Frilluliþe og ...orum saurugum Syndum / og þeir sem eru rangloter / og jdranarlauser liggia j Syndum og Glæþum j mote Guds Vilia og hans Bodordum. Þuilijker þordæma sig sialþer med þessare Bæn / + bæda Gud þar þeir bidia ad Guds Vilie skule verda / eñ haþa þó huórke Vilia nie Astundan a / hañ ad gióra.

4 J þiorda mata vill Gud / ad vier hnéyrlum oss ecke a Luckunni og Velgeingne + Farsælld þeirra Omilldu / + latum ecke vora Fætur skrida / so sem Asaph seiger j Psalm. 73. Helldur ad vier góngum jñ j Helgedóm Guds / og hyxum þar vm / huór þeirra Aþelok verda. Þar vm mat tu lesa j Jobs Bok 21. Cap: Þar þyrer skulum vier seigia so. Himneskur Fader /

Þu

Þu hefur rietta Ordsok til/ Þu ᵹ᷑ ᵹ᷑
þu sparar þañ Ogudlega/ eñ hirter þañ
Gudhrædda. Nuar fyrer þu lætur mig
vera auman Þurfamañ/ og lyda Neyd
af Hungre og Kulda/ eñ añan giører þ
ryₐkan og vellaudugan/ Þu ert Riettlat
ur og Goodur/ og þijner Domar eru riet
er/ Psalm. 119.

5 Gud vill ad vier sieum þolinmoder
j Krossenum og Motgangenum/ og hug
um þar vm/ ad fyrer margar harmkuæl
ingar eigum vier jñ ad ganga j Guds Ry
ke. Þad fellur liett ad lesa þessa Bæn
þegar oss geingur vel. Eñ þegar Kross +
Motgangur liggur a/ þa er Hollde + Bl
ode þungt og torfellt ad seigia/ Verde
þiñ Vilie:

6 Guds Vilie er og þad/ ad vier sie
um stadfaster til Endeloka/ og verdum ei
lijflega Sæluholpner. So sem skrifad
stendur/ Huor sem blijfur stadfastur til
enda/ sa er Sæll/ + hañ skal holpen ver
da. Vm þeñan Guds Vilia/ talar sa Kẽ
nefader Cyprianus so. Þad er Guds Vil
je sem Christur hefur kient oss/ og giort/
Ad vier sieum hoguærer j allre Vmgeing
ne/

ie/stadfaster j Truñe/linter j Ordõnum/
riettlater j Giördõnum/ Ad vier giörum
nJuum Oriett/ad vier lÿdum Rangind-
i/hõlldum Frid vid huörn Mañ/elskum
Jud/hõlldum mest af Christo/Þuiad hñ
elldur mÿked af oss/verum stöduger vn-
Krossenum. Og Þegar Þad gillder
hans Nafn og Æru/ Þa ad beuÿse sig
stadfastan j Jatningunne/ og diarfan til
Dyrdar Gude/ og Daudan ad lÿda med
Þolenmæde. Þetta er vorrar Truar Gr-
undvöllur/ vorrar Vonar styrking/ vors
Hiarta Næring/ Vor Leidtoge/ vor Hia
lp til ad fa og ödlast Saluhialpena. Af
Þessu fa hiörtun Vnderuÿsan hier a Jör
duñe/ og ödlast Himnaña Rÿke.

Auñur Grein/ eda Spurning.

Quar fyrer bidium vier ad Guds Vilie skule verda/ enn ecke vor Vilie?

Þar eru tuær merkelegar Greiner til.
Þuiad vor Vilie hañ er Jllur/ Ecke
af Þui ad hañ sie skapadur jllur/ af Gu-
de/ helldur af Þui ad hann er spilltur og
fordiarfadur/ af Þeirre Jllsku sem hön-
um fylger/ og hönum er medfædd epter

Salled. Vier vilium optast sialþer þad, sem er illt og rangt ꝛ skadsamt/ En Gud er sa sem verkar med oss bæde Vilian ꝛ Verked/til þess gooda/epter þui sem hi[...] num þocknast/ Philipp. 2: Cap. S. Pal til Rom: 3. Cap. seiger ad Manneskia hafe huorke Skilningen nie Vilian ꝛ Kraptenn/ i þm greinum sem Sæluhialp[...] ma ahrærer. Og Christur seiger Johañ 15: Cap. An min kune þier eckert ad gi[...] ora/ S. Bernhardus seiger so/ Vor eigen Vilie mꝛ Guds/stendur i mote Gude/ ha[...] rænar og ruplar Paradijs / hann audgar Heluijte/ hañ giörer þig Dioflenum vnd[...] ergiefen: Hañ giorer/ ad þad gooda sem þu mtt/verdur þier illt. Þetta kiener oss vor eigenleg Reynsla/ og þetta verdum vier ad hafa fobwed. Vor Vilie hann er[...] ömmiög illur/ þui verr/ Huadan er kom[...] en öll vor Eymd ꝛ Neyd/Sotter ꝛ Siuk domar/ Dauden og Fyrerdæmingen? Huadan er Synden komen/ nema af þui/ ad Adam giörde sin Vilia/ eñ skeytte ecke vm Guds Vilia. Med þessu sama mote skiedur eñ nu Daglega/ vier giörum vorn eigen Vilia/ eñ skeytum ecke vm Gudz Vi[...] ia/ hier pyrer er komenn öll Neyd og Olucka/ huörre vier aumer Menn er[...]

underlagder:

Eñ Vilie Guds/ hañ er alla Tijma goodur/riettlætur/heilagur og gagnleg-ur/ Þar fyrer Bidium vier ad Guds Vilie skule verda/ eñ ecke vor/ Þuiad med þui Gud er sa allra Beste og ædste/ og þar med vor Fader/ þa kañ hañ ecke ad vil-ia oss illt. Hugleidum vora Endurlausn/ hugleidum Sök + Efne til allrar vorrar Lucku og Velferdar / Huar fyrer er Syn deñ og Daudeñ j Burt tekeñ? Huórnen er Guds Reide stillt og bliidkud? Ecke fyr er añad enn þad/ ad Sonur Guds hefur med siñe Hlydne vnder Lögmælenu + Kr-ossenum fullkomlega giört siins Eilijfa Födurs Vilia: Þar fyrer Bidium vier ri-ettelega/ad Guds Vilie mætte skie/so vel j Morgangenum/so sem þa oss vel gein-gur: Og hier ættum vier ad miñast þad sem Augustinus seiger/ Et cum blandiris Pater es, & cum cædis Pater es. Þad er/ Þu Drotteñ/ert vor Fader/ bæde þa þu leikur vid oss/og so lijka þa þu agar og strijker oss.

Þridia Grein/ eda Spurning.

Kañ nockud ad skie/ nema Guds Vilie sie þar til ?

Vissulega/ Þuiad ellegar være þesse Bæn þorgieþins med ollu. Enn so ad vier ei þórum hier ecke villt / þa skulum vier vel og vandlega merkia þessar V: eptirþylgiande Reglur og Greiner.

1 J þyrstu eru aller Hluter Gudz Valde og Vilia vndergieþner/ so ad hañ kann ad giöra allt þad hañ vill/og hans Vilia kañ eingen j more ad standa/ so sem S: Þall kieñer/Rom: 9. Cap. Huör vill standa j mote Guds Vilia ? J þessare Meiningu seiger Cyprianus / Vier Bidium ecke hier/ ad Gud skule giöra þad hann vill/ helldur ad vær mættum giöra huad Gud vill/Þuiad Gude kañ eingen Madr j mote ad standa/so hañ giöre ecke þ hañ vill

2 Þar næst/Huad hellst Gud vill/þa er allt gott + riettvijst/ heilagt + skickanlegt mz ollu. Þar þyrer hæþer oss ecke ad ransaka/huar þyrer Gud heþur so edur so giört eitt edur añad/nema so myked sem hañ heþur j sijnu Orde opinberad oss S ok og Eþne sinna Giörninga og Verka.

3 Þa j þridia lage skulū vier merkia ad so sem Gud er j siñe Veru ovmskipe-

legur / ovmræðelegur / ſo er og lijka hans Vilie. Það ſeiger Balaam Spamadur til Balack / Num. 23. Cap. Gud erecke ſo ſem Madur / ad hañ ſeige oſatt / og ei hell dur ſo ſem Manſins ſonur / ad hañ idreſt nöckurs: Skyllde hann tala nöckud ⁊ giöra þad ecke? Edur ſeigia nöckud / ⁊ hallda þad ecke? Guds Vilie vmſkiptiſt ecke vid Ezechiam Kong / þar Gud liet fyrſt ſeigia hönum / ad hañ ſkyllde annars Dags deyia / eñ hañ vard heill a þridia Deige / og lifde vr þui j xv: ar 3: Reg. 12. Cap. Ecke helldur vmbreytte Gud ſijnū Vilia vid þa j Ninive Borg. Hann liet ſeigia þeim / ad þeirra Borg ſkyllde forganga iñan xl. Daga / hvad þo ecke ſkiede / þuiad Gud villde þad med fororde. Hans Vilie var / ad þeir med þeſſare Hotan ſkyllde aminter verda til Jdranar / ⁊ yferboorar / og verda Saluhólpner / Enn ef þeir villde ecke þad / þa ſkyllde yfer þa koma ſkundlegt StrafF og eilijft. Hier vmbreyteſt ecke Guds Vilie / helldur bliF hañ ſtadfaſtur ⁊ ſtödugur. Hefde Gud ecke viliad þeirra Saluhialp / þa hefde hañ ecke ſent þeim bod / helldur hefde hañ ſtrax eydelagt þa / ſo ſem Sodoma ⁊ Gomorra / og varad þa ecke vid. Enn Gud

Blessadur villde med þessare Vidurdum þeim aminning giöra/so þeir mætti frelsast + verda holpner/eþ þeir so villdu, Og þeir villdu þad giarna/Þeir stodu ecke j mote Heilögum Anda/so sem S. Stephanus talar vm Gydinga/Act. 7: Cap. Helldur giördu þeir Jdran.

4 Næst þessu/þa skulum vier þad vita/ad margt skiedur j Heimenum/þad sim Gud vill ecke/þad er þ sem hönum mishagar/og er ecke giedþeckt/og hañ kañ ecke ad lijda/sem er Synden/Aull Syndog allt Ranglæte skiedur j mote Guds good um Vilia/So seiger David/Psalm. 5: Þu ert Gud/huörium Ranglæted ecke lijkar/Sa sem er jllur/sa bliþur ecke hia þier.

5 Þad skiedur og so/Ad Gud lætur Mañsins Vilia ræda sialþan og vtuelia huad hellst hañ lyster/þegar þyrer hñ verdur sett bæde jllt og gott: Þuiad ellegar være Vilien ecke sialþrædur/og heþde ecke sijn Frijheit. Nu heþur Gud Vilian so skapad/ad hañ ma vtuelia þad hañ vill/so sem Moyses seiger aþ Guds Alþu til Israels Sona/Deutro. 30. Cap. Jeg heþ j Dag lagt þyrer þig Lijþed/og þad Gooda/Daudan og þad jlla/Blessan og Bölvan/

jan/ ſo þu meiger vtuelia Lijþed/ og ad þu og þitt Sæde meige lifa. Þar fyrer ſeigeſt riettelega/ ad Gud Bleſſadur lijdur þad margt ſem hañ leyfer ecke/ Vppa þ ad Nattvran ſihallde þui Edle ſiñ Gud hefur heñe j Skópmeñe gieſed.

Aff þeſſu epterfylger þad ecke/ og ei añ nöckur Madur hier af ad dæma/ ad Gud naudge nöckrum Mañe til ad ſynda/til ad liuga ⁊ ſtela/ad drygia Hordom ⁊ Saurlijſe ⁊ adrar Synder. Huör Madur hefur fryiañ ⁊ frialſan Vilia/ad hall da ſig þar fra/ og giöra þad ecke. Þar fyrer ſkulum vier ecke amæla Gude/ ſo ſem giördu þeir Villumenn ſem kölludnſt Stoici/ Þeir meintu/ þegar nöckur fiell j ſtor Glæpe/og feinge ſydan eiñ ſkamarlegan Dauda/ fyrer ſijnar Miſgiörder/ þa ſögdu þeir hönum være þad ſkapad/Gud hafe viliad ſo hafa þad. Og einkañlega hafa þuilijka Meining/ þær Lauſakonr/ ſem ſinn voundan Lifnad forſuara med þui/ ad þad hafe ſo orded ad vera/ Forlögen hafe orded ad rada. Enn þu ſem ert chriſteñ/og ottaſt Gud/vakta þig fyr er ſlijkre Meiningu/ Giör ecke Gud hluttakara þiñar Syndar/kiendu hönum ecke um hana/ þuiad hañ hefur öngua ſkulld

þar af: Kiendu þana helldur Diöfletum og þinum eigenlegum Vilia/ huórium þu hefur fylgt.

Fiorda Grein/ eda Spurning.

Huornen bidium vier/ ad Guds Vilie skule verda hier a Jordune?

Pad kienñr Christur oss hier/ þar hñ vijsar oss til Himens/ seigande/ So sem a Himnum. Og S. Augustinus svarar hier til med einu Orde/ og seiger/ Pa giörum vier Guds Vilia/ þegar vier erum hlydner Guds Bode og Bifalningu: Og su Hlydne sem vier erum skyllduger Gude ad veita/ geingur yfer allan Manlegan Matt og Megn/ þui hlytur hun ad vera fullkomleg og Himnesk. Eñ vier villum fyrst heyra/ huórnen Guds Vilie skiedur a Himnum:

1 Hugum fyrst vm þa Heilögu Einglа/ Peir giöra ætijd Guds Vilia/ þr stan da alla tijma frame fyrer Guds Auglite/ Peir þiona hönum og eru hönum hlydug er/ Peir fagna og glediast vid Jdran þess Syndoga. Peir eru þionustusamer Andar/ og verda vtsender/ vegna þeirra sem Saluhialpena skulu ödlast: Peir sia

Pagn

Þan̄ Sorg i kringum þa Gudhrædda/ Psalm. 34. Þeir eru stöduger og stadfast er i Guds Hlydne/ og kun̄a nu alldrei ad falla/ eda veita Gude Ohlydne. Þetta Gagn hafa þeir af Christi Hollustu/ so sem S. Bernhardus seiger. Qui erexit Hominem lapsum, dedit Angelo stanti ne laberetur, þad er/ Christur sa sem upp hefur reist Mannesk iuna þa sem var fallin/ hann hefur og giefed Einglonum sin stodn/ad þr kun̄a nu alldrei ad falla. Oh/ huilijk stor Gafa var þad i þeirrar Einglanna Heilagleik og Hlydne/ kun̄um vier vel ad undrast/ en ecke kun̄u vier full komlega þar epter ad breyta hier a Jörd un̄e/ Þo skulum vier giöra so mijked sin̄ vier gietum/ og Gud giefur oss Nad til/ og lata oss langa af öllu Hiarta epter þi merijke/ huar vier munum iafner verda Guds Einglum/ og önguu sijdur hlyda Gude enn þeir. J þessare Meiningu eru Ord S. Augustini þar hann seiger/ ad vier bidium i Bæn þessare/ Drotten/ lijka so sem Heilager Einglar sia þig og hafa þig so ad eingen Villa formyrk nar þeirra Vijsdom/ og eingen Eymd hindrar þeirra Glede/ Lijka so Drotten

latt

lattu ſkie vid þÿna Heilaga ſem a Jordunne/ og af Jordunne/ z þarad ſkulu aptur j Jordena.

2. Hugleidum þar næſt Saler Vmalo ra/ ſem eru a Himnum edur j Guds Hende/ Þeim ſtiornar Gud ecke ódru vijs enn epter ſijnum Vilia/ Þær eru Gude hlydug=gar/ þær loba z dyrka Gud/ þær eru hia hónum j ovmrædelegre Dyrd og Glede/ leyſtar og frelſtar fra allre Veralldar Sorg og Mædu: Hier vm meigum vier leſa j Openberan Johañ. 7. og 12. Cap. Þar Aulldungarner loba Gud/ og glediaſt af þui ad allt er ſkied epter Guds Rade og Vilia:

3 Skodum og eirnen þau Himneſku Aſtra, ſem er Solen/ Tungled/ Stiórnur og Planetur/ óll eru þau Gude hlydug: Þau hallda nattwrlegum Gange/ ſo ſem Gud tilſette z ſkickade j Vpphafe. Solen ſkijn a Deigenum/ vpplyſer og vermer allar Skiepnur/ og giórer grein a mille Dags og Natur/ Veturs z Sumars/ epter þeim adſkilianlegum gange ſem hun hefur af Gude. Tungled ſkijn a Nottuñe, Planetur og Stiórnur hallda ſijnum gan ge. Fórum nu ofan betur/ þa ſiaum vier ad

...rden vill læta yrkia sig og dyrka/ e... ...ap sier allra handa Grös og Gro... ...Watned heþur sitt Rensl/ Vindur sin... ...Hræring/ Trien bera sin Avöxt. Skyn... ...sar Skiepnur eru so Gude hlydnar/ ...ranan og Storkuren vita sinn tijma/ ...urtul dwþan og Sualan merkia nær ...u skulu koma aptur/ enn mitt Folk (seg... ...er Gud) vill ecke vita Riettinde Drott... ...s/ Jereni. 8. Cap. Eirn hestur læt... ...speria og temia sig / og lijted Barn ...ngar hann med Beisle og Suipu / þo ...e myklu sterkare; So eru allar Sk... ...pier hlydugar/ Himneskur Fader/ ...vier aumar þatkar Manneskiur/ Þu ...dur vid þær allar/ enn vid oss hardsnuie ...ada ...dna Stapkalla rædur þu ecke/ huörsu mykla og omælanlega Velgiörn... inga sem vier höþum þeiged aþ þier/ og enn nu Daglega þiggium til Lijþs og Sa... lar/ framar nöckrar adrar Skiepnur/ Vier alleina erum þier þuerbrotner meir og framar enn nöckrar adrar Skiepnur. Skamast meigu vier vor. Þa vor Heill og Saluhialp var ...cke/ þa giörde Gud vorn Vilia (eþ so ma ad kuöda/ þad ha... se vered vor Vilie) og gaþ vt sinn eingiet... -en Son.

en Son þyrer oss. Hañ giörer og d a g
vorn Vilia/ þegar hañ samhlioda[illegible] sig
Vilia / og bænheyrer oss. Hañ heþur hay
ad/ Psalm. 145. ad giöra Vilia allr[illegible]
ra sem hañ ottast/ og giöra þa eilijþl[illegible]
Saluholpna. Enn huad giörum vier a
Vier viliū ecke veita hönum Hlydne j [illegible]
sem oss er aþ hönum til vorrar eigen Þou[illegible]
semdar og Saluhialpar boded og biþ[illegible]
ad/ Vier erum eins og ohlyden og ill B[illegible]
rn/ þa Fader og Moder biþala þeim nö[illegible]
ud/ þa seigia þau til Forelldrana/ G[illegible]
ed þad sialþ/ Soddan Guds Börn v[illegible]
vier vera aller. Eñ sie nöckrer sem [illegible]
eru/ og nöckud vilia giöra G[illegible] vilia
þa vilia þeir |ad Gud skule j gie[illegible] veita
þeim Epterlæte epter þeirra vilia/ z seig
ia. Vier heyrum Guds Ord / v[illegible] gieþū
Aulmösur/ eda giörum eitthuad gott þad
oss lyst epter Guds Vilia / þui viliū vi
er ad hañ skule j ödru lijda/ þo vier giör
um vörn eigen Vilia/ epter Holldsins Aeg
gian/ sem eru Synder z Glæper og all
skyns Ranglæte: Slijk Hlydne z soddan
Guds Þionusta er spottleg/ og Gude til
Hadungar/ ad biðia/ ad Guds Vilie sku
le verda/ eñ þo viliūm vier haþa vorn eig
en Vilia. Þetta er nu Almeñelegast j Hei
menn[illegible]

..nen ... i/jafn vel hia þeim sem gudlegast e...tast vera: Þeir giöra alýka so sem Aiax/ j Troiu Manna Sögu/ Þar er skri fad/ ad hans Gydia Minerua hvöria hñ dyrkade/ hafe bedid hñ ad drepa ecke Vl- ysem/ Þa gaf Aiax Þad suar/ O Miner...a/ j ödru skal eg giarna vera þier hlyd en/ en j þessu vil eg hafa miñ eigen Vilia. So giörd eñ nu marger/ Þeir sem lætast vera christner/ Þegar Gud lætur amiñna þa og bidia/ j sijnu Orde/ ad þeir skule giöra hyrer hñs skulld/ suería ecke nie blo tar drygia ecke Synder og Glæpe/ giöra ecke orietr ödrum/ vera ecke agiarñer nie ranglæter/ fremia ecke Saurlijfe/ eda hor doma/ og adrar dandlegar Synder/ Þa giefa Þeir eins Andsuar j Hiartanu sem Aiax gaf: Sumer Þora so ad tala/ med Muñenum. Gud ma giöra vid mig Þad hñ vill/ jeg giöre margt fyrer hans skulld hañ vmlijdur Þo eg nu giöre miñ Vilia. Añar hugar so/ Gud er Myskuñsamur/ vid hañ er best ad eiga/ Þo eg giöre miñ Vilia j þessu eda ödru. O neij/ Vier skulum ecke so tala nie hugsa. Su hlydne sim vier eigum Gude ad veita/ hun kallast Co pulatiua Obedientia, huil hangersaman eins og hlecker i Feste/ Þuiad sa Gud sem

sem þier hefur boded þad eina / han̄ hef ur og so skipad þier þad annad / hn̄ vill ad þu skuler vera sier hlyden / so vel j ein sem ödru. S: Jacob seiger so / 2: Cap: Ef nockur helldur allt Lögmaled / ⁊ syndgar a mote einu Bodorde / han̄ verdur sekur j þeim öllum / Þuiad sa same Gud sem þier hefr boded ad heyra Guds Ord og ad elska þatækan Naunga / han̄ hefur og sagt / ad hann vilie sialfur dæma Frilluliffis men̄ og Horkalla. Nu ef ein huör villde seigia so / Huör kan̄ ad veita Gude slijka Hlydne ? Þad være gott ef vær gietum giört þad ? Andsuar / Giördu slijkt sem Gud giefur þier Nad til / ⁊ bid Gud optlega og af Hiarta vm þa Nad / vert ecke Hræsnare / so þu suijker sialfan þig j þui / ad hlyda Gude j sumum greinum / enn ecke j sumum / huar med þu dregur sialfan þig a Tælar.

Fimta Grein / eda Spurning.

Huernen vier eigum ad jdka þessa Bæn / og lesa hana / ⁊ bidia riettelega ?

1 F[illegible] skiedur þad bid jdkra j Hiartanu og [illegible]lningenum / þegar vier lærum vel

el Guds Ord/og höfum ástundan á þui
ad vita Guds Vilia. Þuiad huórnen kuñ
vier ad giöra Guds Vilia/ef ad vier
vit[?]n hañ ecke? Þar fyrer er öllum Læ-
re[?]drnm og Forelldrum skylldugt/ad vn
de[?]ngsa og kieña Vngdomenum/ einkum
Guds Vilia/ huórs Suñe og Innehalld
pa[?]led er j Guds tiulaga Bodordum/ ꝛ öd
rrn Höfudgreinum Christiengs Barna
g ærdoms/ og læta Vngdomen ecke hafa
jnneigen Vilia. Eñ Gud nia nada/ huór
nenbad geingur til hia flestum/ þar vm
er jonsögur rijkare.

2 I vorü daglegu Bænaakalle til Gu
ds/þa sk lum vier jata og medkieña vor
Vankuñ jde/ j þui ad vita Guds Vilia/
og þar med bidia Gud vm Vplysing Hei-
lags Anda/so ad vier mættum reyna/hu-
ör og huilijkur ad sie Guds godur/ þeck-
ur og fullkomlegur Guds Vilie/ Rom.
12. Cap: Vier eigum ꝛ so/ad bidia hier-
ad Gud take fra oss Hardwd vors Hiar-
ta/ sem avallt stendur j mote Gude ꝛ ha
ns Vilia/ og læta oss angra þad/ ad vier
höfum ecke giört Gu Vilia/sem ad vor
Skyllda bydur / Og bidia med Dauijd/
Psal. 51. Ad Gud villde skapa eitt hre-
int Hiarta med oss/ so ad vier giætum
vered

vered hönum blyduger. Vier medkieñum hier/ad Gud er eiñ Herra/ so vel yfer Jördune sem yfer Himnum/ þui Bidium ad hans Vilie verde/ so vel hier sem h. Meger hafa þa heimska Meining/ ad Gud mune alleina hyfa vm þad sem a Himnum/ enn ecke vm þad huad hier jo ur og framfer a Jördune/ Enn þetter ei þañen. Þar fyrer medkieñum vier h. ad Drotten lijtur af Himnum/ + sier alla Manñanna sonu/ Ja/hann sier vr sinu Heimsæte alla þa sem Bwa a Jördune/ Psalm: 33:

3 Jöllu voru Athæfe og Framferde eigum vier ad hyfa vm þessa Bæn/ ganga varlega og forsialega/ og astunda af öllum Mætte/ad vier, vijsvitande og viliande/eda med forsettu Rade eckert giörum j mote Guds Vilia/ Ad vier j Velgeingneñe lifum ecke epter Holldsins Vilia/huörs Astundan allrei er öñur/eñ ad hafa göda Daga/ og Sialfræde til alls þess sem þad girner og illt er/ og Gude er a mote.

4 J Motgangenum og undir Krossenum ꝛc. þa er nöckud vandt ad lesa þessa Bæn ærlega. Vier bidium þa optsinis og offtsinis vm þad sem oss er skad-
saml

til þijn/ og eilijflega med Sialfi og Cþr. anna hia þier ad vera / Amen.

Fimte Sermon/ og Predikun.
Vm Fiorda Bæn.

Gief oß / Dag vort daglegt Braud.

J þessare Predikun vilum vier mz Gu ds hiaalp/ vtskyra þa fiordu Bæn j Fad er vo / huör ad stendur j midiu/ a medal þessara VII. Bæna. Þuiad Christur hef ur sa sem girdt hana vm kring/ med þre mur Bænum a badar Sijdur/ so sem med þremur Mwrveggium / so ad hun skule ecke ganga vpp yfer Ritningena. Vier ver dum ad jata og medkienna/ ad vier erum þurser og bliotet til ad bidia vm þessa stundlega Hlute/ og hößum alla Tijma ogmykt a Astundan þar a/ Enn j hinu ödru sem hrærer Guds Dyrd z vora Sa luhialp/ þar erum vier seiner/ later z treg er/ þar vier ættum þo mz riettu/ad Bidie helldur vm Himneska hlute enn Jardneska og vm Sælarennar Naudsyniar / helldur e.

Biij.

em Lijkamans. Þar fyrer hefur Herran Christur aller Naudsyniar vorrar Saaluhialpar saman / VI: Bæner / Enn allar Lijkamlegar Naudsyniar jnnefeled j þessa Bæn / og þad allt saman Bunded j eitt Ord. BRAVD.

Þriar merkelegar Greiner skulum vier er hugleida / huar fyrer Herran Christur hefur jnsett þessa Bæn j Fader vor.

1 Hin fyrsta er þesse / ad vier skulum jata og medkiena / ad stundleger goodar Hluter koma ecke af Slumpu nockru / eda oforuarandis / og ecke helldur þo ad vier þa vegna vorra Atburda / eda Fyrer-sionar / Kunnattu eda Kiænsku (so sem margur meinar) helldur koma þeir af Guds Blessan / og eru hans Lan og Gafa.

2 Þar næst a þesse Bæn ad vera oss eitt ofallnallt Testimonium * Vitnisburdur / ad Gud vilie veita sijne fatækre Christne hier j Heime Atvinnu / Hws og Heimele / og allt annad þad hun þarf med til lijkamlegs Vpphelldis.

3 J þridia mata vill Gud, ad vor Tru til hns / skule jdka sig j þessare Bæn vm stundlega goda Hlute / Og ad vier skulum þar med vppvekiast til Þackargiordar / fyrer daglegt Braud / og allt annad got

..t sem Gud veiter oss + giesz dagl..

Fiorar Spurningar heyra til Vi-
leggingu þessarar Bænar / vm daglegt
Braud.

I. Huad er daglegt Braud?
II. Aþ huoriu / eda med huoriu mote
þaum vier vort daglegt Braud?
III. Huenar þaū vier daglegt Braud?
IIII. Huernen skulum vier riettelega
neyta vors Daglegs Braudz?

Fyrsta Grein / eda Spurning.

Huad kallast eda huad er daglegt Braud?

Braud kallast j Hebreskū Mæle / allt
þad sem Meñ þaþa sier til Matar / Sijd
an þar epter a merker Braud j Skriptin-
ne allt þad sem Madr þarþ ad haþa sier
til Vppehelldis / Lijka so sem Madurēn er
skapadur med Sælu og Lijkama / so þa-
r ... sierdeilis vid tueggia hluta Sal
... Lijkamans til Vppehelldis: Sal-
...nar Braud er Jesus Christur / sem sed-
ur og nærer vorar Saler med sijnu Orde
med Heilögum Anda / og Sacramentōn-

K iij. um.

um. Han er þad Sælarennar Brand/ um hvört S. Pall talar/ 1. Cor. 10. Cap: Vorer Feður neyttu aller einnrar andlegrar Fædu/ og drucku aller af einum andlegum Steine/ sem þeim fylgde/ hver Steinn ed var Christur. Kienneföedur og Predikarar eru Guds Matseliur og Brytar/ sem þessa Fæduna eiga fram ad leggia fyrer Folked. En þar eru ecke marger sem girnast þessa Fædu. Menn girnast ad fylla Magann Nott og Dag/ og verda nälega allorei fullnetter/ En Sælena skullta þeir og läta hana hungra til Dauda.

En i þessare Bæn bidium vier serdeilis og einkum um Lykamlegt Brand/ þad er/ Um allt þad sem þesse iardneskur Kroppur þarf ad hafa sier til Atvinnu/ og skalltu standa vid/ og fara ecke leingra a fram fyrst/ helldur hyxa um/ ad þegar þu nefner Brand/ þa hefur þad Ord mikid og mÿked inne ad hallda. Þu bidur hier um Mat og Dryck/ Hws og Heimele/ Kost og Klæde/ Heilsu og Heilbrigde/ Þu bidur um hagstæda og gooda Vedrattu/ a öllum Aarsins Tijmum/ og ad Gud vilie giefa Gras og Groda a Jördina/ og ad þad allt meige vel notkast Mönnum og Fenade til Atvinnu/ Þu bidur um goo[illegible]

gang

gang til Sioar og Lands/ Þu bidur hier
vm gooda Eigen konu/ hlyden og good
Börn/ dygt Hiuuſtuþolk/ trygþaſta Vine/
gooda Nagranna/ Þu bidur og þyrer For
eldrum/ Foſtrum og Formyndörum Vng
domsins/ Þu bidur og þyrer Vngdomen-
um ad hñ meige vppalaſt j Guds Otta/
ꝛ verda ad goodum duglegum Mönnum/
Þu bidur þyrer Böndum og Brendum/ ꝛ
þeirra Buſkaparlage/ ad allt meige j öll
um ættum vel fram fara ꝛ gagnaſt. Og
nu þui ad ei er gott/ ad Almugen ſie Ag
alaus/ og huör meige lifa ꝛ læta ſem hñ
vill/ þa bidur þu og ſo vm gooda ꝛ fro-
ma Yfervallds menn/ ſem leita ad Almu
gans Gagne og Nytſemd: Þu bidur vm
Frid og Samþycke/ og ad Gud vilie af
venda Stryde og Styriölld/ Hungre og
Hallære/ Drepſott og Dyrre tijd/ ꝛ öllum
ödrum Land Plagum og Skadſemdum.
illre Ovedrattu/ Stormum og Storþiu
kum/ og öllu ödru ſem Mönum og Fiena
de kañ ad verda til ſkada og Fordiörþun-
ne/ Vm þetta og allt añad þad vier þur
þum til þeſſa Lijfs Vpphelldis þa bidiũ
vier j þeſſare Bæn/ þa vier nefnum dag-
legt BRAVD.

Eñ tuent er þad ſem vier ſkulum h

 er

er vandlega og vel athuga. Þar øll vor Lijfs Næring + Atuinne kallast so einfall-lega / ecke nema BRAVD / þa verdum vier þar med aminter / ad læta oss lijka + nægia / hvad hellst Gud giefur oss til Fæ du og Atuinnu / vera ecke Matvander / so sem þeir giora ed alldrei læta sier lijka, þ þyrer hende er / og so sem Israels Syner giordu / þa Gud gaf þm Manna / þa sogdu þeir / Oss velger vid þessare lietttre Fædu / Numeri 21. Cap. Adam allra vor Fader lifde j 930. ar / at ecke Kiot ne Fisk nie Flesk so sem vier / helldur alleina Eple og Perur og annan Jardar Auoxt / og hann vard vel mettur + liet sier nægia / So eins ættum vier ad giora / + læta oss anægia med þad Gud giefur / hvort þad er meira eda minna / Þuiad betra er / ad hafa hier Mola og Matarleifar med Lazaro / og sitia sijdan til Bords mz Abraham / enn ad hafa hier Kræsingar og gooda Daga med rijka Manne og þeim heimska Nabal / og lijda Hungur ad eil: þui: Madurenn lifer ecke alleinasta vid Matenn / Þuiad være þad so / þa dæu þeir Rijku ecke sem nægd hafa Matar og Vista. Nu skiedur þad opt / ad Fatæker þrijfast betur af Liettmete enn Fullrijker af Kræsing

afingum. Vier lesum vm Daniel Spa-
mañ/ ad hann hafdest betur vid og vard
prijdare og prialslegre ad sia/ af liettre
Fædslu/ enn aller adrer hans Jafningiar
sem atu af Kongsins Mat og druckn af
hui Vijne sem hañ sialfur drack af. Vier
erum af Molldu og Jördu/ t fødum apt
ur j Jördena/ þar vier syndga þeir þung
lega sem eru Mathaander/ og vandlæter
vm þad huad vier skulu hafa fyrer þeñ
an Madkasecky Molldar auka: Og vi
er höfum mörleg Dæme/ ad þeir sem so
hafa vered vandlæter/ þeir hafa vm sijd
er ordenfegner ad jeta Sk: og Skóbætur
og hefa daed af Hungre.

2 Þar næst kallast þad VORT Brau
ð. Þetta Ord VORT miñer oß a Gudz
Giæsku og Millde/ so og lijka a vora
skylldu. Braudid er med riettu ecke vort/
helldur heyrer þad Gude til/ þuiad vier
höfum ecke nöckurn hlut sem oß sialfum
til heyrer nema Syndena/ Ei er helldur
Gud oß skylldugur vm nöckud/ ef hañ vill
eigi vora Forþienan. Samt er hañ so
goodur og Giæskurijkur/ ad hann kallar
sitt Braud VORT Braud/ og þad hñ a
kallar hann vort. Vier skulum og hyga
vm vora Skylldu/ þa vier lesum þetta

 Ord

..ERN/ ad lata oss nægia vort eigid Braud sem Gud hefur oss giefid/ og taka ecke Braudid fra ödrum/ vtarma þä ecke/ hafa ecke af þeim þeirra Braud Biörg og Lijfs Næring/ lifa ecke vid Fra Erfide og Sveita. Helldur hyra vm þad sem Esaias seiger 33. Cap. Vei þier/ þu sem eydeleggur (vtarmar) adra/ mennar þu ad þu munir ecke verda eydelagdur? Gud giefe/ ad Menn villdu hier vm hyra/ þeir sem hardrader og Myskunarlauser eru vid þa Fatæku/ þa vtarma; Hvörnen þeir lesa þessa Bæn/ þar sia þeir fyrer.

Aunur Grein/ eda Spurning.

Af hvörium/ eda med hvöriu móte/ faum vier vort Daglegt Braud?

Þad kienner hier Titillenn edur Formalen framan til Drottenlegrar Bænar FADER VOR/ og i þessare Bæn sidium vier lioslega. Ad Gud vilie GIEFA oss þad/ oforskulldad/ oforþient. Alijka so sem Smabörnen giöra/ þau kasta allre Ahyggiu vm Mat og Dryck vppa sijna Elskulega Foreldra/ þegar þau vakna a mor

Huørnar þaum vier þetta Braud?

Andsuar/ Daglega. Þetta Ord dag lega aminner oss vm þria Hlute/ sem vier eigum daglega ad hugleida.

1 Fyrst er vor Eymd og Fatækt fyrer Gude/ Daglega hungrar oss/ daglega erum vier þurþande/ Daglega stondum vier fyrer Guds Dyrum/ og Bidum/ Panem proijter Deum: Fader Himneskur/ þu heþur þædt oss þra blautu Barns Beine allt tilþessa Dags/ gieþ oss eñ nu j Dag vora Fædu. A þig vona Augun allra Skiepna/ z c. Hier skulum vier huglei da/ Slægd hins þorna Fianda/ þa hann løþade Euo vorre Moder j Paradys/ eþ ad hun æti aþ þeim þorbodna Auexte/ þa skyllde hun verda so sin Gud: Fyrer Kost nleger Gæder erum vier ordner (sem Gud nade og betre) vier lijdum nu Hungur og Þosta/ Vier þriosum/ vier erum sinker/ og aumer/ armer Þurþameñ/ Vier høþū ecke Mola Matar/ nema þu Himneskur Fader gieþer oss.

2 Þar næst kieñer oss og aminner þetta Ord DAGLEGT/ ad þorðast alla Agirnd og Hugsyke/ og lata hvørn Dag haþa sijna Plagu/ og bera sijna Vmhyggiu:

Gud

Gud hefur so skapad Mansins Nattwru ad hun lætur sier lijted nægia: Magan er hægt ad fodra/enn Augun ecke. Þar er eckert aumara enn agiarn Madur/ sem alldrei kann ad mettast/ og alldrei lætur sier nægia:
3 Þetta Ord dagleg a minner oss a voꝛrn Dauda/ Þar fyrer bidium vier vm Braud/ecke nema i DAG/ad vier vitum ecke hvort vier lifum a Morgun/ huert vier þa þurfum Brauds vid/Enn Gud nade oss auma Stympara / Allnarga draga saman med riettu og rongu/þikiast alldrei hafa nog/plægia og pijna þa vndergiefnu/ og taka þeirra nalega Maten Munne/ og safna handa sier / Mat og Naurum/ so sem giörde hinn Rijke Madur/Luc. 12. Cap: Þar ádrer hungra og svelta: Vier lesum vm Jsraelis sonu/Exod. 16. Cap. Þa þeir söfnudu Himnamiölenu/ sumer meira/sumer minna/þa höfdu þeir þo all er jafnmijked afgangs/og eingen meira enn hann fieck vppvnned. Enn ef nockud var leift til Morguns/ þa madkade þ og þrona ꝛc. J sódan mata ma sa kallast nogu Rijkur/ sem er allra Tijma þarfakur. Enn Menn ættu ad hyra vm hvad S: Pall seiger/1. Timoth: 6. Cap: Eckert höfum vier

asta j þu͞ gloanda Elldsins O ſn
... þeir villdu ecke tilbidia þ M... j-
...aſe ... m Kongurenn hafde vppreiſt/ þeir
ſogdu ...o/ Vor Gud þan̄ vier dyrkum kan̄
... frelſa oſſ vr þijnum Hondum/ ef han̄
...ll/ ꝛ þo han̄ vilie ecke/ þa ſkalltu Kon-
...g... ſamt vita/ad vier heidrum ecke þijna
Ende. So ſagde og ſa Spitelſke j Gud
ſpiallenu/Matth. 8. Cap. Herra/ef þu
villt/ þa giett þu giórt mig heilbrigdan/
Sem hann ſegde ſo/ Heilſan er ad ſónnu
Giod/ enn fyrr en̄ eg ſkyllde hrein̄ verda j
mot þijnum Vilia/ þa vil eg helldur ve-
ra Lijkþrar alla mijna Daga. Þar fyrer
hófum vier beded/ adur enn vier bidium
vm daglegt Braud/ ad Guds Vilie ſkyll-
de ſkie.

3 Vier verdum og ſo hier med amin-
ter/ad giefa Gude Dyrdena/ huór ed all-
ra beſt veit huad oſſ gagnlegt er eda ecke/
huar vm S. Auguſtinus talar miög merk-
kelega/ ſeigiande/ Sa ſem Gud riettelega
bidur vm lijkamlega Hlute/ Verde hann
bænheyrdur/ þa ſkiedur þ af Guds Naad
og Giæſku/ En̄ verde hann ecke bænheyr-
dur/ þa ſkiedur þad ꝛ ſo af Guds Naad
ꝛ giæſku/ Þuiad ſo ſem ...
... vm hin̄ ſiuke/ huad ...

L:

legt/ og so sem Foreldrañer sia er Bornonum enn þan sialf/ so giörer Eirnen Gud vid oss. S. Pall seiger/ at Anden styrke vorn Veykleika/ Þuiad vier vitum ecke/ hvad vier eigum ad bidia sem skyllde/ Eñ hañ framgeingur sia vorra vegna/ oss til besta/ med oseigi legre Andvarpan.

4 J fiorda mata/ eigum vier ad bifala þad Gude/ og trua hönum til þessa/ setia hönum huörke Stund nie Tyma/ Skamt nie Mata/ nær hañ vill giefa oss vort Daglegt Braud/ eda hialpa oss/ so sem þeir giördu j Bethulia/ sem settu Gude fiñ Daga skamt og frest til hialpar/ Huar fyrer Judith þa riettelega avitar og straffar.

5 Ad sijdustu ber oss ad vera stadfostum og stödugum/ þo vort daglegt Braud/ þad vier þurfum til þessa Lijfs Uppheldis kome ecke jafnsnart frañ/ þegar vier Bidium/ Vier eigum ad bidia oaflatanlega/ eins og su Cananerska Kuiñan giörde/ og lata ecke af ad tia vora Neyd og Naud fyrer/ og vera styrkuer j Þolinmædenne og Vonine/ so/ sem Esaias seiger/ 30. Cap ...iger og so/ Þreytest ecki ... dregur andan sijna ...

I þridia mata / þegar oss v[illegible] geingur / þa eigum vier ad fara vel og riett [illegible]fa med vort daglegt Braud / og gleyma ecke þeim Fatæka / og vita þad / ad eins lyka sem sa Fatæke og Aume er hia oss / so lyka eins erum vier fyrer Gude. Þar fyrer eiga þr sem noglegt hafa / ad þacka Gude þar fyrer / sa sem þeim veiter + giefur / so ad þeir eru ei þurfande. Eñ huórnen geingur þad til? Þad fer eins + Gud klagar hia Spamañenum Esa: 1. Cap. Þar hañ seiger / Eirn Vxe þecker siñ Herra / og Asnen þecker sinn Stall / Eñ Israel þecker mig ecke. Skynlausar Skiepnur elska þañ sen þeim giörer gott / J[illegible]d eñ Bitalar med Abata þeim sem hana yr[illegible]er og redur / eñ suauma Mañskiepna vill ecke þeckia nie elska þañ sem hana hefur skapad / + ecke þacka hönum sem heñe giefur Fæde og Klæde / Gud nade slykt.

Vier eigum og adlifa sparlega / forvast Ofneyslu og allt Ohoof so i Klædnadenum sem i Mat og Dryck / og hu[illegible]a um Reglu S. Pals / þar hñ seiger / Nær vier höfum Fæde og Föt / þa lætum oss nægia þar med / 1. Timoth: 6. Cap. Nema vier villum hafa samlag m̃ þim Rykamanne / Luc. 16. Cap. Þuiad Of

n: efla og Ohoop er vpp hafs til alls J..
Þar fyrer aminner Christur oss j Gudspialle
nu/og seiger/Vakted ydur/ad ydar Hiörte
tu þyngest ecke/med Ofneyslu + Ofdryck
... Luc. 21. Cap.
4. J Fatækt og Nótgange þa skal
þesse Bæn vera oss so sem eitt almennelegt
Bwr og Matarhws/ vr huöriu ad kiem
ur/og huadan oss verdur veitt og fram
lated allt þad sem vier þurfum til þessa
Lijfs Uppheldis/ þar fyrer heytur Gud
þessa Bæn styrkt og stadfest/ + so sem jnn
siglad med margfölldum Fyrerheitum og
Epterdæmum. David Kongr seiger j Psal.
37. Jeg var vngur/enn ec nu orden gam
all/og sa eg alldrei þann Riettlata yfer
giefen/eda hans Sæde fæda a Vonaruöl.
Huörsu ad Gud fæddi og klæddi Jsraels
Sonu j Eydemörkenn/vm 40. Aar/ þad
lesum vier j Bibliunne: Og j. 4. Konga
Bokenne/ 6. + 7. Cap. lesum vier dasam
lega Historiu/ þegar Syrlands Kongur
hafde seted vm Samaria vm langan tijma/
þa vard soddan Sulltur j þrre Bo
rg/ ad eitt Asna Höfud sellest fyrer 80.
Peninga/ Enn annars Dags vard so good
Tijd/ad eirn Mæler Hueitemiöls sellde st
fyrer einn Pening/ og tueir Mæler Bygg
lijka

// Nu er añad/þa ſo til ber/ad Gud ſtr-
// aþþar Lönd og Lyde/ med Hungre og
// Hallære/ ſo ſem vier meigum ſiaa og
// medkieña/ad hañ heþur giört vid þet-
// ta Land/ nu vm næſtu nöckur þorliden
// ar/huar aþ ad ſo mörg hundrud auni
// ra og þatækra Manna eru aþ Hungre
// og Atviñuleyſe þallen/ þa eru þar ſier
// legar Greiner til/Sem er/Gudz Ords
// Forſmañ ✝ Foraktan/ hia nær öllum
// þeſſa Lands Inbyggiörum hærre ſtiet
// ar og læge. Þar næſt Synder og Glæ-
// per/ ſem hier meir ✝ þramar lijdaſt o-
// reþſter og oſtraþþader eñ j nöckru Lan-
// de ödru. Þa þyrer heþur Guds aluar-
// lega Riettlæte/orded ad ſtraþþa allt
// þetta Land/ i ſtraþþar eñ nu/ ✝ er ho
// ei enn þyrer ende giört / a medan vier
// höldū ſömu þrām. So leſum vier/
// adþyrer Synda og Glæpa ſaker/ heþ-
// ur Gud alla tijma ſtraþþad þa Ogud
// legu/ſtundum med Hungre ✝ Hallære/
// ſtundum med Drepſottum/ſtundum mz
// ödrum Land plagum: Þar þyrer/ mz
// þui Meñ villa ecke lata aþ Syndön-
// um/ ecke hlyda Gude/ ecke giöra Id-
// ran og Yþerbeot/ þa vill Gud ✝ ecke
 helld-

// h Aldur læta af sinne Kepsingu / nema
// pad hann af sijne Giæsku giora vill/
// vegna Utvaldra sijna/ þo ei sie marg⸗
// er. Og kiemur þetta ecke so vid þessa
// Bæn/ og ei veyker þetta Guds Fyrer⸗
// heit/ þo hañ straffe oblyden heimsk
// og þverbroten Børn/ med Hungre og
// Hallære og Dauda/ þangad til þau
// giora Idran og Yfirbot.

J Nidurlage þessarar Bænar/ skul⸗
um vier giora Bæn til Gudsmed Agur/
sem stendur j Salomonis Ordskuidum/
30: Capitula / Þar ed hann seiger so.
Drottenn/ Um tuent bid eg þig/ z villda eg
þu veitter mier pad ädur ñ eg dey. Lat
Hiegudadyrkan z Lygarvera langt fra
mier / Gief mier ecke Fatækt / ei helldur
Rijkdom/ Helldur lat mig fa mitt deilldã
Verd/ Ellegar mætte til bera/ad eg af⸗
neite þier/þa eg er mettur/z seige/ Huer
er Drotten? Ellegar eg og verd of fa⸗
tækur/ad eg yrde þa ad stela/ og forgrij⸗
pa mig a mijns Guds Nafne. Gud blez
adur myskune sig yfer oss aumar Skiep⸗
nur / og giefe oss vora Fædu og Atuiñu
til

til Sįps og Sælar/ Amen.

Siøtte Sermon/ eda Predikā.

Vm þa fimtu Bæn.

Fyrergief oss vorar Skulld-er / So sem vier fyrergiefum vorum Skulldunautum.

Þessa Bæn vm Syndaña Fyrergiefn ing þurfum vier daglega ad bidia/ fyrer III. merkelegar Greiner/ sem epterfylgia.
1 Þuiad vier erum aller saman Synd-uger/ ónguum vndan teknum. Barned siñ er a Modurbrioste bad er ecke Saklaust fyrer Gude. Johannes Postule skrifar vm sig og adra Christna og Riettruada/ sem hreinsader voru med Jesu Christi Guds sonar Blode/Ef vier seigum/ad vi er hófum óngua Synd/ þa suykium vier sialfa oss/ og Sanleikuren er þa ecke j oss/ Ja/vier giórum Gud ad Lygara/ og hans Ord er ecke j oss.
2 Þar næst erum vier stadder j hrædde-legum Hæska og Voda/ bæde til Sælar

og Lijfs/nema so sie/ad oss verde Syndernar fyrergiefnar/og adur enn vier faum Syndanna Fyrergiefning: Þar fyrer ligg ur oss hin allra stærsta Naudsyn a þessare Bæn/ huört sem vier erum vakande edr sofande/ eda huad helst vier giörum/ og höfust ad.

3. J þridiu Grein/þa er vor Veykleike og Eymd so stor og þung/ ad ecke er oss mögulegt ad bitala eda borga/eda bæta hina minstu Synd. Þar fyrer þurfum vier aller/einn med ödrum / ad bidia vm Fyrergiefning. Dauid Kongur seiger/ Psalm. 32. Sæll er sa / Huör sa ? Sa sem Rijkur/ Hraustur z Heilbrigdur/eda Vinasterkur er ? Nei/ecke so/ Helldur sa/ huorium Yfertrodslurnar eru fyrergiefnar/ z huors Synder huldar eru/ z hann huorium Drotten tilreiknar ecke Misgiördernar. S. Cyprianus talar so vm þessa Bæn: Med þui ad vier erum nu buner ad bidia vm vort Braud/ þa bidium vier nu þar epter vm Fyrergiefning Syndanna/ so ad sa sem af Gude er mettadur/meige og so lifa j Gude. Gud giefe ad vier lærdum þessa Bæn vel og vandlega/ þui þar liggur oss mykel Makt a.

Þui-

Hulad an heñar/ og nema hun sie med/ pa eru allar hinar adrar Bænernar gagnlausar: Einglarner hurþa ecke ad Biþia þessa Bæn/ þui þeir haþa óngua Synd/ Dioþlarner haþa eckert Gagn aþ heñe/ þui ad þeir haþa eckert Fyrerheit/ ad þr skule Bænheyrder verda. Eñ vier aumar Mañeskiur/ vier þurþum heñar vid/ oss liggur Magten þar a. Vier hóþum Syndena/ huória Einglarner haþa ecke/ vier hóþum Fyrerheited um Fyrergieþningena/ huórt Dioþlarner haþa ecke.

Atta Spurningar þalla hier til/ eda Greiner/ so ad þesse Bæn verde vel og riettelega skilen.

I Huør þyrergieþur Syndernar.

II Huørnen verda þær þyrergieþnar?

III Med huørium Skilmæla þyrergieþast þær?

IIII Verda nockud allar Synder þyrergieþnar?

V Verdur huørtueggia þyrergieþed bæde Sekten/ z so Refsingen?

VI Kann nockud Fyrergieþningen Syndanna ad riuþast?

Fyrer-

VII Fyrergiefast Synndernar, epter Daudann ?

VIII Huort Gagn hofum vier af þess are Bæn/ og huørnen eigum vier med hana riettelega ad fara ?

Fyrsta Grein/ eda Spurning.

Til þssarar Spurningar/ Huør Synndernar kann ad fyrergiefa/ meigum vier Andsuar taka/ af Formala Drottenlegrar Bænar Fader vor/ sem er/ ad Gud Fader og Sonur og Heilagur Ande/ hann er alleina sa sem Synndernar fyrergiefur/ enn eing ein annar. Lijka so sem eingen ma giefa nøckrum kuitta annars Mans Skulld/ utan alleina sa sinn Skulldena a ad heimta/ Nu erum vier alleina Guds Skulldunautar/ t hofum honum j mote syndgad/ þui ad Gude giörum vier j mote alla tijma/ huört helldur vier briotum a mote þeirre fyrre Töflunne/ eda annarre/ j Guds Lögmale/ Þar fyrer er Gud sa alleina sem Synndernar fyrergiefur. Þetta dæmdu Phariseí riett/ þa þr sögdu/ Luc. 5. Cap. Huør kann ad fyrergiefa Synndernar nema Gud alleina ? Enn þad dæmdu þeir rangt/

Rommverska Pava / hvör ed pa / ad ge tekur sier til / ad fyrergiefa Syndernar / þeim ed hañ vill / lifǫndum og Dauðum / þar fyrer er hañ uppmaaladur med þrem ur Koronum / ad hañ þikest Magt hafa a Himnum + a Jördunne og j Hreinsunar Elldenum.

Auñur Grein / eda Spurning.

Hvørium fyrergiefast Syndernar?

Andsuar: OSS Mönnönum

Ef ad vier viliom akta og alijta all an fiölda þeirra Ogudlegu / þa eru þeir faaer (Gud naade) sem fa Fyrergiefning Syndaña. Eñ ef vier alijtum Gudz oseig kanlega Naad + Myskun / þa er Syndaña Fyrergiefning frambođen öllum Mönnum / So þar er eingen undan teken / ad ecke fae Syndaña fyrergiefning / og ecke verde þar um Bænheyrdur / ef hañ bidur af Hiarta / hvört hann er Gydingur eda Griskur / Rijkur eda fatækur / Ungur eda gamall / Kuinna eda Kall / Fry eda Þræll. Þuiad Gudz Fyrerheit um Syndaña fyr ergiefning er almeñelegt / og heyrer öllum Mönnum til / so sem Christur seiger sialf ur /

Jt Mꝫ Christur mætr ecke pyrergiepa S. dernar/ og pad peir, eitudu ad hañ være Gud/ þar hañ strax audsynde med Gud-domlegu Dasemdar Verke/ ad hans Pe-sonꝫ/ Lærdomur og Dasemdar verk være allt Guddomlegt/ Þuiad hñ heilb. igdan giörde olæknanlegan Siukdom/ ecke ne-ma med einusaman Orde:

Nær Guds Ords Þienare til seiger nöckrum Syndanná Fyrergiefning/ huört helldur pad skiedur j heimuglegum Skri-ptarmalum/ edur openberlegre Aflausn Þa giörer hann pad so sem eiñ Þienare ap Gods Alpu/ epter þess Tru og Jatnin gu pyrer Gude/ siñ Aflausnena medtekur. Þar pyrer/ huör hellst jtem vill hapa Ga-gn ap peirre ytre Aflausneñe/ sa skal vera pyrst porlykttur vid Gud/ pyrer sanna og hierta Jdran. Sie hans Jdran og Jat-ning pyrer Gude ecke ap Hiarta/ þa stod-ar Aflausnen hönum eckert/ helldur verd ur su Jatning og Aflausn hönum til þyn gre Fyrerdæmmingar.

Sömuleidis/ þegar vier pyrergiefum huör ödrum jnbyrdis Misgiördernar/ Þa stodar pad eckert/ nema Gud og eirnen py rergiep: vider eins/ peim ed misgiörde:

Þetta ber oss ad merkia/ j mote þe-im Rom-

[illegible]ed aller til män/ Matth[illegible]
Cap. [illegible] ſeiger S. Päll/ Rom. 11.
Cap. Gud hefur alla Men innelukt vnder
er Synde͂ne/ vpp a pad ad han villde myſk
una ſig yfer alla. Item/ ſeiger S. Johā-
nes/ 1. Johñ. 2. Cap. Ef ad vier ſynd-
gum/ þa hofum vier Medalgangaran
hia Fodurnum/ Jeſum Chriſtum ſem ad
er Riettlætur/ og ſa ſame er Forlikun-
en fyrer vorar Synder/ Po ecke alleina vo-
rar/ helldur fyrer alls Heimſins Synder.
Item/ ſkrifar S: Päll ſo til Timotheū/
1. Timoth. 1. Cap. Pad er viſſulega
ſatt/ og eitt dyrmætt verdugt Ord/ ad
Jeſus Chriſtur er komen j Heimen/ til ad
giora Syndugar Saluholpna/ a medal
hvorra jeg er hiñ hellſte/ Eñ jeg hef þar
fyrer Myſkun odlaſt/ ad Jeſus Chriſtus
[illegible] ſia alla Polenm [illegible] mier/
[illegible] Epterdæmis ſem [illegible] munu a
han [illegible] eilijft Lijf [illegible] meigū
vier [illegible]/hvorſu [illegible] ſegr ad er
Guds Nadar, [illegible] Myſk[illegible] komur.

Prjdja S[illegible] Sa[illegible] Iening.

Med

Med hvörium Skilmala / og ... hvilijku Fororde Syrergiefast Syndanar Andsuar.

So sem vier Syrergiefum vorum Skulldunautum.

Þennan Skilmala bliotum vier ad hallda / ef ad vier viliun fa Syrergiefning vorra Synda og Sekta.

1 Fyrst bliotum vier ad giöra eina rietta sanna aluarlega Idran/enn alls Yfervarps og allrar hræsne:

2 Þar næst verdum vier ad hafa eitt aluarlegt ☩ stadfast Asorm / ad lifa sijdan Gudrækelega. Lækninga meistarar hallda/ad þad sie miög hastasamlegt ad fal la aptur j sama Siukdom/ef ad Manne hefur batnad. Myklu hastasamlegra er þa þ/ ad falla aptur j Syndena/wr þui hun er eitt sinn fyrergiefen. Og Chrysostomus seiger/Miög er sa omaklegur heil brigdennar / sem sæker sialfan sig/ vr þui hann er groen/Og overdugur er sa ad hre insast/sem saurgar sig sialfur/vr þui hñ hefur Nadena ... Þessum jafnar S: Petur vid ... ☩ Hunda/2. Pet. 2.

3 Þar næst skulum vier leggia Astunda ... a brodurlega Forlijkun/ vm hvöria

Christ:

Og allar framvegis/ epter Ord
leg Bæn/ og seiger/ Ef þier fyrergiefed
Brædrom peirra Misgiörder/ þa skal
ydar Himneskur Fader og eirnen fyrergiefa
ydur/ Enn ef þier fyrergiefed ecke/ þa
mun og ydar Fader ecke fyrergiefa ydur
ydar Synder. Hier være vel Þörf og N
udsyn/ ad þeir hure vm sinn Hag sem ecki
vilia ödrum fyrergiefa/ Huad giöra þeir
annad/ þa þeir lesa þessa Bæn/ en ad þeir
Bidia og oska sier Guds Reide/ og ad þeir
ra Synder skule alldrei verda þeim fyrer
giefnar. A Slijkt er miög hryggelegt og
hrædelegt/ og þar fyrer liggur Magt a/
ad vier fyrergiefum vorum Naunga/ ella
egar lesum vier þessa Bæn/ ecke nema oss
sialfum til skada/ Lijfs og Sælar/ þar
fyrer seiger sa Heilage Lærefader Chryso
stomus/ Sa Bidur Gud forgiefens vm fyr
ergiefning/ sem ecke forlijkast vid sinn Naunga.
Seneca seiger so/ Þad er agiætt/
ad lata O sampycked koma til af ödrum
til Sætt + Forlijkan af þier.

Fiorda Grein/ eda Spurning.

Fyrergiefast oss allar Synder ?
Vissulega:

M

Ef ad oss fyrergiæfest ecke allar Syn[der]
/ þa er sem eingen være fyrergiæfen/
ein epter/ Þuiad huör ein/og hin al
minsta Synd er makleg eilijfs Dauda:
Hugleidum huörsu ad ein Synd Adams
steypte öllu Mankyne j eilijfa Fyrerdæmin
ing/hefde hun ecke orded fyrergiefen. Hug
leidum Herrans Jesu Christi Embætte/
þad kiener oss/ ad allar Synder fyrergiefst
ast/ Þuiad hann er komen Sæluhialplegt
ad giöra allt þad sem var fortapad. Ef
ad Gud fyrergiefur sumar Synder/enn sum
mar ecke/ þa mun hann annad huört hallda
epter þeim storu Syndum/eda þeim sma/
Hiellde hann epter þeim storu Syndum/ og
fyrergiæfe þær ecke/ Huad stodade oss þa
þo hun fyrergiæfe sma Syndernar: Vill
de hann og so fyrergiefa stor Synderner/
enn hallda sma Syndönum ofyrergiefnum,
Huad Gagn kann Gud Blezadur hafa þar
af? Þetta er ei olijkt/og þa eirn villgie,
fa ödrum kuitta þusund Dale/ edaeitt
Hundrad hundrada/enn reikna þo einn Dal
eda fimmalner/ og krefur þrra miög hard
lega/ Huörrar Skynsemdar kiener þad
So hæfer og ecke/ nie somer Guds Rijk
[d]oms Giæsku og Myskun/ad fyrergiefa
sumar Synder enn ecke sumar. J Epter

itljiugnuñe/ Matth. 18: Cap: vm þann Þienara sem vär skylldugur sijnum Herra hund tiu þusund Pund/ verdur þetta hid sama Bevijsad/ þar Kongurenn seiger til Þienarans / Þu argur Skalkur/ Alla þa Skulld gaf eg þier kuitta/ þa þu badst mig. Hier vppa hlyda þesse tuö gömull Vers.

Larga Dei pietas, veniam non dimidiabit.

Aut nihil aut totum, te lacrymante, dabit.

Meiningen er þesse/ Guds ovmrædelleg Millde og Myskun pyrergiefur þier/ ecke helmingen/ helldur allar þijnar Saker og Synder/ nær ed þu bidur hann med gratande Tarum. Hugleidum þar fyrer/ huad ovmrædelega mijkel ad er Nad og Myskun Guds/ med þui ad han fyrergiefur oss allar vorar Synder/ bæde vpprunna Syndena og allar giöranlegar Synder/ bæde daudlegar og nædarlegar / bæde smær og storar. Og þetta er so asett j Guds Guddomlegu Rade/ ad med þessum hætte vill Gud saman safna sier hier eine christelegre Kirkiu/ og giefa henne eilijft Lijf ẏ Himnanna Rijke: So þarf nu eingen ad vera efasamur eda vantruadur /

C[illegible]n/ ſem ſagde/ Stærre er myn Synd/ enn ad hun meige mier fyrergiefaſt. Helldur ſeigia ſem S: Auguſtinus ſagde/ Þu lygur Cain/ Guds Nád og Myſkun er myklu meire enn Eymd allra Syndugra. Enn þo ſamt hæfer ecke/ ad vier ſyndguſt vppa Guds Nád/ helldur ad vier lætum af Syndönum/ og koſtgiæfum ad lifa ſo Gude lyke/ j Heilagleik og Riettlæte fyrer hönum/ alla Daga:

Fimta Grein/ eda Spurning.

Mun huortueggia fyrergiefaſt/ bæde Synden z Sekten/ Skullden og Refſingen?

Vier hölldum/ ad þad verdur huörtueggia fyrergiefed/ Þuiad/ huad ſtodar oſſ elleg[illegible] j Syndaña Fyrergiefning/ ef ad Refſingen ſkyllde ſamt koma? Þad være ecke olyke/ ſo ſem þa/ ef einhuör fyrergiæfe Þiofnum/ eñ liete ſydan heingia hañ. Chriſtur hefur bitalad fyrer Syndena/ ecke alleinaſta med Hlydneñe Lögmalſins helldur [illegible] ut hañ og ſo ad veita Hlydne j Pyñuñe og vnder Kroſſenum/ ſo ad hañ med þeim hætte/ bæde med Hlydneñe z ſiñe Kuöl og Pyñu bitalade og borgade/ bæde

fyrer Syndena og Syndareñar Straff og
Refsing. Þar fyrer skulum vier full kom-
lega hallda og trua þui/ ad Gud fyrer-
fur ecke alleinasta Syndena/ helldur og
Straff og Refsing Syndareñar.

3. Nu ef einhuør seiger so/ Ef ad Syn-
dareñar Straff verdur fyrergiefed/ Þui
verdum vier þa plagader/ med Sottum
og Siukdomum/ ja og so med Daudan-
um? Er þad ecke Syndareñar Straff?
Er ecke Dauden Laun Syndarañar? Na-
than Spamadur predikar fyrer David
ad Gud hafe burt teked hans Synd/ en
jafnsnart seiger hann/ Suerded skal ecke
vijkia af þijnu Huse æfenlega. Item/
Med þui þu hefur komed Ovinum Drot-
tins til/ med þessarre Synd/ ad lasta hañ/
þa skal sa Sonur sem þier fædest vissu-
lega deyia/ Þar fyrer er so ad skilia merk-
ia/ ad Gud fyrergiefe Syndena/ eñ ecke
Syndareñar Straff og Refsing.

Hier eigum vier vel ad athuga og
merckia/ III. Greiner/ huar fyrer Gud
leggur stundlega Refsing/ Straff og Pla-
gu vppa oss hier j Heime.

1 Gud hañ straffar fullkomlega/ sier-
legar Synder med sierlegum Plagum og
Krossburde/ so sem nu heyrdum vier af

Dæme Davids/og þad giörer hañ oſſ til gooda/ſo ad vier med þeim hætte mætt- um leidaſt til ſañrar Jdranar/ſo ſiñ Da uid ſeiger j Pſalmenum 119: Gott er mi- er, þad Drotten/ad þu lijtelæckader mig. Hañeñ plagar Gud ad hirta og ſtraffa ſijn kiær Börn/ſo þau ſkulu ecke fordæm- aſt med þeſſum Heime/ 1. Cor. 11. Cap.
2 Auñur Grein/huar fyrer Gud legg- ur Kroſſ og Refſing vppa oſſ/er þeſſe/ Ad þar eru enn nu med oſſ Lyterleifar Syndareñar/og ſtor Veykleike/ſem dag- ga lætur ſig j lioſe/ ✝ hlytur med Kroſſe J Morgange ad ſpekiaſt og nidur kiefſ- iaſt/ ſo ad Synden hafe ecke framgang. Þar fyrer ma þeſſe lijkamlegur Kroſſ vel heitaſt eitt Beiſl/ huört ed temur oſſ og leider/ſo vier ſyndgum ecke framar. Sod dan Kroſſ ma vel kallaſt Straff Syndan ſo ſem S: Pall ſeiger/ 1. Cor. 11. Cap. Ef ad vier dæmdum/eda ſtröffþöd- um oſſ ſialfer/ þa hefde Gud ecke þörf ad dæma oſſ. Þar fyrer ſkulum vier ætijd Giöra ſo ſem S. Auguſtinus kienner oſſ/ þar hann ſeiger/ Peccati tu Iudex ſis, non Patronus, þad er/ Þ ſkallt vera Domare Syndar þinnar/ enn forſuára hana ei nie afſaka. So ✝ ſkal þeſſe ſtüd-
lege-

-gur Daude vera oss dagleg Aminning
-n Adams Fall og Synd/og Eymd alls
Manlegs Kyns/og hura vm hvad hrong-
ur og olijdanlegur ad vera mun sa eilijf-
Dauden/med þui ad þesse lijkamlege D-
uden er so sar og beiskur/huar fyrer oss
ber ad innplyta til hans sem Daudan hef-
ur yfervunned/sin er Herran Jesus Christ:
3 J þridia mata vill Gud/m; Kros-
se og Refsingum hafa oss aminta / ad vi
er skulum lata oss leidast þetta syndlegt
Lijf/ i huorju ad ecke er anad en Synden
og Strafs og Refsing Syndanna/ og fa
Girnd til þess ad skilia hier vid/og kom-
ast i þad eilijfa Lijf/ þar vier alldrei gie-
tum syndgad/t alldrei lided nockud Str-
aff eda Refsing Syndanna vegna.

Siotta Grein/eda Spurning.

Kan Syndanna Fyrergiefning ad riufast
eda takast aptur/þegar vier hofum
eitt sinn þeinged hana af Gude?

Fyrst er ad hura vm Gud hans o-
mælanlega Myskun og Fodurleg Fyrerhe
it. Han tekur alldrei aptur sijn Ord/Hell-
dur blijfur þad statt og stadfast sem hann

seiger pyrer. Mun̄ Spamannsins Ezechiel 18. Cap. Ef ad hin̄ Ogudlege snyr sier fra sijnum Syndum/ þa skal han̄ lifa z deyia ecke/ hans Misgiorda skal ecke lein gur minst verda. Þetta er vijst og satt. En̄ ef vier tölum vm þa sem Syndanna Fyrergiefning þa z ödlast af Guds Naad og Giæsku/ þa verdur hun optsinnis ad önguo (þui verr) þuiad Gud er jafnsnart laus vid sijna Lofan/ þegar þu bregdur af þinne Tru og aluarlegre Lofan/ vid Gud / helldur snyr hier fra þui Heilaga sem hier var giefed. Prouerb. 26: Cap. Og fer sem Hunduren sem jetur apt: þad han̄ spyr/og Suijned sem velltur sier apt ur j Skarned þa þad er þueiged/ so sem S. Petur seiger/2. Pet: 2; Cap: Þuiad ef þu hielldur Syndanna Fyrergiefningu samt med soddan̄ mote/ þa være þad ecke an̄ad/ en̄ ad kasta Gimsteinum pyrer Sui-sijn/og vnder Footum sijnum ad troda Je-su Christi Blod. Gud naade/Huad otelian de marger munu hier sialfa sig a Tæler draga/þeir ed meina/ ad Gud mune ecke taka aptur sijna Fyrergiefning/ huörsu il-la sem þeir höndla og breyta/ En̄ þetta er ecke so. Gud mæler berlega pyrer Mun̄

Spaman̄ sins/ Ezech. 18. Cap: Sie so ad hinn Riettlaate snyr sier fra sijnu Riettlæte/og breyter jlla/og lifer epter øllū Suiuirdingum sem hiñ Ogudlege giører skyllde hañ lifa? Nei/ allt hans Riettlæte sem hañ hefur ædur giørt/ skal ecke j Miñe leggiast/ helldur skal hañ deyia j sijnum Misgiørningum og Syndum. Og hafe þeir slyks Doms ad vænta/ siñ ædur hafa Riettferduglega lifad/ hvad mun þa skie hina sem Ogudlega hafa lifad/ þo ad þeim verde/ af Nad & Myskun Guds Syndernar vm siñ Fyrergiefnar ef þeir falla j þær aptur? Vm þañ Opacklæta Þion/ sem j Gudspiallenu stendur/ Matth. 18. Cap. talar so S. Cyprianus, Af þui hañ villde ecke Myskun veita sijnum Samþion/ þa misste hañ þa Nad sem Gud hafde ædur veitt hønum. Og Christur seiger/ Eins skal miñ Himneskur Fader giøra vid ydur/ ef þier fyrer giefed ecke.

Hier mætte einhuør seigia so / Huør ma þa verda holpen? Þa være betra ad vera ecke skyrdur fyrre eñ j mote Daudanum/ þa Madur gietur ecke leingur syndgad.

 gad

gad. Nei/ ecke so/ Vier eigum ad giöra Greinarmun a mille daudlegra Synda/ næduglegra. Daudlegar Synder eru þær/ sem Madur dryger j mote Guds Logmale og Bodordum/ vijs virande og viliande/ þær Synder vtreka Heilagan Anda/ og þær eru verdar eilijfs Dauda/og þær riuþa Syndaña Fyrergiefning ædur medtekna/nema Madur snue sier fra þeim/ og þae Fyrergiefning/fyrer Medalgangaran Jesum Christum. Adrar Synder kallast Venialia Peccata, næduglegar Synder/ [illegible] margfalldlegur Holldsins Vyklei ke/Huöriar Synder j sialfum sier eru vijst Dauda verdar. En Gud vor Himneskur Fader/ lætur sem hañ siae þær ecke/hefur Polenmæde vid oss/ reiknar oss þær ecke til/ af þui ad vier verdum þeim ecke [illegible] þycker/ helldr stöndū vier þm j mote med riettre Tru. Þessar Synder vtreka ecke jafnstart Heilagan Anda/ og þær riufa ecke Syndaña Fyrergiefnig. Þetta eru þær Synder / vm huörra Fyrergiefning aller Heilager Bidia j tækelegan Tijma/ so sem þar stendur/Psalm. 32. Vm þessar Synder talar og David j Psalm. 130. Drottin/ef ad þu villt giæta ad Syndön vm/ Huör fær þa stadest fyrer þier.

Siö

Sjötta Grein/eda Spurning

Kañ nockur ad ƒa Syndaña Fyrergiefning epter þetta lidid Lijf?

J öngvan mæta. Þviad hier j Heime misser Madur eilijft Lijf/ellegar ƒær þad. Ja/ j hvörn mæta sem Madur ƒer af þessum Heime/so rijs hañ vpp aptr/ Þetta meinar Salomon þar hañ seiger/ Ecclesiast. 11: Cap. J hvöria ætt sem Tried ƒellur/sie þad j sudur edur nordur/þar liggur þad. Þeñan Lærdom skulum vier vel merkia/og trua ecke Lærdome Papista/sem so kieña/ad Synder ƒyrergiefest j Hreinsunar ellde; Hvör Lærdomur ad stendur j mote allre Heilagre Ritningu/og giörer vorar Samviskur ovissar + efasamar vm vora Sæluhiálp/S[...] Lærdomur er Herrans Christi Blode + h[...] Forþienan til Minkunar/ og verkar Arhyggiuleyse j Mañaña Hiörtum. Ecke sagde Christr til Ræningians a Krossenum [...] þijnar Synder skulu hier verda ƒyrergiefnar j Hreinsunar Ellde/þar hlytur þu ad pijnast ƒyrst/og verda sijdan leystur þadan/med Aulmösum/Sælumessum/S[...]latijdum/Aflats Briefum/og ödrum [...]

lijkum goodum Verkum: Helldr. sagde han/ J Dag skalltu vera med mier j Paradijs. J Openberan Johañis lesum vier/ 14. Cap. Ad ein Rödd af Himnum sagde. Sæler eru þeir Daudu sem deyia j Drottne/ Nær/ AMODO, þad er strax/ jafnsnart sem Sal + Lijkame adskiliast. Þessu skulum vier trua / eñ ecke vppdicktudum Lærdome Papista vm Pra Hreinsunar elld. Og er þesse Lærdomur miög hugganarsamur fyrer oss/ þa vier skulū afleggia þetta auma og stundlega Lijf/ Ad vier vitum og erum vısser þar vppa/ ad vier munum verda sæler + Saluhólpner/ fyrer vorn Drotten og Herra Jesum Christum.

Attunda Grein/ eda Spurning

Huørt Gagn hofum vier af þessare Bæn ?

1 Fyrst skal þesse Bæn vera oss og j vorum Hiórtum ein fullkomleg Stadfesting vppa fyrergiefning allra vorra Synda/ Einkannlega af þui/ ad Gud hefur hana allujda j Heilagre Ritningu nogleg stadfest/ med so mórgum Fyrerheitum og Epterdæmum/ og sijnum Sacrament

ʃo. Þar ꝥyrer meigum vier ꝥullkomlega
reida oſſ þar vppa.
2 I voru Daglegu Bænaakalle til Gu
ds/ þar vier gietum vorra Sküllda/ þa
medkieñum vier j þeſſare Bæn/oſſ ad ve
ra ſo ſynduga + ſeka/ ad vier alldrei kuñ
um ad Bitala þar ꝥyrer: Vier Bidium og
hier/ad Gud læte oſſ ecke ꝥalla j Synder
nar/leynelega nie ópenBerlega. Vier þóck
um og Gude/ꝥyrer þañ Skilning ſem hñ
heꝥur oſſ gieꝥed/vm Syndaña Fyrergieꝥ
ning/ og þa Huggun ſem vier höꝥum j
hans Guddomlegum Ordum + Fyrerhei
tum/vm Syndaña Fyrergieꝥning.
3 I vorum Liꝥnade og óllu voru At
hæꝥe og Framꝥerde ſkulum vier kappko
ſta ad ganga j Guds Auglite Heilaglega
og riettꝥerduglega/ſo mijked ſem mógule
gt er/j þeſſum Holldſins Veykleika/ Og
vita/ad eckert gott er j Þſſum Heime ꝥull
komlegt hia oſſ/nema Synden. Þui ſkul
um vier aluarlega hyxa vm þad/ þegar
vier höꝥum Beded vm Fyrergieꝥning Syn
daña/ ad ꝥalla ecke aptur j Syndernar ſo
ſem Chriſtur og aminte þañ kranka/ſem
38. ar haꝥde leiged a ſiñe Sottar ſæng/
þa hañ ꝥañ hañ þar epter a j Muſterenu
Þa ſagde hann ſo til hans/ Nu ertu he
Bri

Eigdur orden/sia þu nu til ad þu syndgar ecke optar/ so ad þig hende ecke annad verra: Eins seiger Gud Dagl-ga til vor/ þa vier høþum þeinged Syndanna Fyrergiefning/ Far i fride/og syndga ecke framar meir: Vier skulum og einnen Myskunsamlega og af Hiarta fyrergiefa þeim sem oss hafa a mote giört/ og gleyma ecke þeim stranga Skilmala/ sem þar er vid lagdur/ef vier fyrergiefum ecke: Lijka einnen skulum vier minast ad syndga ecke upp a Guds Naad og Myskunseme/ þuiad þ er hasskasamlegt og hrædelegt.

4. Avorre Sottarsæng/og Daudastund/ þa skulum vier hafa Glede af þessare Bæn/ Ad nu førum vier og komum þangad sem vier alldrei kunnum ad syndga/ og huar vier alldrei þurfum ad lesa þessa Bæn/ fyrergief/ fyrergief/ og alldrei ad ottast Straff nie Refsing Syndanna. Vier skulum þa med fullu trunadar Trauste til omælanlegrar Guds Myskunar grijpa til þessara ...ænar/ og fadma hana upp ad oss/ lijka so sem skrifad er/ ad sa Lærefader Thomas Aquinas giört hafe/ vid Bibliuna/ huöria hañ tok sier i Fadm/ a sinne Daudastundu/ og sagde/ Jeg ...e þui øllu sem skrifad stendur i þessare

Bod. So skulum vier og lijka, diarflega og af ollu hiarta seigia a vorre Dauda stundu / Jeg true Fyrergiefning Synd-anna / Jeg true Holldsins Vpprisu / og Eilijft Lijf. Pad giefe oss ollum Gud vor Himneskur Fader/fyrer vorn Drott-en Jesum Christum / Amen.

Siøunde Sermon/eda Predika

Vm þa siøttu Bæn.

Og leid oss ecke j Freistne.

Tuær myklar og merkelegar Greinir hôfum vier þar til/ ad bidia daglega þessa Bæn.

Þuiad vier erum alla Daga og Tij-ma Freistingonum vndergiefner / Allorei er þad/ad einhuorjar Freistingar striþe ecke a oss. Þuiad enn þo ad vier hôfum fe-ngid Syndanna fyrergiefning/ og erum komner j Vinattu vid Gud/fyrer sanna Jdran/ þa erum vier þo ecke strax so sem i Himerijke/so vier þurfum ecke þar ad o-[illegible]/eda so sem allar vorar Prááter, v[illegible]

ent-adar. og vte / Vier erum enn nu vier i Heime/j bland vorra Ovina/sem oss slaa og pijna / og vm oss sitia a allar sijdur. Oss ber alijka so sem Herranum Christo/Strax hañ var skijrdur / þa var hañ, hafdur j Eydemørkena / so hann skyllde freistast/ Eins lijka þa er hvør Madur hier j Heime marghattodum Freistingum vndergiefenn/ sa sem christelega og Gudlega vill lifa.

Vorer Ovíner eru marger/megtuger/grimmer/ diarfer og skamast sijn alldrei/ So sem vier lesum/ad Diøfullen skãmadest sijn þess ecke ad freista sialfs Guds sonar. Þar j mote þa erum vier storlega veyker og vanmattuger/ og þar med ath ygalauser/ So ad af vorum eigenlegum Vilia og Mætte/erum vier bæde later og Hodugleger/ ad standa j mote Diøful[s] Freistingum og Araasum/ og elldlegum Skeytum. Þegar vier Berum nu allt þetta samen/ og yfervegum þad/ þa siaum vier/ hvørsu stora og mykla Naudsyn vier høfum til ad lesa þessa Bæn dagl[ega] Dags/ og ad hyza aluarlega vm þad sem S. Pall seiger/ 1. Cor. 10: Cap. Hvør sem stendur/ siae hann so til ad hann ecke falle.

Enn vppa þad vær mættum þui betur ſkilia þeſſa Bæn / þa vil jeg j ſtuttu Male framſetia III. Spurningar.

I Quad er Freiſtnen/ eda Freiſtingen?

II Querſu marghættodum Freiſtingum erum vier vnder gieſner?

III QuørraRæda ſkulum vier leita/til ad ſtanda j mote Freiſtingenum/ og yfervinna þær?

Fyrſta Grein/ eda Spurning.

Quad er Freiſtingen?

Ad freiſta annars / þad er ad reyna hann/med einhuőriu þui ſem hőnum er ovitanda/ſo hañ fae þar af añad huőrt Gagn eda Skada. Og vnder þa Grein kallaſt Freiſtne j þeſſare Bæn/ huad ſem hellſt þad er/ med huőriu vier verdum fra ynder og freiſtader/ til þeſſ ad falla fra Gude/Ellegar huad ſem hellſt ad er j mite vorre Sæluhialp/ eda hana hindrar j nőckurn mata. Ad verda jñleiddur j Freiſtne/þad kallaſt ad verda ſo flæktur t ac netiadur j Diőfulſins Nete/ad Madur ve it ei huőrnen hañ kann ad komaſt þadan

 apter

gntur/ Helld ur & hann j ſtoram Voda og Haſka/ Þa [illegible] ad hægt er ad koma ſier j Sióru eda Net Dióſulſins/ enn ad komaſt j burtu aptr/ þad er ecke ſo hægt. Þetta ſkiedur ſo/ Þegar Gud tekur fra oſſ ſijna Verndarhónd/ & lætur oſſ rada ſial fa/ þa leider oſſ vor Syndum ſpillta Náttwra j alla Olucku. Strax kiemur Sathan þar ad / og giórer Samtók vid vort Holld og Blod/ og fær hann j fylge med ſier: Heimur þeſſe hialpar eirnen til/ med ſijnum Vellyſtingum / Tilteygingum og jllum Eptterdæmum: Þegar þſſer þrijr hallda ſo eitt/ & hafa ſamtók a mote oſſ/ Huad mun þa af verdanad enn þ/ vier hliotum ad falla/ nema Gud hialpe oſſ mz ſierlegum hætte. Þar fyrer er hin meſta Naudſyn/ ad vier oaflætanlega hroopum til Gudz & ſeigium/ Oh Himneſke Fader/ Lat oſſ ecke meir da framar freiſtaſt/ enn oſſ er mógulegt ad lijda:

Matth. 4. Cap: ſtendur oſſ til Huggunar ſkrifad/ vm þad Strijd Chriſtur atte vid Andſkotan/ J huórin hann fieck Sigur/ og yfervañ hañ/ og liet hañ fiña ſijna Magt/ og huórs hañ ſkyllde vænta a honum. Þo ſamt ſkamaſt ſa Andſkote

/ alldrei lifer han nie latur ap ... pr... Herra Christinu / pad reyna dagslega Herrans Christi Limer / a medal huör ... a vier i so erum / Lof sie Gude. Af þessu meigum vier nu audvelldlega skilia / huört iar Freistingar þær eru / sem vier i þessare Bæn bidium ad Gud lœte oss ecke j falla / Pad eru þessar / sem hindra vora Sæluhialp / i standa j mote Guds Dyrd i Heidre. En hinar adrar Freistingar sem Gude eru til Dyrdar / i oss til Sæluhialpar / þær viliu vier giarna lijda / Þuiad Ender þeirra Freistinga er Sigurvinningen / Huar um S. Augustinus talar / so seigande. Freistingen giörer oss gagn / Enginn þecker sialfan sig / nema han freistest / Engen verdur koronadr nema hn fae Sigur / Eingen fær Sigur nema han beriest / Einngen berst nema han hafe sier Ovin i Motstandara. Og j ödrum stad seiger Augustinus so. Si nulla Tentatio, jam nulla Oratio. Pad er / Huar einge er Freistingen / þar kan ei helldur ad vera alvarleg Bæn.

Fiorda Grein / eda Spurning.

Huorsu margfolldum Freistingum vier sieum undergiefner ?

 A medan

A medan vier lifum hier j
um vier ymislags Freistingum vnder-
er/ o allrei linꝛer. Gud freistar vor/Hol
ded freistar vor/ Heimuren freistar vor/
Syneleger hluter freista vor/og Andskot-
en freistar vor.

Vm Guds Freistingar.

Priggia handa Meñ eru þad/hvör-
ra Gud freistar.

1. Þeir sem eru algiörder (so myked
sem mögulegt er Mannlegum Veykleika)
þeir freistast af Gude/vppa þad ad þeir
ra Algiörleikur verde kuñur og openber/
og ad sem flester epterfylge þeirra Ept-
erdæmum: Su mykla Tru og Hlydne A-
brahams kunne ecke ad verda opinberlig/
hefde Gud ecke freistad hans/ og bifalad
hönum ad lyfslata sinn allra kiærasta ein-
ka Son Isaach/ vppa hvörn öll Guds
Fyr[illegible]heit hlyddu/ bæde vm margfalldan
han[illegible] [illegible]dis/ og annad fleira. Vel visse
Gud hans Tru adur/ Eñ hañ villde set-
ja oss hañ [illegible] fyrermyndar og Epterd[illegible]
mis/ [illegible] [illegible] Hlydne sem vier skyllduger er
um Gude ad syna/fyrer hvörꝛo skullo vi-
er eigum ad yfer[illegible]iefa bæde [illegible] og allt
[illegible]nad/ ja Lu[illegible] Blod/ef þörf krefur:
J sama mata var Job freistadur/ so ad
hañ

ann skallde vera oss Epterdæme Þolen-
mæðennar j öllum Morgangs Raunum/
Lijka Tobias/og marger adrer Heilager/
Og j þennan mæta preistast marger goode
er christner Menn a þessum Deige.
2 Þeirra Ofullkomnu og Oalgiö
preistar Gud/Vppa þad/ad þeirra
leike skule verda kunnugur bæde þeim
um og ödrum/ og ad þeir skule læ
þeckia sig. Þesse Freistne kallast T
tio Probationis, þad er/ Reynsle
Reynslu Freisting. Þessa Freisting
vier ecke bidia Gud ad taka pra
dur oska hennar/og hallda þ
3 (so sem S: Jacob seiger/ i
ar vier pauum soddan Freistin
dar

3 Þeirra Ogudlegu og hard uņ.
lætur Gud freistad verda / sem ecke vi
hlyda Guds Ordum og Aminningum/
lætur þa falla j forhert ✝ ... dynack
...inne/epter sijnum riettferdugum ... og/
...etur þa fa Laun epter sijnum Tilverk
...,/ so sem Dæme Pharaonis/ J...de/
...sni og annara þuilijkra Ogudlegra
... oss: Þessa Freisting bifalar Gud
...num a ad leggia / og odrum Kier
...ar grimdar Reide/ epter sijnum Ri
... Dome:
...m Hollдsins Freistingar.
...Tent ...or og Freistare kallast
... er/vort Hollд ✝ Blod/þad
...kar oss til ad girnast iafnan
...d sie

vit[illegible]. F[illegible]er soddan Freistingu j b[illegible]m vier Gud j þessare Bæn ad van[illegible] oss/ og þar liggur oss Magt a.

Vm Heimsins Freistingar.

Heimuren lætur oss ecke hlutlausa/ hann kiemur oss til stundum ad freista Guds/og misbrwka hans Goodgirnd/Riett læte og Langlundargied. Stundum freistar Heimuren vor med þui/ad hann giefur Hneyxlaner og margvijsleg Tilefne til ad syndga/med sijnum Hiegoma. Nær vier siaum eda heyrum vond Epterdæme og jlla Breytne annara/og þad lijdst ostrafft ad/orefst/þar af vppvekiast adrer til ad giøra jlla: Stundum freistũst vier af vorum Vinum/stundum af Ovinum/Stundum med Lærdome/stundum med Hræsne/ Stundum med jllum Rædum/ stundum med Hardindũ/og Hootõnum/ huör ka j öll þau Brögd vpp ad telia/ sem Heimsins Syner hafa?

Freistingar ymislegra ꝛ adskilianlegra Hluta.

Vier höfum allstadar/ꝛ a allar sijdur Orsök og Tilefne/ ad falla j Freistne/ af hinũ ꝛ ödrum adskilianlegũ hlutum. Ef vier lijtum a bak aptur/ þa eru þar

 vond

voc ar vmlidnar Synder/og ma[illegible] [illegible]
Yfertrodi ır/sem preiſta vor/þer vier hó-
fum giórt þad Gud bañar/eñ lated [illegible]ad
ogiórt sem hañ hefur Boded. Lijtum v[illegible]ier
praiñ fyrer oſſ/þa er þar Dauden + Gu-
ds Domur. Ef vier ſkodum ſialfa oſſ/ +
huad med oſſ er ſialfum/ þa er þar ein
vond Samuiſka: Ef lijtum vier vpp j
Himneñ/þa er þar ſu Heilaga Þrenning
huória vier hófum ſtygt og modgad/Lij
tum vier nidur og ofan fyrer oſſ/ þa er
þar Dióflullen og Heluijte/sem vier hófū
forþient. Ef vier lijtum til hægre Hand-
ar/þa er þar Rijkedæme/Magt og Met
ord/gooder Dagar/Heidur og Metnadur
og allt annad þuílijkt sem oſſ vill qvetia
og veida. Ef lijtum vier til vinſtre Hand
ar/þa er þar Hæſke og Vode/Ofſokner/
Eymd/Fatækt/Fyrerlitning/og allſkyns
Neyd og Motgangur. Ef vier lijtum j
kringū oſſ/þa er þar Heimuren + Dióƒull
eñ/med óllum ſijnum Hreckium/Suikū/
Pielum/Slægdum/og illum Epterdæm
um. Auguſtinus ſeiger/ad Heimuren ha-
fe tuo Herflocka/ ad ſtorma og ſtrijda a
Ch. iſti Riddara/añar fer med blijdū Ord
um og ſmiadur Mælum/añar med Ogn.
o[illegible]Hootan/ Mundus blanditur vt deci-
piat,

p... tekeet vi frangat: Heimuren er bly... u til ad suykia / Penn strangu og striydur ... han vill skielsa. Wid slyku er ad sia / Hui liggur stor Magt a / ad huor christen Madur sie stódugur og stadsadur j slykum Freistingum / huiad hier liggur vid annad huort vor eilijf Glótun / eda eilijf Saalu hialp:

Um Dieffulsins Freistingar.

Þesse Freistare lætur alldrei af / og linner alldrei ad plaga oss. Takest hónum ecke ein Freisting / jafnsnart er han til reidu med adra. S. Augustinus jafnar hónum vid eirn Mordbreñara / sem selur Elldeñ og lætur ecke sia hañ / fyrr eñ hañ hefur kueikt hañ allstadar. Hañ jafnar og Dióflenum vid eirn Veidemann sem fyrst lockar j Neted og Snóruna þad sem hañ vill sijdan sla j Hel. Nu þo ad þesse Ovinur freiste vor / og alla tijma / oafláts ... anlega / þa hefur hañ þo fierdeilis tijma til þess / a huórium hans Vijs Vane er til ad freista Mañsins.

1 Þegar Mañe geingur vel / hefur þad hañ vill / þa er ... langt j burtu / helldur er hañ ... somar sig ecke / giefur Orsók til hinna og annarra Synda

… vier erum hellst tilhneigder … -
-inne. Vier lesum j … Bok … j
… Vitas Patrum, ad S. Macharius -
… Madur / hann sa eitt sinn Diöful … -
… ga fram hia / hladen med allskyns
Baukka og Flöskur / Sa Heilage Ereni -
… spurde hann ad / Hvört þer þu hinn Vom.
… hinn svarade / Gustum fero Fratribus,
Fader / Jeg gief Brædrum allra handa
ad sriacka / lijke þeim ecke eitt / þa gief
… þeim annad / epter þui sem þeirra Nat -
… ra er þa hellst hneigd til adskilianlegs -
ra Synda / ꝛc. Sumra freistar hann
med Rijkdome / til ad forlijta þa aumu
og Fatæku / sem hann giörde vid þann Rijs
ka mann: Sumra freistar hann med Stuld
og Agirnd / so sem hann giörde vid Giesi
þienara Helisei / 4. Reg: 5. Cap. Sus
mra freistar hann med Heilsu og Hraustleik …
… eir falle j Holldlegt Athugaleysi …
freistar hann med Losta semd og
… ngu / sem hann giörde vid Jsr … el …
Sumra freistar hann med Magt
… Heims / til Offdirfdar og
… / so sem hann freistade Davids
… ig j mote Gude / ꝛ tal
… mra freistar hann m Hat -
… Manndraps / sem hann giör -
de vid

d ... Ma... ... milig...
f ... þegar Manne geingur vel/og þess
t. bad hañ vill.
2 Eñ gange Manne jlla/og sie Ve-
gangur a Ferdum/þa Forsomar Dio-
en sig ecke/helldur Freistar hann og ...
vid a allar sijdur ad Fella oss j Syndena.
Med Krosse og Motgange leitar hann
vid ad koma oss til Moglunar og Othol
enmæde. J Farækteñe til ad liuga v stela.
J Ofsokneñe til ad afneita Gude v hans
Orde. Snógt ad seigia/eingen Madur
kañ ad skynia/eñ sijdur Fra ad skyra And
skotans Vielum og Slægdum/sem hann
hefur ad leida og Fella oss j Freistner
3 A Dandäs Stundu v Tijma For-
mar Dioffullen sig sijdst/Helldur leitar hñ
vid ad hefna sijn/og vtrietta. þad hönum
þiker sier hafe ædur ecke so Fullkomlega
tekest/Þar hefur hñ allar ærar vte a Bor-
de Bord/huórnen hañ kuñe ad koma oss
til Efasemdar og örvilnunar: Hann lüer
þa ecke ad setia Fram m Fyrer oss þessar
Freistingar/huad epter annad. Fyrst ...
hans Mynd og ognarlega Lijking/huóra-
su grimlegur og hrædelegur hañ sie/og ...
skytur slijkum Hurónum j Manzins ...
ta/Pad vill gang... ... ...

[illegible]arta [illegible] [illegible]mdur [illegible] og
L[illegible]f skil[illegible]ast ad. Þeir leggia þ[illegible] a
Golf og j Gr[illegible]/ þeir gera þig ti[illegible] fa
[illegible]g ausa þig Molldu/ Þeir gan[illegible] ea
og skipta glader Aude og Arfe/ i stun
doum þeir sem þu sijdst villder: Hafer þu
giört nöckud gott/ þui verdur fullsnart
gleymt. Enn hafer þu forsied þig j nöck-
ru/ þ verdur ecke j lægd lagt. Vilie þetta
ecke hialpa/ þa kiemur Freistaren med
gloande Pijlur/ og skytur þeim jnn j þitt
Hiarta/ ad þu skuler efa þijna Vtualning
og hugsa so/ Þu ert ecke vtvalen/ J öng-
uan mata hefur Gud þig vtualed/ Huiad
marger eru kallader en fæer vtualder/ m[illegible]
þeim ertu ecke/ Gud þecker þig ecke/ ecke
hirder hann vm þig/ þad finnur þu nu sial
fur j þinne Eymd og Pijnu og Daudans
Neyd: Þijnar Synder eru meire og fleire/
stærre og þyngre enn ad þær meige verda
fyrergefnar.

Med þessum og ödrum þuilijkum
Freistingum plagar Diöfullen margra ad
freista a þeirra Sottarsæng. Og er sa
sæll sem hann kann j mote ad standa/ + yf
eruinna þessar og adrar Aræser/ og elldz-
leg[illegible] Pijlur hins vonda vt ad slöckua.
Hu[illegible] Rad eru þar til? Þau Gud giefur
enn

...ngei om...

...a Grein / eda Spur...

...ør eru þau Remedia og Rꝏd/ huar ...
ier skulum leita/ til ad standa j mote
slijkum Freist... ...m z ... yfer
vinna þær ?

Þau eru sierdeilis og einkum V.

1 Fyrst er TRVen/ Hun hlytur ad ...ra vndan/ ... vera so sem Hershöfdinge fremst j F... ...u/ j mote Diöflenum og ... Armꝏsum og Freistingum/ ef ad vier ... um fa Sigur og falla ecke. Huiad so skrifar Postulen 1. Johā. 5. Cap. TRuen er sa Sigur/ sem Heimen yfervinnur: Med Truñe byriar oss ad storma og strydda a Diöfulsins Vielar og Slægder/ og taka fra hönum hans Vopn og Verier/ sem hañ hefur j oss sialfum/ a huor hañ mest treyster: Huör eru þau? Þad er vort eiged Holld og Blod/ Vor Skilningur/ Vijsdomur/ Vilie/ vorar Huganer/ og ... þad Hollde og Blode fylger/ og ... med sier. Hier hlytur þu ad byria Þar ... daga ... sialfum þier/ og beriast fyrst vid þitt eiged Holld/ þuinga þad og leggia

Gud[illegible] [illegible] þa
ad Yfvervin[illegible] / [illegible] er einginn von
nu yfvervinna Dioffulen. Yfvervin[illegible]
[illegible] hans Gkning / hyna [illegible] Synſemi /
at hana verda TRVnne hlydna. Læro
[illegible]ett ad þeckia þennan Heim / og huad hun
ber j Skillde / ſem er allt illt / enn eckert
gott. Vendu þig vid / ad ſtanda + ſtrijda
a mote Holldſins Vilia og Girndum / og
læta þær ecke ræda / og hyra jafnan vm
þau Ord S. Pals ſem þar ſtanda / Ef
þier lifed epter Holldenu / þa munu þi-
er deyia.

2 Annad og hid beſta Rad j mote all-
ra handa Freiſtingum / þa er Bæn + Akall
til Guds / Ad þu þyrer Gude jater og mz
kieinner og klager / þiolda og Makt þinna
Ovina / og lijka þin Vanmætt og Veyk-
leika / ſlijkum Ovinum j mote ad ſtanda /
+ bidier vm Hialp og Hialſtod / So hafa
alla Daga giört Guds Heilager / þa mun
Gud ſannlega bænheyra þig og hialpa
þier. Þui ſeiger ſo Auguſtinus / Deus te
certantem ſpectat, deficientem ſublevat,
vincentem coronat, þad er. Gud lijtur a
þann ſem ſtrijder / hun ſtyrker þann ſem van
megnaſt / og koronar þann ſem Sigur-
en vinnur.

Þridia

[illegible] da Jdiulesfis Bod[illegible]
[illegible] vier allan vorn Alldr a[illegible]
[illegible] da j mote D[illegible] özulsins. Freistn[illegible]
[illegible] giöra [illegible] Sama Frid o[illegible]
[illegible] vid han / helldur breyta vid J[illegible]
[illegible] r/so sem S. [illegible]eronymus seig[illegible]
[illegible] us est hostis, interfice, Yfervi[illegible]
og [illegible] vel þinn Ovin/a medan hann er li[illegible]
tell/so hann fae ecke Valld og Magt y[illegible]
þier med sine Jllsku: Vort Lyferne hi[illegible]
j Heime/er ecker annad en Militia, Stryt
Ofrid[illegible] og standande Baratta/ seiger sa
sæle J[illegible]b[illegible] Þar fyr[illegible] hliotum vier ad tem[illegible]
ia vor[illegible] [illegible]ld og [illegible] lod/ lata ecke Holld[illegible]
sins Girnder hafa sinn Framgang/ helldu[illegible]
nidur þryckia þær og kiæfa þær. Enn þa[illegible]
heyrer margt til/sem er/Guds Otte/Gu[illegible]
ds Ords jdugleg Astundan og Lesningur/
Þar heyrer til Sparneytne/ good Astund[illegible]
an j sierhuörtu Kalle og Embætte/ Þar
heyrer til/ ad flyia og fordast Orsök og [illegible]
Tilefni Syndanna/ Vardveit þijn Skilni[illegible]
gar [illegible]t/ [illegible] ecke Eyru þijn til ad heyra
Jll[illegible] og ei helldur Augu þijn til ad i[illegible]
ta a pad sem þu matt ecke girnast/ seig[illegible]
sa Lærefader Gregorius. Hve[illegible]a vm
Sköm sem epter kiemur/ þegar Me[illegible]
giegnu sijn fallen og fangen vnder [illegible]

...er. Um Ulyssem ...
...um byrer Troiuberg/ ...
...a lo/ Ad hañ hafe lated ...
...a sier og synum Lagsmõñ ...
...de brañ hia þeim Haþbrun...
...ar Syrene/ so þær skyllou ecke ...
...g sutzkia med synum sætleiks ...
...likt er þörf vier giördum/ ad ... vy
Augu og Eyrn/og hafa vora Lidu ....
...inu j taume/ so ad Diöfullen pac oss
ecke sviked/eda þesse ille Heimur.
5 Vier skulum og lijka eirnen giefa
gaum ad añarra Eptterdæmum/ ... hugs
ga oss vid þau/og vita vissilega/ad Sig
...en er oss vijs/ef vier Kallmañ ega strij
...m/ Abraham var freistadur/og Dyrds
arlega freistadur: Jacob glijmde vid Ein
gelen/og fieck Sigur/ Joseph leid storar
Freistingar/og var þess stadfastare/Lijka
eirnen Moyses/ David/ S. Petur og ad
...er fleire/ Og eñ þad meira er/ Sialfur
...lausnaren Jesus Christur var freistadur
...ka sem vier/þo an Syndar/ Hebre. 5.
...ap: Ef vier vilium fera san an hans
...eistingar vid vorar/ þa eru þær hia
...m Freistingum ei annad enn Ludus &
...bra Certaminis, seiger Ambrosius/
...er/ Leikur og Barnaspil. Aptur
...

...er han/
ur ... ...ꝛdeꝛ... ad ...
ha og ... ...stradur/ enn vier erum ...
um/ ... ...varar. Hurum vm Sta...
Forljka ...n freistast/ þa var þad ein Ey...
visting ... medal oarga Dyra ... skynlau...
Dum pa.../ En vier freistunst heima hia ...
rum Goodum Vinum/ aþ hugrum ...
vors Hialp og Huggun eþ aliggur. Ha...
freistadest j heila xl. Daga/ ja alla sijn...
Lijfs Tijd/ En vorar Freistingar kunn...
traudlega so lenge ad vara: Item/ Ho...
Freistingar haþa vered myklu stærre mei...
ꝛ þyngre en vorar kuña nockurn tijma ...
verda/ Ad sijdustu/ eþ vier hurum vm...
ꝛr Sök og Eþne var til hans Freisting...
þa liet hun freista sijn vorra vegna/ V...
þad ad vier skylldum ecke til grunns g...
ga og fordiarþast j Freistingonum/ h...
ur þa Sigurenn/ og meiga seigia med ...
Pale/ Loþ og Dyrd sie Gude/ sem o...
þur Sigurenn gieþed/ fyrer Jesum Ch...
um vorn Drotten og Herra/ Amen.

Attunde Sermon/ eda Pre...

Vm þa sieundu Bænena.

Stor Magt liggur oss ... Bidia a Bœn/fyrer III: Naudsynia Saker.

Fyrst er pad Jlla og vonda/ miög ...ked og margfallt sem yfer oss hang... i Heime þessum. Huiad po so sie ad ...ier hönum Syndaña Fyrergiefning/ og ...ier yfervinnum margusslegar Freistaner ...a kiemur po Freistaren jafnan aptur/ og ...yner til/ pa a eirn veg/ ef hönum ecke ...a aññan/ og pessu linner ecke a medan ...r lifum i Hollde þessu/ So vier meig med riettu seigia/ med David/ Multa ...ella Peccatoris; pad er/ Margar eru ...gur hins Ogudlega (ia lijka vel hins ...dyrœdda) Enn huör hann vonar a ...tteñ/ hann mun Myskunsemenn um... gia/ Psalm. 32.

Par næst pa er vor eigen Veykleike ...styrkur miög mykell/ so vier hlotum ...ta pad og medganga seigande. Sem ...lmenum stendur/ Vor eigen Mattur ...kañ/ allur er hñ faren/ Vor Viska/ ...mur/ Sterkleikur/ Vinafiölde/ og ...ellst fleira p er/ sem vier stoolu... p kañ ecke ad taka fra oss ein ... ...ydvert

hverk/eda minsta Ruilla/ Eñ Gud vor Himneskur Fader hann getur giört pad allt saman.

3 Þar næst bidiũ vier þessa Bæn þar pyrer / ap þui ad j þessum Heime kañ eckert jllt ad koma yþer oss/nema Gud leype þad og loþe/ Þar pyrer þurþum vier ad Bidia hañ/ad burt taka þad Jlla/og lina þui. Spamadurenn Amos seiger/ Sie nockud Jllt/ nockur Plaga eda Olucka j nockrum stad/þa giörer Gud hana. Þad er/ Syndareñar Straþþ og Reþsing/kiemur ætijd epter Guds Vilia. Hann alleina gietur snued þui jlla til goods.

Og þessa Bæn heþur Christur riettelega sett hier j Nidurlagenu/ Þuiad vier hoþum Þörþ og Naudsyn/ seiger Augustinus/ ad Bidia Gud/ecke alleinasta ad pressa oss þra Jllu/sem vier ecke hoþum/enn erum þo hrædder þyrer þui/Helldur + so/ ad hann þrelse oss/ + burt take þad Jlla j huöriu vier erũ stadder/ Og þegar þad Jllt er j burt med öllu/ þa er ecke neitt epter haþkasamlegt / þad vier þurþum hrædast.

Vm IIII. Spurningar eda Gr... vilium vier med Guds Hialp/ ad ... Sinne tala.

O iij:

Huada Illt er þad/sem vier bidium Gud ad frelsa oss fra ?

II Huoria hellst plagar eda þuingar þetta Illt ?

III Huornen frelsar Gud oss fra þui Illa ?

IIII Huornen eigum vier ad bidia þessa Bæn ?

Fyrsta Grein / eda Spurning.

Þad Vonda ✝ Illa / sem vier Bidium Gud ad frelsa oss fra j þessare Bæn / þad er med þrennu mote.

1 Fyrst er Andskoten / sem er sa allra veste ✝ argaste. Nu þo hañ være j Upphafe ein good Guds Skiepna / þa er hañ þo vegna sinnar Ohlydne orden so Illur og brekvijs / og so stadfastur j þui hinu Illa / ad hañ kann alldrei / og alldrei giere hañ giört nockud gott. Hañ meigum [illegible] rietteleg a kalla hann allra vesta og [illegible]rgasta / Þuiad med þui / ad S. Pall ta[illegible] [illegible]r vm oss Mennena / Ephe. 2. Cap: Ad [illegible] sieum Reidennar Börn af Natturu / huoria Christur er þo daen / Myklu fram

rramar er þo ſa leide Andſkote jllur og hreckvijs/hvör alldrei vill/og alldrei aŋ ad hurar eda giörer enn bad ſem Jllt er. Þvíad þo hann læteſt giöra nöckrum til goda/ſem opt hefur adur ſkied/þa giör er hann þad ſier til Beſta/enn hönum/ ödrum ſem fyrer verdur/til Skada og For diörfunar a Sælu og Lijkama. Hann er ſo til ad jafna ſem Vtlærder Slottuger Doblarar / Þeir tapa Leiknum j fyrſtu/ læteſt eckert kunna/ þangad til þeir med ſeinſta Fiefletta og vtarma þá ...ſem þeir ſpila vid/Eins fer Diöfullen ad vid þa Fafrodu og Einföllldu/ſo þr hafa eckert ad þacka hönum/vm þad ſkied er. Ef þier kiemur til hugar ad efa hvört hann er jllur/ Þa hugleid þu hans Nafn/ Þad er ei vegna hans Dygdar/ad hñ kallaſt Malus, jmmundus Spiritus, þad er/jllur og ohreiñ Ande: Hañ nefneſt Diabolus, þad er Roogberare/ſa alla Hlute til hins verſta færer: Hann kallaſt Sathan/þad er Motſtandare: Hañ kallaſt greniande Leon/ ſa gamle Höggorm ur og Dreke. Ef ad vier gætum ad hñs Giördum og Verkum / þa audſynet hañ noglega þad/ad hañ er jllur/ja/ſa ... ra verſte r argaſte/ſem öngum vill ...

Hañ gióꝛer ſkada ecke alleinaſta Mönñu=
nm / helldur öllum ödꝛum Skiepnum ſiñ
hañ kañ og gietur. Hañ forhindrar Guds
Dyrd og Heidur huar hañ kañ. Giætum
ad huórn Vitnisburd Chriſtur ber hönum
Johañ. 8. Cap. þar hann kallar hann
Mañdrapara og Lygara / ad vpphafe /
Huad Chriſtur hefde ecke giórt / hefde hñ
ecke vitad ad hañ er illur ad eilijfu. Þui=
ad lijka ſo ſem þad er omögulegt ad da=
udur Madur kuñe ad gióra Jdran og fa
Fyrergiefning Syndaña / ſo er þad omö=
gulegt / ad Diöfullen kuñe nöckurn tijma
ad læra af þui illa / j huöriu hañ er fyre
er lamngu daudur / eñ er þo lifande.

2 Þad añad ſem Jllt er / er Synden /
Hün kallaſt Malum Culpę, þad er / þad
Jllt ſem oſſ ſeka giörer / Þetra hid Jlla
& vonda / bidium vier j Bæn þeſsare Gud
ad taka fra oſs. Sannarlega er Synden
Jll / vegna alls þeſs ills ſem henne fylg=
er. Fyrſt þocknaſt hun Diöflenum / af he=
ñe hefur hañ alla ſijna Skiemtan / Girnd
og Glede: 2. Synden ſtygger Gud og
modgar / Hun brytur hans Bodord / hun,
aſkar hans Lögmæle / hun lætur Mañ=
falla fra Gude / hun afſkapar og af=
mar j oſs Guds Mynd / epter huörre
vier

vier vorum j ödruerdu skapader. 3. S
nden skadar hann Syndugā/ og leider yfer
hann Strapp og Refsing/öruilnan og Eyd=
seind/ og eilyffa Fyrerdæmning/nema Ma=
dur giöre Jdran j Tyma. 4. Synden
giörer og so ödrum Skada/og kiemur þe=
im til ad breyta jlla/ og þa Strapp og Refs=
sing lyka so sem adrer. 5. Synden er
sleim og ókapleg j sialpre sier/ og vtþry=
ckt Mynd og Lyking sialps Dióþulsins j
Salu Mansins/ So ad sa heidne Sene=
ca talade riett/ þa hñ sagde/Po ad visse
ad Guderner mundu alldrei strappa Synd
ena/ þa vil eg þo ecke drygia hana/ aþ
þui ad hun er sleim og suiuirdeleg j sialþ
re sier.

Aþ þessu meigum vier anduelldlega
sia og skilia/ ad Synden er Jll/ hvörsu
sæt sem Mönnum þiker hun vera. Par þy
rer bidium vier j þessare Bæn/ þorordd
laust/ad Gud vilie leysa og frelsa oss þra
Syndeñe/ Og ecke alleinasta þra Synden=
ne/ helldur þra öllum þeim Hlutum sem
oss kuña ad locka og leida j Syndena/ sim
Holldenu þikia opt sinnes gooder og sæter/
Ja/þo þeir sie gooder j sialþum sie/sim
er Audæþe/Styrkur/Heilbrigde/H[illegible]
kur/Vinatta/og allt añad sem oss [illegible]

o vera Tilegne/ eda Ordsök til nöckrar Syndar. Fra þessu öllu bidium vier Gud ad frelsa oss/ so framt sem vier kunnum ef slyku ad verda forhindrader/ vppa vora Saluhialp/ og fa Orsök eda Efne til d syndga.

3 Þad þridia sem er Jllt/ þad kallast Malum pœnæ/ þad er Syndastrafs Plagur + Refsingar/ og öll Neyd + Eymd sem a oss liggur Syndarenar vegna/ Fra þessu öllu bidium vier Gud ad frelsa oss. Malitie comes jndiuiduus est Miseria, seiger Augustinus/ þad er/ Synden + Eymden þær fylgiast ætyd ad.

Nu eru þessar Plagur/ Refsingar og Eymder oteliande/ sem a oss liggia/ og myklu fleire en voter Lyfsdagar/ Do ma allt þad sem Jllt er/ og Manneskiepnuna plagar og pyner vegna Syndana/ + þeñ r Eymder jnnefelast j þessum VII. ept ylgiande Greinum.

Huad Eymden er/ þad vtskyrer Augustinus lioslega þar hañ seiger/ Eymden er huörskyns Hrygd og Sorg/ aun Huggunar/ þegar eirn eda añar pyneft + plag st margfalldlega/ enn fær ecke Huggun inum.

Af þessum Eymdum og Plagum/ er

er ſu þyrſta og ſtærſta/ ad verda ſkilen vid Gud/og verda þra hønum reken / Þuiad huørſu ma nøckur Eymd og Plaga vera ſtærre enn ſu/ad verda ſkilen vid hañ ſem er Root og Vppſpretta alls þins gooda/ hia huørium vier ættum ad vera eilijple-ga/ heþde Synden ecke komed. Slijkt er viſſulega ſtor Eymd og Plaga: Þar Synder og Odygder ſkilia ydur vid ydarn Gud/ſeiger Eſaias/59. Cap. Og Auguſtinus/ Pad er ein hryggeleg Eymd / ad vera viſkirþadur og reken þra Gude/ ann huørto Maduren kann ecke ad vera:

2 Aunnur Eymd ⁊ Plaga Manſkiepnuñar er þad/ad verda eitt med Dioþlenum/Þuiad huør hann er ſkilen vid Gud / ſa hlytur med Dioþlenum ad vera. Þad þiker þungt ⁊ ecke vel lijdanda/hier j Heime/ad dragaſt vid eñ Strak/og kuña ecke ad verda laus vid hañ/huad myklu olijdanlegra mun þad þa vera/ad dragaſt vid Dioþulen/og kuña alldrei ad eilijþu verda laus vid hann?

3 . Syndañа þiølde/Stærd og Þunge/ er ⁊ ſo ſtor Eymd / Vier kuñum ecke añad enn ad þalla ⁊ ſyngda/ þo erum vier ſkap ader til þeſſ/ad vera Guds Muſter þiona hønum j Heilagleika og Ri

te: Ambrusius seiger/ Þad er eitt stor Eymd/ þegar eiñ Syndare verdur ytt giefen j sinne Synd/ Repsingarlaust.

4 Lijkamlegar Plagur og Pijsler/ bæde hid jnnra og ytra/ þeyra og hier til/ sem eru margvijslegar Freistingar/ Sotter og Siukdomar/ hryggeleg dæme Synda og Glæpa/ sem daglega skie j Heimenum/ og allskyns Eymder/ sem a Manñskiepnunne liggia Syndarennar vegna.

5 Ein vond Samuiska er hin stærsta Kuøl Plaga og Pijna/ sem nockur Madur kañ ad lijda hier j Heime/ j hvørre Pijnu marger ræda sier sialfer Bana/ so sem Judas:

6 Þa kiemur Daude og Auruilnan/ sem er allra seinasta Illt/ sem Manñskiepnuna plaga kañ j þessum Heime.

7 Seinast kiemur eilijf Bøluan og Fyrerdæmning/ a mote hvørre ecke[r]t Rad er/ Hun tekur a mote Auruænting[u]ñe/ og þadmar hana/ og giefur þeñe med sier eilijfa Skøm og Sneypu/ eilijfa Pijsl og Pijnu/ j Salu og Lijfe/ og eilijfa Vist og Veru hia Diøflenum og øllum hans Selskap/ j ys[tu] Myrkrum Þetta er þad Illa og vont [...] a hvøriu vier bidium Gud ad frels[a] [oss]/ j þessare Bæn.

Auñur

Hvoria hellst plagar og pijner þetta hid Illa?

Med þui ad Dióffullen / Synden / og stundleg Refsing Syndarennar pijner og plagar alla / þa hafa aller Meñ þörf ad bidia þessa Bæn / j øllum Stiettum hærre og lægre:

1 Guds Christne hefur alla tijma þa sem hana asækia / plaga og pijna / sem er Dióffullen / heñar Offoknarar / Villumeñ og Glæpameñ / So ad hun er alldrei frij fra Illu / so leinge siñ hun berst j þessum Heime: Þar fyrer hefur hun fulla ꝛ alla þörf / ad bidia Gud dagleg a vm Frelsan ad hañ villde snart koma til Domsins / ꝛ giøra enda a øllu þui Illu sem hana plager og pijner.

2 J Veralldlegre Rijkisstiorn er ꝛ stor Vode a ferdum / og mijked illt. Þar vpp vekur Dióffullen Offrid / Strijd og Styriölld og Osambycke / ꝛ Yfergang Omill dra Vykinga: J ødrum stad vppvekr hañ Pestilentiu og adrar Landplagur / Dyra tijd / Hungur og Hallære / Þar fyrer h[illegible] bæde Vallds meñerner og se hver Vm[illegible]

giefnu þörf a ad Bidia þessa Bæn. Og
// med þui ad Hardinde/ Oveðratta/
// Hungur og Hallære/med ödrum fleir
// um Veralldlegum Eymdum og Lands
// plagum fara j vöxt ar epter ar/ eins
// + Synderner/ þa er þörf ad Men̄ Bid
// ie þessa Bæn. En̄ munu þeir marger
// sem Betra sig og læta af Syndönum/
// og aluarlega Bidia Gud/ ad mykia +
// minka þessar Landplagur ? Þad er
// Gude kun̄ngast. Huörsu marger min̄
// ast þan̄ harda Vetur/og þad Hungur
// + Hallære sem epter han̄ kom/j huörs
// iu mörg þusund Man̄a hafa af Hun
// gre falled hier j Lande/ huad alldrei
// spurst skied hafa/ sydan þetta Land
// var fyrst Bygt: En̄ huör Betrar sig ?
// Eingen/eda allfaer. Sa sem adur
// var ogudlegur/hn̄ er eins-en̄: Þar fyr
// er er Naudsyn/ad Men̄ giöre Jdran/
// þa være good Von/ ad Drotten mun
// de Burt taka þessar Landplagur/ eda
// lina þeim epter sin̄e milldre Myskun.
3 J Bwskaparlagenu ma huör + einn
finna heima hia sier / ecke lijted af þui
Jlla og vonda/sem hann plagar. Gnd
ha.n kiemur/hann aminner til Jdran
ar og Yferbootar/med Neyd og Fa
takt/

...ar med Hungre + Vesǫlld/med Slyne og Ogiæfu/med Fiemisser/ Fiskleyse/ Grasleyse/ og allskyns Ofaran/ til Sios og Lands/ og ǫdrum margvijslegum Bagindum sem til falla j Buskaparlagenu: Af þessu er augliost/ad aller Men/Rijker og Fatæker/ j ǫllum Stiettum andlegum og ver alldlegum/þurfa vid þessa Bæn ad bidia.

Þridia Grein / eda Spurning.

J huern Mata frelsar Gud oss fra Illu?

Pad skiedur med V. Hættum

Þegar hann er hia oss med sijnum ...ddomlega Mætte/Hialp og Hiaslod / ...o ad annad huort hann linar þui Illa... en/ a oss liggur/ ellegar hann veiter og ...tur oss Styrk hins Helga Anda/ad vi... ...pad þolenmodlega/So huggade hann ...n fatæka Lazarum j sinne Eymd / J ... Mata fieck og S. Pall soddan ... uar af Gude/2. Cor. 12. Cap: Lat þier ...gia mijna Naad / þuiad mijn Kraft ... ...rkur j þeim Veyku: Og slijkr g... ...r til þess/ad reyna vora Tru/ þolen... mæd-

mæde og Stódugleika. So lesu... v
um hiñ Heilaga Eremita Antonium/
freistadest og plagadest eitt siñ h... deleg
af Diöflenum/huór ed liet sia sig i marg
vijslegum Myndum grimlegra oarga Dyr
ra/so sem villdu þau hañ sundur rijfa *
slijta/ Antonius var stódugur i sinne Tr...
og Bæna akalle til Guds/so ad Diöful...
en med seinsta blæde j burt/ Og hans Au
gu opnudust/og sa Jesum standanda þar
nærre/ og sagde til hans/ Goode Jesu/
Huar varstu so leinge: Jesus ansade hón
um/ Hier var eg/ * villde sia vppa/huór
nen þu Bærer þig ad. Eins giórer * Gud
opt og ostalldan vid oss.
2 Stundū frelsar Gud sijna fra Illu
j þañ mata/ ad hañ hepter og hamla...
þeim sem oss vilia illt giöra/ Gud for
hindrar þa j margan mata/ Stundum
forblindar hañ Ovinena/so þeir sia ecke
eda þeckia ecke þann sem þeir vilia me...
Skadanum Illt giöra/ so sem skiede þ...
Syrlensku/ þeir ed villdu grijpa Elisen
Spamañ/j Dothan/4. Reg: 6. Co...
Sliijkt skiede og Ovine hins Heilaga A...
hanasei/ þienara Juliani Keisara/N...
ings/þeir töludu vid Athanasium eñ þ...
tu hann ecke: Stundum skipter hann

...rktum.

Fyrst j vorum Hiortū/ Þad j
ᵬegar vier aþ ... ... setium
vort Trunadartraust a Jesum Christum
sem alleina kañ og vill/epter sijnu Fyr...
heite/ad frelsa oss fra öllu Illu/ Og ...
um med S. Cypriano/ Med Þui ad Gu...
er vor Verndare j Heime Þessum/ Þui vil
sum vier Þa vera hrædder?

Med Munnenum eigum vier ꝧ so e...
...d a Þessa Bæn/ so ad vier Dagleg...
Supplicerum til Guds/og bidium ad ha...
giefe sinne Christne andlegan og sijmdleg...
an Frid/ Ad hañ vernde og varðueite
na fyrer heñar Ovinum og Ofsoknu...
Villumöñum/Ofride/Osamþycke/...
...lönum/Drepsottum/ꝧ ödrum Pla...
og so eilijfum Dauda/ Item/ad hu...
eñ seirna/epter sijnum Vilia/giefe o...
te oss fullkomlega Endurlausn oc...
an fra öllu Illu/og eilijft Lijf.

3. J öllu voru Framferde/ Þa
vier ad lata Þssa Bæn vera oss e...
lu/epter huörre vier skulum lifa/...
mæta/ad fordast allt Illt/epter ...
Megne/Þad er Syndena/so ad S...
nar Straff og Refsing mæge v...
oss burt reked. Enn Gud næve o...

Þ ij:

... Synderner bordu...
J Kroſſe og Motgange/j Sotum
...ukdomum þa ſkal þiſſe Bæn gieþa
...Orſök og Tileþne/ til Þolenmæde/
... ſkulum vier minnaſt huad Seneca ſag
de) Miſer eſt qui nunquam fuit miſer;
Miſeros reputo qui nimia fælicitate
torpeſcunt: Þad er/ſa er aumur ſem all
...ei heþur aumur vered/Og þann helld eg
umann ſem alla Daga heþur vered Fars
ell. Þar þyrer ſkulum vier alla tijma
...edtaka og lijda Kroſſ og Motgang m3
...olenmæde/ aþ Guds milldre Hönd/ og
...na hann önguum ödrum en hönum. So
ſeiger S. Auguſtinus/Ecke eina Sau
...eckiu kunne Dioþullen ad taka þra
...þyrr en Gud leyþde hönum þad/En
...r Gud loþade Dioþlenum þad/ þa
...e hann þad/þyrr ecke. Þar þyrer tal
...Job heim Ordum: Drotten gaþ
...ullen tok þad/Helldur ſo/Drott...
...ad/ og Drotten Burt tok þad.
...o ſkulum vier og ſeigia/j öllum vo
...otgange/og öllu þui Jllu ſem ep
...ds Vilia yþer oſſ kiemur/þa mun...
...r viſſulega þa Sigur/og verda ley...
...elſader þra öllu Jllu: Þad gieþe
vor Himneſkur Fader/ huörium
ad

o sielmar S...
Lof og Heidur/ fra Eilijfu
uppdar/ Amen:

Niunde Sermon/eda Predika

Um Nidurlag Drottenlegrar Bænar.

Þuiad þitt er Rijked/ Ma
en/og Dyrden ad Eilijfu.

Allt hingad til höfum vier vijsk... þær VII. Bæner j FADER VOR/... örium Christur hefur kient oss ad b... um alla naudsynlega Hlute/ til L... Sälar. Nu fylger epter Nidurla... þessare Bæn/sem nu var upp lesed. I... re Latinsku Bibliunne standa þesse ... ecke/enn eru þo bæde j þeim Hebresk... Griska Textanum/ Og meina sum... þesse Ord hafe ef einhv... örium G... þum Mase vered lögd til Bænarenar/ ... us og Gloria Patri til Psalmanna: ... Pvörnen sem hier um er hattad/ ... um/vier vita/ ad fyrer II. merkeleg... ... ijser/hafa þesse Ord vered sett j ...

Þiij.

eiga þesse Ord/ad vaa oss
ein dagleg Þackargiörd til Guds/þ
þad ad hañ hefur bænheyrt oss/ ꝛ la
oss aukast suña Kyñingsins Guddom
Fagnis/ad hann sie Almattugur/ ꝛ
e ad veita og giefa allt þad vier um
num. Af þessare Orsun/eykst med oss
und og Astundan til ad Bidia/. So ad
vier villdum ecke bidia añars vegna/
bydar þo Skylldan/ad vier bidium
lega Guds Dyrdar vegna/Uppa þad
vier jduglega jafnn og medkiennum
uds Almætte/ hans Ryke ꝛ Dyrd:

Þar næst fañum vier af þessum Ord
um Dtörfung ꝛ Hugbreysste/til ad Bidia/
Þui ad vorar Bæner eru grundvall
ra þeim Födur/huörs ad er bæde Ryk
Makten/og Dyrden. Skylldum vier
mta oss eda treysta a vora Forþienan
nöckud ann ad/ þa mundum vier ecke
eitt Ord j blidde ad tala til Guds/
hulldur ad bidia so diarflega/ Eñ nu
þad vor Hugg an/ad sa Himneskur Fa
huörn vier akölluin/hañ vantar alld
Ryke/ Magt og Vellde.

So er ad sia sem þesse Ord sie kom
af Bæñ Davids ꝛ Josaphats/

Paralip. 30. Cap. Þegar Gu[illegible]
kalla David af þessum Heime/ þa[illegible]
er han Gude Þacker/ og medkienner/ ad hn
hafe af hönum alleina haft alla Luckr [illegible]
Velgeingne j sijne Konglegre Rijkisstiorn/
og seiger so/ Lofadur sie Drotten Jsrael
vorra Fedra Gud eilijflega. Þier ber Vel
ded/ og Magten og Dyrden/ Siguren og
Þackargiörden/ Þuiad allt þad [illegible] er a
Himne og a Jördu/ þad er þitt/ Rijk[illegible]
er þitt/ og þu ert vpphafen yfer alla H[illegible]
dingia. Þijn eru Audæfen/ þijn er Dyrden/
Makt og Kraptur er j þinne Hende/ V[illegible]
göfgum þitt Dyrdarlega Nafn/ Þad er
allt komed af þier/ og af þinne eigen H[illegible]
de höfum vier giefed þier þad aptur. [illegible]
sama mæta talar og eirnenn Josaphat/ [illegible]
Paralip. 20: Cap: Þa þeir Moabitar
og Amonitar villdu yfer falla og yfer v[illegible]
han/ Drotten j þinne Hende er Kraptr[illegible]
og Makten/ og eingen er sa sem kann
standa þier j mote/ og ct.

J þessu Nidurlage Bænarennar st[illegible]
da[illegible] Stor Nöfn edur IIII. Titlar/
hue[illegible] vm vier prysum Gude vorum [illegible]
nesk. Födur/ huörn vier höfum j fyr[illegible]
randeBæninne tilbeded/ huör Nöfn eck[illegible]
ga ad leggiast nöckre Skiepnu a

Þ iiij.

a Jördu.

Vier hrosum þönum.

I Aþ hans Rÿke.
II Aþ hans Makt.
III Aþ hans Dyrd.
IIII Aþ hans oseiganlegre Eilÿþd.

Vm þad Fyrsta.

Vm Guds Rÿke var talad ꝺdur i
ärtë Bæn:ñe/ eñ hier j þessu Nidurla-
ge/ þa er Þtra Meiningen: Drotten Bæn
heyrdu oss Myskunsamlega/ vm þad sem
ier hößum beded þig/ Þuiad þitt er
RJKED/ Þad er/ Þu alleina ert sa ri-
ite Kongur a Himnum og a Jördunne/
n skapad heþur alla Hlute/ og man añar
Jrar hialpar þeim vid Magt helldur.
yrer þig rÿkia Kongarner/ Höþdingiar-
og aller Valldsmenn a Jördunne. Þu
i þessum Heime eitt Nadar + Mysk
ar-Rÿke/ i hui Drottnar þu/ þyrer þitt
d/ Heilög Sacramenta/ + Helgan An
/ J þessu Rÿke erum vier þÿner Þion-
og Þegnar/ og vitum þyrer vÿst/ ad
kant ad vernda oss + þrelsa þra öllum
num þÿns Rÿkis. Þu heþur eitt Ai-
vigt Rÿke/ sem tekur yþer Himen og
og Helvÿte. Þu heþur þulla Magt
og

og allt Vald yfer öllum Hlutum/ och eigum vier ad bidia um Hialp og Vernd en nema þig ? Af hvörium eigum vier ad óska alls þess sem oss liggur a/ nema af þier ? Þu hefur og so tilreidt Dyrdar einar Rijke/ handa öllum Þegnum og Jn̄byggiörum þijns Nádar Rijkis. Veralldleger Kongar/ og aller Herrar 1 Kongar a Jördunne/ þeir eru þijner Þienarar 1 Lie nomenn/ og hafa Liene af þier og Veitingar/ 1 hafa suared þier/ 1 so leing heir lata þad og medkiēna/ þa hafa Lucku/ Ellegar kun̄a þeir ecke vel og l ge ad rijkia: Þad reynde þin̄ mykle V Gododuosor/ Þad hafa reynt mar Romuerske Keisarar/ 1 fleire adrer/ ecke hafa þeckt og medkient þig og Rijke. Þat vallt eirn Steirn/ an tiltekta/ vr Fiallenu/ han̄ slær Bilæt ra Rijkisstiornar um koll/ sem er af og Jarne/ so þad molast i sundur/ dur so sem Agner/ hvörium Vindur feyker/ so þat verdur eckert epter/ D

2. Capitula.

Med þessu skulum vier hugga gleyn Dióflsins Rijke/ og hans Li Heitingum. Hann seiger ad öll Rijke heyre sier til/ Enn hann lyg

P v.

... þier til Drottens/ þu ert Kongurenn
... þitt er Rijked. Minstu a þitt Ko
nglegt Embætte/ Vier viliumm giarna ve-
ra þier hlydner/ so sem hegruger og truer
Vndersatar. Vier höfdum j Skijrnenne svar
red Eid/ og lofad ad vera þier hlydner/
og truer/ og þu hefur lofad ad hialpa
vernda oss. Þu hefur sundurmolad Högg
ormsins Höfud/ og giört Diöfulsins Ve-
rk ad önguu/ Þu ert vppfaren j Hæder-
... og hefur Fangelsed til fanga tekid
... giefed oss Mönnumm Gafer: Vard-
... it og frelsa þu oss fra öllu Illu: .

Þijn er Makten.

Þad er/ Þu ert alleinasta Almætt-
... og þu kant ad giora allt þad sem
... lt. Þad er ecke nog þo eirn Kongur
... vnder sier Lönd og Rijke/ Borger
... ala/ striids Folk ... sterkan Lids afla/
... lytur og so ad hafa Valld og Ma
... er þeim/ so ad þeir hlyde hönum/
sem Hundrads Höfdingen j Gudspi-
... n brosar þui/ ad þar hn skipar nöc-
... ad fara/ þa fare hann/ og ödrum ad
... / þa kome hann.
... nnen er nu Drottenn oseiganlega Stor
... Makt er þasamleg/ seiger Syrach
43. Cap.

43: Cap. Loffed og prysed han
sem þier kuñed/ hñ er þo ölln hæ
rr ler Guds hafa mykla Makt/ ꝛ þar fy
rer kallast þr Potentes Virtute, þad er
sterker Kappar/ Enn þeir hafa ecke þa
Makt af sialfum sier/ helldur af Gude/
hvörs Bod ꝛ Bifalning þeir giöra. Kon
gar og adrer Höfdingiar eru opt miög
mektuger/ eñ þeirra Makt er ecke þar hia
Guds Makt. Þeir hafa sijna Makt af
Gude/ so sem þr medkieña j sijnum Brie
fum og Giörningum/ ad þeir hafe Kon
dæm og Rijke af Guds Nad. Hañ al
na er Invictissimus oyfervinñanlegur.
Makt er ofstiganleg. Himeneñ er hans
te/ eñ Jörden er hans Footskör/ Hañ
na veiter og giefur öllum allt. Til
is ad taka/ Vier bidium Gud vm vo
legt Brand/ Nu ma og þikia ad
kuñe og vel ad giefa þier Vpphellde
læt so til bera/ sem Gud hootar/ D
28. Cap. Ad Himeneñ og Lopted v
er þier verde sem Kopar/ og Jörden
þier sem Jarn/ Þad er/ læt sem þa
me Hungur ꝛ Hallære/ læt Hernad
ser Lönd og Ryke/ taka j burt
Vister/ og allt þad Meñ skulu
til Atuiñu/ þa kam Kongen s

sem Korkallen/ En Gud hann
Mektugur / ad giefa oss þetta sij.
minst er vert/ sem er Braud og Atuinna
Vier vilium hier ecke tala par um Synda
ana Fyrergiefning/ og allt anad sem vier
þurfum nu Salaraenar vegna/ hvor kan
ad giefa oss það allt nema Gud all vald
Eingen/ eingen:
En sieso þu efar Gud 3 Almætte/ þa
Hugleid þu Skiepnurnar hvörnen þær
eru skapadar/ hvörnen þær marg-falldast
og fiölgast/ verndast og vardueitast/ og
vörsu oreliianlegar + adskilianlegar þær
n a Jordunne + j Sionum. Hugsa þu um
... Maktar Hönd / hans Refsingar og
... gur sem han hefur lated koma/ yfer
... hlydnu og Ogudlegu. Hugsa þu um
... falldleg Epterdæme sem standa j
... gre Ritningu. Hugsa þu um oreliian-
... Guds dasemdar Verk + Jardteikner:
... Holldsins Upprisu / og ad Gud mu-
... kapa nyan Himen + nyia Jörd: Þetta
... margt anad fleira/ angiefer noglega/
vier riettelega jatum og vidurkiennum/
ALLT EITT heyrer alleina Gude til.
Lærdomur giefur oss stora Huggun
fyrst j Krossenum og Morgangenz
þesse Mektuge Fader kunne vel ad
giefa

...d adskilianlegar Bölvaner sem hang kyllđu yfer þeim ohlydnu Jsraels Sonum / Þar skipar hañ öllu Folkenu / ad ansa til hvörrar Greinar / ꝛ. seigia / Amen. Nehem. 8. Cap. stendur so / Þegar Esdras var komen heim fra Babylon / og tok til ad vtleggia fyrer Folkenu Guds Lögmals Bok / og Lofade Gud / þa svarade allt Folked þar til Amen. Af þyrra Pistle S. Pals til Corinth. 14. Cap: ma merkia ad j þañ tijma hefur vered til sids j christelegre Kirkiu / so sem þad er eñ nu / ad enda Bæner / Söng og Prediker / og alla Guds Þionustugiörd med þessu Orde / Amen.

Þetta Ord AMEN hefur þrefallt Gagn og þrefallda Nytseme jñe ad halda / þegar vier daglega bidium og akóllum Gud a Himnum:

1 Fyrst latum vier j liose med þessu Orde Girnd og Ósk vora Hiarta / sem er ad vier villdum feigenßamlega verda bænheyrder / og fa þad sem vier bidium. Til ...gnis ad taka / Kaupmadr sender Skip ... j Framanda land / hann vænter þess ...ga / ad þad mune koma heim aptur heilu og hölldnu / hañ bidur vm B... ...n Vedurlag / eñ afbidur Storma

O iij. stirl

jirda Vedrattu. Alijka eins hǫfum v
m-segt vora Bǫn til Guds/ og villdū pe
en ad hun kiæme aptur/ hladen med dy
mæta Voru/allra handa Andæfe/af hu
órium vier mættū fa alla Sælu og Luck
til Lijfs og Salar.

2 Med þessu Orde AMEN/medkienn
um vier og einnen vora TRV/ad vier hǫ
fum þa Von/og þad Traust til Guds/vm
hans Giæsku og Almætte/ad hann mune
vissulega bænheyra oss/ Vier oskum ecke
ad eins þess sem vier villdum oss skylld
veitast/ helldur seigium vier þad þyrer/ og
vitum fullkomlega/ huad framkoma skal
eptir Bænena/ þa vier seigium/ Amen.

3 S. Hieronymus kallar þetta Ord
AMEN/ Insigle/ Samþyckt/ stadfast
Lofan/ og vnderskript Drottenlegrar B
nar: Eins alijka/ so sem vier af Brefe
Insigle eins Herra og Hǫfdingia erum viss
ir vppa hans Vilia/ sierdeilis ef þad e
med hans eigen Hende vnder skrifad/ O
... eirn Kongur lofar þier nóckru/ og g
... þier sijna Hǫnd þar vppa/ þa ertu v
vppa hans Lofan/ Huiad þad er S
... Manna a mille/ ad hafa Handsal
... d sem Madur Lofar/ huar med
... fur fra sier sitt Hiarta/ so ef ...

...ſtunnuren og Hiartad halldeeitt. So
AMEN j Fader vor/Gudz ſtadfóſt Lo
...an/ ſo ſem Handſól/ med hvöriun hu
...opar og forpliktar ſig til ad Bænheyra/
ſo ſañarlega ſem hañ vill vera/ bad hañ
...r kalladur/ bad er/ Sannordur/ Nádug-
ur og Almættugur Gud.

Enn vppa bad/ ad vær mættum fa
beſſ meire Vndervijſun/ Huggun/ Trus-
atſtyrking af beſſu Orde AMEN / ba
ſkulu hier verda framſettar/ ad beſſu ſinne
III. Spurningar.

I. Aa huöriún Grunduelle er bta Ord AMEN/byggt og grundvallad?

II. Huert ad Gud ſeiger alla Tijd... Ja / Amen/ begar vier leſum / bid... ium/ Fader vor?

III. Huornen vier eigum riettelega ... leſa og bidia beſſa Bæn/ Fader vor?

Fyrſta Grein/ eda Spurning.

...a ſem byggia vill eitt ſterkt Hróld...
...:/ hann ſkal ætijd leggia ...
... ...

Fundamenta, og þañ Grundvöll/a hv-
sum hetta Amen er bygt og grundvallad.
Med þui ad allar Bæner eru stiktader
bygdar vppa Guds AMEN/ þad er/
vppa hans vissa ⁊ fullkomlega Bænheyr-
slu: Eñ þesse Grundvöllur vm hvörn vi-
er tölum/og a hvörium vor Bænheyrsla
er bygd/ hañ heþr fierdeilis V. Stelur ed
ur sterkar Stoder/þær ed alldrei bila eda
bregdast:

1 Fyrst er Guds Almætte/ Þuiad hañ
alleina kañ ad hialpa eñ eingen añar. Hñ
er alleina j öllum Stödum nalægur/hañ
heyrer vora Andvarpan/ hñ sier vora Ne
yd/ Þar fyrer kañ hañ vel ad enda og vt
[illegible]ta sitt Amen.

2 Þar næst er Guds Tyrerheit/a þeim
eru voraz Bæner grundvalladar/ og vid
þau sömu Tyrerheit eigum vier stadþa[illegible]
lega ad hallda oss med TRVNNE/ þeg
[illegible]r vier lesum Amen/ Þuiad sa sem oss he
[illegible]ur lofad ad Bænheyra/ hann sviþkur oss
[illegible]/nie a talar dregur. Hañ heþur sagt/
[illegible] kalla þu mig j þiñe Neyd/ieg vil hia-
[illegible]pa þier/ ⁊ þu skallt prijsa mig/ Psa

[illegible] pridie mata [illegible] vie
me[illegible]

verar Batter . . og so gr[illegible]
Dauid Kongur taler vm sig
. Þesse Fatæke kallade / ꝛ Dr[illegible]
[illegible]rde han̄ / og hialpade Hōnum [illegible] allre
[illegible]ns Neyd / So vill han ꝛ hialpa þier.
[illegible]esus Syrach vissar oss ad Epterd[illegible]mum
fꝛra Gōmlu / ꝛ vill ad vier skulum merk
[illegible]a þau. Huōr hefur nockurn tijma (seg[illegible]
er han̄) vered yfergiefen / sem lifad hefur
j Guds Otta / huōr var nockurn tijma fy
[illegible]rliten af honum / sem hn̄ akallade? Þui
ad Drotten er Myskunsamur / og fyrergie
[illegible]ur Synderner / og hialpar j Neydenne:
Þar fyrer meigum vier vel seigia m3 Da
uid / Drotten a þig vonudu vorer Fe[illegible]
[illegible]r / og þu hialpader þeim / þeir ko[illegible]
a þig og vrdu frelsader / þeir vonn[illegible]
þig og vrdu ecke til skamṁar: Med so[illegible]
an̄ Epterdæmum skulum vier styrkia [illegible]
ra Tru / ad Gud mune san̄arlega lata [illegible]
Amen koma fram̄ vid oss / so sem̄ vid [illegible]
nær sem vier bidium aluarlega og a[illegible]
[illegible]iarta.

J þrid[illegible] [illegible]ta er Guds Dyr[illegible]
[illegible]raftur Gr[illegible] [illegible]llur / a huōrium
[illegible]Fryd[illegible] [illegible]ru: Þuiad þo [illegible]
[illegible] Blutu[illegible] [illegible]uar fyrer
[illegible]gia ? [illegible] vorra B[illegible]

[illegible] ſieler, [illegible]anheyre oſſ [illegible]
[illegible] vid [illegible] Nafns/ hvorta
o [illegible] l ecke j nockurn handa [illegible]ta
ta ſ[illegible]ree, [illegible] ad, hū [illegible] U [illegible].
Þar fyrer [illegible]ger Chriſtr j Gudſpial [illegible]
Huad helſt þier bided j mijnu Nafni
þad vil eg giora/ So ad Faderen̄ ſie
Dyrd j Syneniun̄. Og David ſeiger opt=
ſinis j ſijnum Pſalmum / Drotten̄ [illegible] [illegible]
[illegible] mig fyrer ſaker þijns heilaga Naf=
[illegible] Þad er, vegna þin̄ar Dyrdar.

5 J ſijdaſta máta, þa eru vorar Bæ=
ner Bygdar vpp a Herrans Christi eilijfer
[illegible]anſkap. Hans Forbienan e [illegible]
[illegible] Endalaus, h[illegible] Armen̄ [illegible] Med=
[illegible] hia Gudi innum er opinber/ þar
[illegible] verdum vier ofe[illegible]lega Bænheyrder/
[illegible] ſtad han̄ er eñ nu j Dag og ad Eilijfu
[illegible] Kongur og Kiennemadur/ og Medal=
[illegible] milli [illegible] Eilijfulega Himne=
a Gudi [illegible] og vor. Þetta er miög hugg=
[illegible] Hvor han̄ j [illegible] ſſum [illegible]
[illegible] Gudi [illegible] med [illegible] ſiu Mal=
[illegible] ra og [illegible]
[illegible] hann ſie [illegible]
[illegible] ar m[illegible] [illegible] ner vera
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] um

